

3197

Pamph.

www.libtool.com.cn

Reitz, Eduard

DE
PRAEPOSITIONIS ΥΠΕΡ

APUD
PAUSANIAM PERIEGETAM
USU LOCALI

DISSERTATIO INAUGURALIS
QUAM
AD SUMMOS IN PHILOSOPHIA HONORES

AB AMPLISSIMO
PHILOSOPHORUM ORDINE FRIBURGENSEI

RITE IMPETRANDOS

SCRIPSIT

EDUARDUS REITZ

CAROLIRUHENSIS

FRIBURGI BRISIGAVIAE
FORMIS C. A. WAGNERI
MDCCCLXXXI

www.libtool.com.cn

3197
Pamphlet

Reitz, Eduard
www.libtool.com.cn

DE

PRAEPOSITIONIS YIIIIP

APUD

PAUSANIAM PERIEGETAM

USU LOCALI

DISSERTATIO INAUGURALIS

QUAM

AD SUMMOS IN PHILOSOPHIA HONORES

AB AMPLISSIMO

PHILOSOPHORUM ORDINE FRIBURGENSE

RITE IMPETRANDOS

SCRIPSIT

EDUARDUS REITZ

CAROLINUHENSIS

FRIBURGI BRISIGAVIAE
FORMIS C. A. WAGNERI
MDCCCLXXXI

888
www.libtool.com.cn

P20

R38

www.libtool.com.cn

BERNHARDO SCHMIDT

S.

www.libtool.com.cn

Cum ante hos quattuor annos a Bernhardo Schmidtio, praeceptore meo, mihi propositum esset, ut in vim ac potestatem praepositionum, quibus Pausanias periegeta in locorum monumentorumque descriptionibus ad definiendum situm uti consuevisset, quam accuratissime inquirerem, hanc provinciam tanto libentius suscepi, quanto plus inde utilitatis non solum ad ipsius scriptoris elocutionem et universam illorum temporum graecitatem plenius cognoscendam, verum etiam ad veterem Graeciae topographiam, quae magna ex parte in Pausania recte intellecto posita est, redundare posse sentiebam. quem in laborem dum incumbo, pervenit in manus meas dissertatio Erlangensis Antonii Ruegeri anno 1889 publicata, quae 'Die Präpositionen bei Pausanias' inscribitur, subiitque animum metus, ne iam copia disserendi mihi praecepta esset. sed mox veritatem noti proverbii, quod, duo si faciant idem, neget idem esse, etiam hoc exemplo comprobata vidi. etenim Ruegerus, quamquam p. 3 a rationibus topographicis ad operam suam se deductum esse profitetur, tamen in ipsa commentatione sic rem egit, ut illis paene nullo modo respectis in tractandis eis, quae proprie ad grammaticam pertinent, fere acquiesceret. quod cum ita sit, qui quaestionem de praepositionibus locali sensu a Pausania adhibitis retractabit sic, ut simul etiam rerum ab eo sive commemoratarum sive descriptarum plene rationem habeat, eum operam haud perditurum esse arbitror. in primis autem dignus est qui denuo investigetur usus apud hunc

scriptorem localis ὑπέρ praepositionis¹⁾. mirum est enim, quam diversae sint virorum doctorum maximeque eorum, qui in rebus topographicis veteris Graeciae studium suum collocaverunt, de ea re sententiae; quam quidem dissensionem Ruegerus in disputatione sua ne verbo quidem tetigit. veluti C. G. Siebelisius non distinctis genetivo et accusativo casibus ὑπέρ praepositioni additis in ed. mai. IV p. 280 (cf. I p. 45) una ex parte hanc particulam 'in per-lustratione rerum deinceps positarum de iis, quae aliquo spatio distent ab ea, de qua antea et hactenus dictum sit, usurpari' ideoque saepe 'ultra, post, a tergo' valere, ab altera parte superiorem situm notare arbitratur; rursus vero in singulis locis incertus est, utrum hoc an illud statuat (cf. IV p. 279 sq.). quam ob causam haec annotat: 'obscuritates, quae remanent, fortasse minuentur diligentiore explicatione potestatis, quam hic (i. e. in Polygnoti pictoris tabulis a Pausania descriptis) praepositio ὑπέρ habere videtur et genetivo et accusativo iuncta promiscue'. F. G. Welckerus²⁾ autem locum X 26, 4: Νεοπτόλεμον δὲ μόνον τοῦ Ἑλληνικοῦ φρονέοντα ἔτι τοὺς Τρῶας ἐποίησεν ὁ Πολύγνωτος, ὅτι ὑπὲρ τοῦ Νεοπτολέμου τὸν τάφον ἢ γραφὴ πᾶσα ἐμελλεν αὐτῷ γενήσεσθαι hoc modo interpretatur: 'weil das ganze Gemälde über das Grab des Neoptolemos sein, darauf sich beziehen sollte' (cf. l. c. adn. 9: 'eigner Gebrauch der Präposition'). ubicunque vero Pausanias ὑπέρ particula sive cum genetivo sive cum accusativo coniuncta ad figuras tabularum a Polygnoto pictarum describendas (X 25, 1 — cap. 31 extr.) utitur, eam idem vir utpote superiorem indicantem situm nostra particula 'über' reddit (cf. p. 94). eandemque de

¹⁾ De EIII praepositionis in describendis artificis apud Pausaniam vi et usu omni qua par est diligentia egit iam Ulricus Schaarschmidtus in dissertatione Lipsiensi a. 1873 in lucem emissa.

²⁾ 'Die Komposition d. Polygnot. Gemälde in d. Lesche z. Delphi', Abh. d. Berl. Ak. 1847, ph. h. Cl. p. 82 sq.

huius praepositionis vi in figurarum pictarum descriptione sententiam habet W. Gebhardtus³⁾, qui interpretationes aliorum confidenter impugnat. in primis autem duorum locorum in descriptione urbis Athenarum interpretatio magnas inter viros doctos controversias excitavit: I 14, 1: ναὶ δὲ ὑπὲρ τὴν κρήνην ὁ μὲν Δήμητρος πεποιήται καὶ Κόρης, ἐν δὲ τῷ Τριτολέμου κείμενόν ἐστιν ἄγαλμα et I 14, 6: ὑπὲρ δὲ τὸν Κεραμεικὸν καὶ στοὰν τὴν καλουμένην βασιλείον ναός ἐστιν Ἑφαίστου. nam W. M. Leakeus⁴⁾ dicit ad posteriorem hunc locum: 'Pausanias gebraucht hier offenbar das Wort ὑπὲρ im Sinne von "über — hinaus", welche Bedeutung diese Präposition immer hat, wenn sie den 4. Fall regiert' (cf. p. 185: 'jenseits der Stoa Basileios und jenseits der Grenzen des Kerameikos'). nihilo minus legimus in eadem pagina de priore illo loco: 'oberhalb der Quelle', cum p. 182 rursus 'jenseits des Brunnens' vertatur. at contra E. Curtius cum in libro, qui 'Peloponnesos' inscribitur, permultos Pausaniae locos, quibus ὑπὲρ cum accusativo iungitur, nostro 'oberhalb' interpretatus est, tum in studiis Atticis⁵⁾ locum, qui est I 14, 6, sic vertendum censet: 'oberhalb des Kerameikos und der Königshalle'; item P. W. Forchhammerus⁶⁾ in ὑπὲρ praepositione ad situm designandum cum accusativo copulata apud Pausaniam significationem 'oberhalb' inesse pro explorato habet; nam 'oberhalb der Quelle (ὑπὲρ τὴν κρήνην)', inquit, 'sind zwei Tempel, einer der Demeter und Kore, in dem andern ist die Bildsäule des Triptolemos. Dieses ὑπὲρ kommt beim

³⁾ 'Die Komposit. d. Gemälde d. Polygnot i. d. Lesche z. Delphi', Festschr. z. Feier d. 25jähr. Jubil. d. arch. Sem. d. Univers. i. Göttingen, Gött. 1872 p. 7 sq.

⁴⁾ 'Topographie v. Athen', übersetzt v. J. G. Baiter u. H. Sauppe, p. 84 n. 4.

⁵⁾ Abh. d. Gött. Ges. d. Wiss. XII p. 139.

⁶⁾ 'Zur Topogr. v. Ath.', Philol. XXXIII (1874) p. 116 sq.

www.libtool.com.cn
Pausanias nur in dem Sinn von "oberhalb" vor und nur an solchen Stellen, wo man es nach einfacher Erklärung in diesem Sinn nehmen muss'. iam vero cum eiusdem sententiae sint et C. F. Ungerus⁷⁾ et A. Milchoeferus⁸⁾ et P. Weizsaeckerus⁹⁾, contra C. Wachsmuthius¹⁰⁾ praepositionem cum accusativo copulatam I 14, 6 et aliis locis sensu nostri 'oberhalb' adhiberi prorsus negat: immo potius ὑπέρ cum gen. et ὑπέρ cum acc. coniunctum apud periegetam discerni vult statuitque in praepositionis cum quarto casu copulatione semper significationes aut 'über — hinaus' aut 'über — hin' inesse, quarum utra in singulis locis valeat, ex ipsa rei natura nunquam non intellegi possit. quo iudicio, quod primum in museo Rhen. XXIII (1868) p. 9 est factum, motus, ut videtur, E. Curtius¹¹⁾ priore sua loci I 14, 6 explicatione abiecta aequae ac Wachsmuthius vertit: 'über den Kerameikos und die Königshalle hinaus'. Ruegerus denique l. l. p. 49 sqq., quamquam de ὑπέρ praepositionis significationibus non satis definite sententiam suam elocutus est, tamen particulae in eis locis, quibus sive cum gen. sive cum acc. ad situm indicandum usurpatur, non solum vim 'ultra', sed etiam 'supra' in universum tribuit; ubi autem in Polygnoti tabularum descriptione nobis occurrat, eam valere 'etwas weiter zurück', atque ubi cum gen. ad situm populorum, insularum, urbium definiendum adhibeatur, nonnunquam in notionem 'nördlich' transire contendit. at dum non cuncti Pausaniae loci plene collecti

⁷⁾ 'Enneakrunos u. Pelasgikon', Sitzungsber. d. Münch. Akad. 1874 p. 296.

⁸⁾ 'Über d. Lage des "Kolonos" in Athen', hist. u. philol. Aufs. f. E. Curtius p. 348; cf. eiusdem 'Athen' in A. Baumeisteri 'Denkm. d. klass. Altert.' I p. 166.

⁹⁾ 'Die Beschreib. des Markt. v. Ath. u. die Enneakrunosepis. b. Paus.', Jahrb. f. Phil. u. Pädag. 1887 p. 593.

¹⁰⁾ 'Die Stadt Ath. i. A.' I p. 175 sq.; cf. p. 278.

¹¹⁾ 'Erläuternder Text d. 7 Karten z. Topograph. v. Ath.' p. 51.

omnium oculis subiecti erant, interpretatio ὅπερ particulae in dubio versabitur; quare, quae de vi eius locali Ruegerus non in medium prolatis nisi paucis exemplis exposuit, ea me iudice parum idonea sunt, quibus usus dicendi clare appareat, praesertim cum ipsa exempla non ea qua par erat perspicuitate in ordinem redacta sint. itaque ego quaestionem hoc modo institui: primum omnes locos, in quibus ὅπερ localiter usurpatum reperitur, collegi collectosque secundum singulas particulae significationes in classes divisi; deinde, postquam in fronte uniuscuiusque classis ea verba, quibuscum praepositio coniuncta est, collocavi, singulos locos perlustravi ita, ut a certissimis exemplis profectus similia cum eis componerem, argumentis et ex Pausaniae ipsius verbis et ex locorum quae describuntur natura et ex eis, quae pala archaeologorum in lucem prompsit, repetitis atque Pausaniae ratione dicendi cum aliorum scriptorum comparata et libris, qui ad geographiam, topographiam, antiquae artis historiam spectant, in auxilium vocatis et, ubi alia satis idonea argumenta deerant, conclusionibus ex analogia factis.

Caput primum.

De ὅπερ cum genetivo coniuncto.

- I. Ὅπερ cum genetivo usurpatur de motu, qui loci finem transgreditur. unde significatione respondet vocabulis nostrae linguae 'über — weg'; pro quibus, si motus sursum fit, 'über — hervor' sive '— empor substituere solemus. verba, quae ad particulam pertinent, notionem habent movendi, res autem ipsae, de quibus dicuntur, videntur moveri, non moventur:
καθίγειν: V 16, 3; ἀνέχειν: III 20, 3 VIII 11, 4 X 26, 2 (cf. p. 6 sq.); ἀνίσχειν: X 12, 1.

V 16, 3 χιτῶν ὀλίγον ὑπὲρ γόνατος καθήκει. tunica non, ut mos alioqui erat, talari¹²⁾, sed paullulum trans genua procurrenti virgines, quae ludis Iunoniis intererant, utebantur, ut in cursu expedirentur. itaque A. Boettcherus¹³⁾, qui 'in kurzem, dicht über dem Knie endendem Chiton' vertit, manifesto errat. plane autem aliter res se habet in Xen. an. V 4, 13: χιτωνίσκους δὲ ἐνεδεδύκεσαν ὑπὲρ γονάτων, quem in locum quadraret Boettcheri interpretatio; neque enim ibi iam de motu praesenti, sed plus quam perfecto, i. e. de quiete agitur; item apud Ael. v. h. IX 10: θοιμάτιον ὑπὲρ τὸ γόνυ ἦν.

III 20, 4 ἄκρα δὲ τοῦ Ταῦγέτου Ταλετὸν ὑπὲρ Βρυσσῶν ἀνέχει. cf. E. Curtii 'Peloponnesos' II p. 250 sq., C. Bursiani 'Geogr. v. Griech.' II p. 104, adn. 3; 131.

VIII 11, 4 μνημά ἐστι λίθου περιεχόμενον κρηπίδι, ἀνέχον δὲ οὐ πολὺ ὑπὲρ τῆς γῆς.

X 12, 1 πέτρα δὲ ἐστὶν ἀνίσχουσα ὑπὲρ τῆς γῆς. hanc lectionem, quam codices meliores Pc Ag Lb praebent, cum alii, tum Schubartus improbata librorum Va M R scriptura ὑπὸ τῆς γῆς iure receperunt. nam primum ea etiam codicum Vb La et marginis R lectione ὑπὲρ ταύτης, quae ex verbis ὑπὲρ τῆς γῆς ἐπὶ ταύτῃ coaluisse videtur, commendatur; deinde in Va et M VII 1, 2 quoque pro ὑπὲρ τῆς ἀρχῆς falso ὑπὸ τῆς ἀ. positum est; postremo quae praecedunt quodque sequitur exempla scriptorem ἀνέχειν (ἀνίσχειν) nunquam coniungere ostendunt cum ὑπὸ particula, quae, ut locali sensu omnino perraro, ita significatione nostrarum particularum 'unter — hervor' nusquam a Pausania cum genetivo coniungitur (cf. infra p. 23, adn. 48).

X 26, 2 γέγραπται δὲ καὶ Ἐπειὸς γυμνὸς καταβάλλων ἐς

¹²⁾ Cf. VIII 31, 2 κόρας ἐν χιτῶσι καθήκουσιν ἐς σφυρά.

¹³⁾ 'Olympia' 2 p. 96.

ἔδαφος τῶν Τρώων τὸ τεῖχος· ἀνέχει δὲ ὑπὲρ αὐτοῦ ἡ κεφαλὴ τοῦ ἵππου μόνῃ τοῦ δουρῆος. ita Pausaniae verba restituenda esse arbitror. nam quod in codicibus Ag Pc M Vab Lab exstat ὑπὲρ αὐτῶν κεφαλῇ, sensu caret. Siebelisii autem coniectura ὑπὲρ αὐτὸ (sc. τὸ τεῖχος) ἡ κεφαλῇ, quam SW., Dind., Schub. in textum receperunt, etsi sanatur sententia, tamen, cum scriptor ubique (cf. antecedentes locos) ad ἀνέχειν vel ἀνίσχειν ὑπὲρ cum gen. addat, hoc loco ὑπὲρ αὐτοῦ scribatur necesse est¹⁴).

II. Ὑπὲρ particula cum genetivo coniungitur ad loci situm describendum.

A. ut loci finis, ultra quem aliquid aut situm est aut fit, indicetur, notione 'über — drüber' vel 'jenseits' usurpatur. verba, ex quibus ὑπὲρ suspensum est, significant aliquid alicubi

a. esse:

εἶναι: I 35, 1 VIII 35, 10 IX 3, 9 (cf. p. 23 sq.); καίσθαι: IX 22, 6; quiescendi verbum subaudiendum est: I 30, 3 (cf. p. 12 sq.) II 9, 2 III 2, 1 IV 23, 5 VII 4, 1 IX 11, 5 X 9, 9 (cf. p. 16 sq.);

b. fieri:

ἐκδιδόναι: VIII 54, 3; κατακλίνεσθαι med.: IX 23, 2.

Exempla.

Primum complures locos, quibus insularum vel locorum maritumorum situs describuntur (I 35, 1—X 9, 9), sub uno conspectu ponere commodum est.

¹⁴) Idem coniecit Ruegerus p. 51; ceterum falso is dicit duobus tantum locis verbo ἀνέχειν (ἀνίσχειν) praepositionem ὑπὲρ cum genet. adiectam esse: sunt enim praeter locum supra emendatum tres.

I 35, 1 νῆσοι δὲ Ἀθηναίοις οὐ πόρρω τῆς χώρας εἰσίν, ἡ μὲν Πατρόκλου καλουμένη, — ἄλλη δὲ ὑπὲρ Σουνίου τὴν Ἀττικὴν ἐν ἀριστερᾷ πλέουσιν. sine dubio cum Siebelisio scribendum est τὴν Ἀττικὴν ἐν ἀριστερᾷ παραπλέουσιν; cf. I 1, 1 καὶ λιμὴν τε παραπλέουσιν τὴν ἄκραν ἐστὶ et II 34, 8 ταύτας (sc. τὰς Ἀριστεράς) δὲ παραπλέουσιν ἐστὶν αὐτῆς ἄκρα; sed altera eiusdem coniectura τῆς Ἀττικῆς ἐν ἀριστερᾷ πλέουσιν probari non potest, quia, quae laeva quaeve dextra Atticae ora sit, iure quaeritur. utcunque tamen res se habet, nobis vertendum est: 'wenn man linker Hand Attika entlang (i. e. ex sinu Saronico) fährt'. quibus verbis accuratissime ordo denotatur, quo loca sita sunt: insula Patrocli, Sunium promunturium, ultra id Helene insula. eandem rerum ab occasu ad orientem enumerandarum rationem invenimus apud Ps. Scyl.: 56 Megara, 57 Attica: Eleusis, contra eam Salamis, Piraeus, Athenae, Anaphlystus, Sunium promunturium, Thoricus, Rhamnus, alii portus Attici, 58 κατὰ δὲ τὴν Ἀττικὴν εἰσι νῆσοι αἱ Κυκλάδες καλούμεναι, καὶ πόλεις αἷδε ἐν ταῖς νήσοις· Κέως — Ἑλένη¹⁵⁾· Κόθνος etc.; item apud Ps. Scymn.: 557 sqq. Salamis, Athenae, 566 sq. τὸ Σούνιον κάμφαντι δ' ἀπὸ τῆς Ἀττικῆς Εὐβοία καίται νῆσος (Helene ante Euboeam nominanda erat). maior est cum Pausania consensus apud Strab.: IX 1, 4 sqq. Nisaea et Megara, 9 πρόκειται δ' ἀπὸ Νισαίας πλέοντι εἰς τὴν Ἀττικὴν πέντε νησία, εἴτα Σάλαμις, 11 in contiuenti Salaminis ex adverso Cerata montes, 12 Eleusis, 13 Thriasian planities, 14 sqq. Corydalis mons, Psyttalia, Piraeus, Mu-

¹⁵⁾ Cf. C. Muellerei geogr. Gr. min. adnot. ad h. l.: 'cum in ceteris insulis recensendis certus quidam ordo sit, mireris Helenam, quae Sunio proxime adiacebat, post Ceum collocari, ne dicam hanc insulam omnino non solere Cycladibus accenseri, ac secreta demum Helena tralaticium Cycladum numerum duodenarium erui. auctor, ex quo haec fluxerunt, eodem modo rem instituerit, quo Artemidorus fecit, qui ab Attica proficiscens primum nominavit Helenam, deinde vero ad Cycladas se convertit. vide Strab. X p. 485'.

nychia, Athenae, 21 μετὰ δὲ τὸν Πειραιᾶ Φαληρεῖς δῆμος ἐν τῇ ἐφεξῆς παραλίᾳ, deinde alii pagi; οὗτοι μὲν οἱ μέχρι τῆς ἄκρας τοῦ Σούνιου, ante hanc autem oram insulae Hydrussa, Phabra, Eleūssa, Belbina, Patrocli insula, 22 ἀμφαντι δὲ τὴν κατὰ τὸ Σούνιον ἄκραν ἀξιόλογος δῆμος Σούνιον, εἰτα Θόρικος, deinde loca marituma usque ad Oropum enumerantur, πρόκειται δὲ τῆς παραλίας ταύτης, πρὸ μὲν τοῦ Θορίκου καὶ τοῦ Σουνίου νήσος Ἑλένη — μετὰ δὲ τὴν Ἑλένην ἡ Εὐβοία πρόκειται τῆς ἐφεξῆς παραλίας; cf. denique Plin. n. h.: IV 12 (20) 'compluresque aliae (sc. insulae) ex adverso Atticae sine oppidis et ideo ignobiles. sed contra Eleusina clara Salamis, ante eam Psyttalia, a Sunio vero Helene V distans. dein Ceos ab ea totidem —;' 21 Euboea.

II 9, 2 συμβαλὼν δὲ περὶ Δύμην τὴν ὑπὲρ Πατρῶν — νικᾷ τῇ μάχῃ. haec verba cum sint in excursu historico Sicyonis descriptioni inserto, Dymae situs ex Sicyone significatus esse videtur, et re vera Dyme Sicyone proficiscenti ultra Patras est. cf. eundem ordinem apud Ps. Scyl. 40 sq. Corinthus, Sicyon, 42 Achaia: Pellene, Aegira, Aegae, Aegium, Rhypes, extra Rhium Patrae, Dyme, 43 Elis; apud Strab. VIII 7, 4: μετὰ Σικυῶνα Πελλήνην καίται · εἰτα Αἴγαιρα δευτέρα · τρίτη Αἰγαί — · τετάρτη Βοῦρα · μετ' αὐτὴν Ἑλίκη — · μετὰ δὲ Ἑλίκην Αἴγιον καὶ Ῥόδες καὶ Πατρεῖς καὶ Φαρεῖς · εἰτ' Ὀλενος — · εἰτα Δύμη καὶ Τριταεῖς (cf. § 5); in Plin. n. h.: IV 2 (3) sqq. sinus Corinthiaci ora, quae ad septentriones et orientem, 5 (6) quae ad meridiem spectat: urbes in universum ab ortu ad occasum recensentur, quamquam, quod ad situm singularum urbium attinet, ordo confunditur; sed ubi Dyme et Patrae enumerantur, ordo recte se habet: Panhormus portus, Rhium promunturium, Patrae, in mediterraneis Pherae, 'ultra Patras oppidum Olenum, colonia Dyme'; apud Ptol.: III 16, 3 sq. Lechaëum, Asopi et Sythae ostia, 5 Achaea: Αἴγαιρα, Αἴγιον, Ἐρινὸς λιμὴν, Ῥίον ἄκρον τὸ καὶ Δρέπανον, Ποσειδῶνος ἱερόν, Πάτραι,

Ὠλενος, Δ 6 μ. η, Ἄραξος (ἄρα); postremo apud Ps. Scymn. 470 sqq.: primum pars septentrionalis sinus Corinthiaci, deinde orientalis, tum meridionalis: Sicyon, Achaea, tum secuntur Elis, Messenia, cett. (singula oppida, quamquam non commemorata, eodem ordine, quo supra, nuncupari necesse erat).

Sed etiamsi ex Sicyone Dymae situm designasse Pausaniam credibile sit, tamen hoc casu factum puto. inveniuntur enim apud eum loci, quibus quamquam praepositio ὅπερ non valere potest nisi 'jenseits', cum vis 'oberhalb' plane reiectanea sit, tamen hac particula regiones ita significantur, ut, quo sese excipiant ordine, omnino non perspicias, si quem Pausanias tenet locum ipse teneas:

VIII 54, 3 (ὁ Ἄλφειδς) ἐκδίδωσιν ὅπερ Κυλλήνης, ἐπινείου τοῦ Ἠλείων, ἐς τὴν θάλασσαν. 'Alpheus ultra Cyllenen in mare effunditur': recte quidem hoc per se, sed ita dicere non poterat, qui, ut Pausanias, Alpei ostium a Tegeatarum agris denotaret (hos scilicet periegeta modo descripsit et ex eis fluminis cursum usque ad ostium sequitur)¹⁶, poterat is tantum, qui Eleorum litus inde a septentrionibus perlustraret meridiem versus; nam confer locorum ordinem apud Ps. Scyl.: 42 Patrae, Dyme, 43 Elis: Κυλλήνη καὶ λιμὴν καὶ ποταμὸς Ἄλφειός, 44 Arcadia, cui Triphyliae ora attribuitur, 45 Messenia; apud Strab.: VIII 3, 4 Araxus promunturium, Cyllene, Chelonatas promunturium, 12 Phea et Ichthys promunturia, εἰθ' ὁ Ἄλφειδς ἐκδίδωσι, 13 sqq. Triphylia; in Plin. n. h.: IV 5 (6) 'colonia Dyme, loca Buprasium, Hyrmine, promunturium Araxus, Cyllenus sinus, promunturium Chelonatas, unde Cyllenen V p., — Elis in mediterraneo et a Pylo XIII intus delubrum Olympii Iovis — Pisaeorum quondam oppidum, praeterfluente Alpheo amne. at in ora promunturium Ichthys. amnis Alpheus

¹⁶) De loco, quo libros suos conscripserit Pausanias, cogitare nihil refert, quoniam de ea re nec ipse periegeta mentionem facit nec ex opere eius quicquam colligi potest.

navigatur VI. oppida Aulon, Leprium'; deinde IV 5 (6 sq.) Messenia; apud Ptol.: III 16, 5 Achaea ab Aegira ad Araxum promunturium, 6 Elis: Κυλλήνη ἐπίνειον, Πηνειοῦ ποταμοῦ ἐκβολαί, Χελωνίτις ἄκρα, Χελωνίτης κόλπος, Ἰχθύς ἄκρα, Ἀλφειοῦ ποταμοῦ ἐκβολαί, ἡ ἀρχὴ τοῦ ποταμοῦ, 7 Messenia; apud Ps. Scymn. 516 sqq.: Sicyon, Achaea, Elis, Messenia, Laconica (urbium non nominatarum ordo esset idem).

IV 23, 5 γινώμαι δὲ ἦσαν Γόργου μὲν Ζάκυνθον τὴν ὑπὲρ Κεφαλληνίας καταλαβόντας — ναυσὶν ἐς τὰ παραθαλάσσια τῆς Λακωνικῆς ἐπιπλέοντας κακοῦν τὴν γῆν. neque e Cyllene, ubi Gorgus cum Messeniis fugientibus versabatur, neque e Messenia, cuius de bellis scriptor refert, naviganti Zacynthus ultra Cephalleniam est, sed soli ei, qui in locis recensendis a septentrionibus ad meridiem progreditur. cf. Ps. Scyl.: 34 Leucas, Ithaca, Cephallenia cum Acarnaniae litore, 35 sqq. litus septentrionale, orientale, meridionale sinus Corinthiaci, 43 terra Eleorum et contra eam Zacynthus; Ps. Scymn. 464 sqq.: κεῖνται δὲ καὶ νῆσοι κατὰ ταύτην (sc. τὴν Ἀκαρνανίαν) πλείονες · Λευκάς μὲν ἐν πρώταις, Κορινθίων κτίσις, εἰδ' ἡ Κεφαλλήνων, Ἰθάκη δὲ πλησίον, ἣ τε Πελοποννήσῳ σύνεγγυς κειμένη Ζάκυνθος; Strab.: II 5, 20 insulae ante Illyricum: Apsyrtides, Cyrictica, Liburnides; deinde Issa, Tragurium, Corcyra Nigra, Pharos, Diomedaeae ante Italiam, ante Epirum Corcyra et Sybota, ante sinum Corinthiacum Cephallenia, Ithaca, Zacynthus, Echinades; X 2, 8 Leucas, 10 sqq. Cephallenia cum Ithaca, 18 Zacynthus; Plin. n. h. IV 12 (19): Corcyra simul cum insulis circumiacentibus, Leucas, insulae finitumae, 'ante eas in alto Cephallania, Zacynthus'.

IX 22, 6 ὥς ἐπιλάβοι τὸ χρεὼν αὐτοὺς ἐν Νάξῳ τῇ ὑπὲρ Πάρου κειμένῃ. ultra Parum iacere Naxum affirmat scriptor. quo ex loco hunc situm intellegi vult? num ex Anthedone, de qua hic loquitur? non est veri simile. at perie-

geta sine dubio certum ordinem insularum Cycladum in mente habet, quo Parus ante Naxum nominata erat, de quo tamen nihil plane nobiscum communicat. cf. Ps. Scyl.: 55 Corinthus, 56 Megara, 57 Attica, 58 νῆσοι Κυκλάδες. κατὰ δὲ τὴν Ἀττικὴν εἰσι νῆσοι αἱ Κυκλάδες καλούμεναι, καὶ πόλεις αἶδε ἐν ταῖς νήσοις· Κέως —· Ἑλένη¹⁷⁾· Κύθνος —· Σέριφος —· Σίφνος· Πάρος —· Νάξος· Δῆλος· Ῥήνη· Σῦρος· Μύκονος —· Τήνος —· Ἄνδρος —· αὗται μὲν αἱ Κυκλάδες νῆσοι. — μετὰ δὲ Ἄνδρον Εὐβοία νήσος; Strab. X 5, 3: κατ' ἀρχὰς μὲν οὖν δώδεκα (sc. Κυκλάδες) λέγονται· προσεγένοντο δὲ καὶ πλείους. Ἀρτεμίδωρος γοῦν (13) διαριθμεῖται περὶ τῆς Ἑλένης εἰπών, ὅτι ἀπὸ Θορίκου μέχρι Σουνίου παράκειται, μακρὰ σταδίων ὅσον ἐξήκοντα τὸ μῆκος· ἀπὸ ταύτης γὰρ φησιν αἱ καλούμεναι Κυκλάδες εἰσὶν· ὀνομάζει δὲ Κέω, τὴν ἐγγυτάτω τῇ Ἑλένῃ, καὶ μετὰ ταύτην Κύθνον καὶ Σέριφον καὶ Μῆλον καὶ Σίφνον καὶ Κίμωλον καὶ Πρεπέσινθον καὶ Ὠλίαν καὶ πρὸς ταύταις Πάρον, Νάξον, Σῦρον, Μύκονον, Τήνον, Ἄνδρον, Γύαρον.

I 30, 3: Λιγύων τῶν Ἡριδανοῦ πέραν ὑπὲρ γῆς τῆς Κελτικῆς Κύθνον — γενέσθαι βασιλέα φασί. sic codices; Dindorfius (ed. praef. p. XII) locis I 4, 1 et V 14, 3 collatis ὑπὲρ delevit, Schubartus uncis saltem inclusit. non tamen mihi fidem fecerunt. haec enim verba ut intellegas oportet recte iudices de Eridano. Dindorfius eum pro Pado habuisse videtur aeque atque Amasaeus, qui vertit: 'Ligurum, qui in Gallia transpadana sunt'¹⁸⁾. at ex loco I 4, 1 colligitur Eridanum non Padum, sed Rhodanum esse, cum a Pausania γῆ ἢ Κελτικὴ terra illa intellegatur inter Pýrrhenaes montes, Alpes, Rhenum, Oceanum sita¹⁹⁾; cuius quidem

¹⁷⁾ Cf. p. 8, adn. 15.

¹⁸⁾ Haec opinio apud veteres frequenter invenitur; cf. Papii Benselerique 'Wörterbuch d. griech. Eigennamen'. * s. v.

¹⁹⁾ Οἱ δὲ Γαλάται οἱ τοὶ νέμονται τῆς Εὐρώπης τὰ ἔσχατα, ἐπὶ θαλάσσης πολλῇ καὶ ἐς τὰ πέρατα οὐ πλωίμῳ· παρέχεται δὲ

sententiae apud veteres exempla non desunt: Aeschyl. apud Plin. n. h. XXXVII 2 (11), Dionys. per. v. 281 sqq.²⁰). deinde vero Ligures maximam partem non ultra Padum i. e. a Pado septentriones versus ('ultra' enim de Romanorum sententia dictum est), sed citra flumen i. e. a flumine meridiem versus sedebant²¹). quodsi Eridanus idem est qui Rhodanus, ordo, quo Celtarum et Ligurum terras scriptor sibi fingit positas, ab occasu ad orientem est (fines Celtici, deinde Rhodanus [Eridanus], tum trans Rhodanum [Eridanum = Ἐριδανὸς πέραν] et terram Celticam [= ὕπερ γῆς τῆς Κελτικῆς] Ligures). igitur eius loci (Atticae), quem ipse tenet, Pausanias rursus nullam rationem habet. cf. Ps. Scyl. 1 sqq.: Herculeae columnae, Iberes, Ligures et Iberes²²) in eisdem sedibus, Rhodanus, Ligures soli, Tyrrheni;

ἄμπωτιν καὶ βαχίαν καὶ θηρία οὐδὲν εἰκότα τοῖς ἐν θαλάσῳ τῇ λοιπῇ· καὶ οἶσι διὰ τῆς χώρας ῥεῖ ποταμὸς Ἐριδανός, ἐφ' ᾧ τὰς θυγατέρας τὰς Ἡλίου ὀδύρεσθαι νομίζουσι τὸ περὶ τὸν Φαέθοντα τὸν ἀεελφὸν πάθος. ὁψὲ δὲ ποτε αὐτοὺς καλεῖσθαι Γαλάτας ἐξενίκησεν· Κελτοὶ γὰρ κατὰ τε σφᾶς τὸ ἀρχαῖον καὶ παρὰ τοῖς ἄλλοις ὠνομάζοντο; cf. V 14, 3 (ubi scribo τῆς τῶν Κελτῶν [cf. I 44, 4 τῆς Βοιωτῶν II 12, 3; 26, 1; 34, 4]; γῆς τῆς τῶν Κελτῶν M Vb Ag Pc La, γῆς τῶν Κελτῶν Va Lb SW. Dind., γῆς τῆς Κελτῶν Sch.; plurimi igitur codices praebent veram lectionem τῆς iuxta falsam γῆς, id quod inde explicatur, quod olim τῆς lineae superscriptum erat ad γῆς corrigendum) et I 39, 4. — H. Nissenus, 'Ital. Landeskunde' I p. 183 et adn. 3 Pausaniam I 4, 1 Eridanum aliquod flumen, quod in mare septentrionale fluat, intellegere putat; quod reiciendum est, quia scriptor Ligurum sedes Eridano et terra Celtica determinat.

²⁰) Cf. C. Muelleri geogr. Gr. min. adn. ad v. 289.

²¹) Cf. Polyb. II 16, 1 sq., Strab. V 1, 4 διαρεῖ δ' αὐτὸ (sc. τὸ πεδῖον) μέσον πῶς ὁ Πάδος, καὶ καλεῖται τὸ μὲν ἐντὸς τοῦ Πάδου, τὸ δὲ πέραν· ἐντὸς μὲν ὅσον ἐστὶ πρὸς τοῖς Ἀπεννίνους ὄρεσι καὶ τῇ Λιγυστικῇ, πέραν δὲ τὸ λοιπόν. οἰκεῖται δὲ τὸ μὲν ὑπὸ τῶν Λιγυστικῶν ἐθνῶν καὶ τῶν Κελτικῶν, τῶν μὲν ἐν τοῖς ὄρεσιν οἰκούντων, τῶν δ' ἐν τοῖς πεδίοις· τὸ δὲ ὑπὸ τῶν Κελτῶν καὶ Ἑνετῶν, H. Kiepert. 'Lehrb. d. alt. Geogr.' p. 398 sq., Nissen. l. c. I p. 471 sq.

²²) Cf. Strab. III 4, 19.

Ps. Seymn.: 119 sqq. Herculeae columnae cett., 199 sqq. Iberes, Bebryces in mediterraneis, Ligures ad oram maritumam cum Iberibus²²⁾ coniuncti²³⁾, Rhodanus, Ligures soli, Pelasgi Tyrrhenique; Strab. II 5, 19: εἴρηται δέ, ὅτι ἀρχὴ τοῦδε τοῦ κόλπου (i. e. maris interni) ἐστὶν ὁ κατὰ τὰς στήλας πορθμός. — ὁρίζεται δ' ἐκ μὲν τοῦ δεξιοῦ πλευροῦ τῇ Λιβυκῇ παραλίᾳ μέχρι Καρχηδόνος, ἐκ δὲ θατέρου τῇ τε Ἰβηρικῇ καὶ τῇ Κελτικῇ κατὰ Νάρβωνα καὶ Μασσαλίαν καὶ μετὰ ταῦτα τῇ Λιγυστικῇ, τελευταίᾳ δὲ τῇ Ἰταλικῇ μέχρι τοῦ Σικελικοῦ πορθμοῦ; Plin. n. h.: III 1 (2) sqq. Hispania ulterior, H. citerior, Gallia provincia, 5 (6) Italia i. e. Ligures, Etrusci, cett.; Dionys. per. 281 sqq.: Herculeae columnae, Iberes, Pyrrhenaei montes, Celtae, Rhodanus (Eridanus), Tyrrheni, quibus Ligures quoque comprehendi videntur, nisi forte eos memorare scriptor oblitus est; Avien. or. mar.: Iberia²²⁾, cuius descriptio a columnis Herculeis incipit (v. 86 et 341), Rhodanus, Ligures (v. 608 sq.).

Haec sunt exempla, quae ad Europam pertinent; iam qualia sunt ea, quae ad Asiam spectant?

VII 4, 1 αἱ δὲ ἐν ταῖς νήσοις εἰσὶν Ἰώνων πόλεις, Σάμος ἡ ὑπὲρ Μυκάλης καὶ Χίος ἡ ἀπαντικρὺς τοῦ Μίμαντος. haec verba legimus in historico excursu, qui est de Ionicis coloniis in oram Asiae minoris deductis (VII 2, 1—VII 6). cum hic insulae ante oram sitae Samos et Chios (VII 4, 1) accuratissime et loca maritima in universum certe a meridie ad septentriones enumerentur²⁴⁾, apertum est periegetam a meridie ad septentriones migrantem se fingere ita, ut ex Mycale monte Samum transeat: sic trans Mycalen Samos est.

²²⁾ Cf. Muell. geogr. Gr. min. adn. ad v. 206.

²⁴⁾ VII 2, 4—VII 4 et VII 5, 1: Miletus cum Didymis, Ephesus statim nominata, ut Ephesiae Artemidis templum Didymaei Apollinis templo posset aetate opponi, Myus, Priene, Colophon cum Claro, Lebedus, Teos, Erythrae, Clazomenae, Phocaea, Smyrna postremo loco posita, quoniam prius Aeolica erat colonia.

Iam addo nonnulla exempla, quibus demonstretur Pausaniam nulla eius loci, quem ipse obtinet, ratione habita loca per ὑπέρ (= 'jenseits') particulam designare.

IX 11, 5 ἀπεπνιγέμεντα δὲ ἐξήνεγκεν ὁ κλύδων ἐς τὴν ὑπὲρ Σάμου νῆσον (i. e. Icarium). ex Thebis, de quibus Pausanias hoc loco agit, ut Icariae situs sic definiatur, omnino fieri non potest; immo si haec verba cum loco VII 4, 1 comparaveris, descriptionem illic incohata hic continuari intelleges: nam Samo Icarium traicienti soli Icaria ultra Samum est. idem iter atque Pausanias VII 4, 1 et IX 11, 5 Strabo quoque aut potius Artemidorus²⁵) facit: XIV 1, 5 Didyma, 6 sq. Miletus, ante eam Lade, Tragaeae aliaeque insulae, 8 sq. Pyrrha, Heraclea, 10 Myus, 12 sq. Priene, Mycale mons, Trogilium promunturium cum insula obiecta eiusdem nominis, 14 ἀπὸ δὲ τῆς Τρωγιλίου (quod promunturium pars est montis Mycales) στάδιοι τετταράκοντα εἰς τὴν Σάμον, 19 παράκειται δὲ τῇ Σάμῳ νῆσος Ἰκαρία. deinde ad oram reversus hanc porro peragrat: 20 sqq. μετὰ δὲ τὸν Σάμιον πορθμὸν τὸν πρὸς Μυκάλην πλέουσιν εἰς Ἐφεσον ἐν δεξιᾷ ἐστὶν ἡ Ἐφεσίων παραλία: Panionium, Ephesus, 27 sq. Colophon, 29 sq. Lebedus, Teos. — plane eadem ratione ὑπὲρ particula cum acc. usurpata est apud Steph. Byz. s. v. Φαρμακοῦσσα: Φ. δύο νῆσοι πλησίον Σαλαμῖνος. ἔστι καὶ ἄλλη ὑπὲρ Μίλητον: etiam Stephanus locum, ex quo Pharmacussae situm definit, appellare neglexit.

III 2, 1 ὁ δὲ οἱ πρόγονος Πενθίλος Λέσβον τὴν ὑπὲρ τῆς ἡπείρου ταύτης (sc. Αἰολίδος) νῆσον εἶλεν. ex Laco-

²⁵) Strabo cum Troadis oram (XIII 1, 10 sqq.) a septentrionibus ad meridiem explicet et hunc ordinem in Lycia ab occasu ad ortum descripta (XIV 3, 2 sqq.) apte continuet, postquam Aeolidis partem maximam eodem ordine quo Troadem persecutus est (XIII 1, 49 sqq.), subito loca maritima a Cyme ad Atarneum (XIII 3, 5) inverso ordine percenset auctorem nominans Artemidorum. qua de causa huic eum etiam oram Ionicam (XIV 1, 5 sqq.) et Caricam (XIV 2, 2 sqq.) item a meridie ad septentriones descriptam debere veri simillimum est.

nica, cuius res gestae hoc loco enarrantur, spectata Lesbos non ultra Aeolidem, sed citra est; itaque hic quoque aequae ac locis supra tractatis scriptor Lesbi situm significavit ut aliquis, qui per oram Asiae minoris ab austro ad aquilonem profectus Aeolide sive plene sive ex parte peragrata Lesbum transit.

X 9, 9 εἰσι δὲ οἷδε, Ἄρακος μὲν καὶ Ἐριάνθης, ὁ μὲν αὐτῶν ἐκ Λακεδαιμόνος, ὁ δὲ Ἐριάνθης Βοιωτίας *** ὑπὲρ τοῦ Μίμαντος, ἐντεῦθεν μὲν Ἀστυκράτης, Χῖοι δὲ Κηφισοκλῆς καὶ Ἑρμόφαντός τε καὶ Ἰκέσιος. ad hunc locum annotant in editione critica SW: lacunam alii aliter explere conati sunt: Βοιωτίας· ἐκ δὲ τῶν ὑπὲρ τ. Μίμ. Sylb.; ἐξ Ἐρωθρῶν τῶν ὑπὲρ τοῦ Μίμ. K.; "mutilus locus vel legendum Γλίσσαντος" Palm. Ms. omnes frustra'. nihilo minus equidem lacunam si non totam, at tamen ex parte explere posse mihi videor. Pausanias enim ut Araci et Erianthae nomina praemittit et verbis ὁ μὲν αὐτῶν — ὁ δὲ Ἐριάνθης iterat, ita postea patriarum nomina variandae nimirum orationis causa antecepta verbis ἐντεῦθεν μὲν — Χῖοι δὲ sine dubio repetit. atque cum praeterea verbis Ἄρακος μὲν cett. sententiam per particulam δέ respondere necesse sit, explemus: ἐκ δὲ Ἐρωθρῶν²⁶) καὶ Χίου τῆς ὑπὲρ τοῦ Μίμαν-

²⁶) Loco laudato statuae Delphos dedicatae Lacedaemoniorum sociorumque, qui pugnae ad Aegospotamos commissae interfuerant, afferuntur: primum Lacedaemonius et Boeotius (utpote ex Graeciae continentis civitatibus maximis), deinde post lacunam Asiae minoris Graeci, qui aequae atque Euboeenses per bellum a Decelaea appellatum in Lacedaemoniorum partes transierant: Chii tres, Rhodii duo, Cnidius, Ephesius, Milesius, Myndius, Samius, tum Euboeensium Carystius et Eretriensis, tum ceterorum Graecorum ab occidente habitantium, qui iam prius Lacedaemoniorum socii facti erant: Corinthius, Troezenius, Epidaurius, Pellenensis, Hermionensis, Phocensis, Megarensis, Sicyonius, Ambraciotes, Corinthius iterum, Leucadius, Lacedaemonii denique duo. itaque cum Graecorum occidentalium civitas non desit tanta, ut prima in serie poni possit (cf. Thuc. VIII 3), manifesto de Asiae

τος, ἐν τῷ ὄρει τοῦ Χίου δὲ cett.; cf. VII 4, 1 Χίος ἡ ἀπαντικρὺς τοῦ Μίμαντος. — iam cum ex Delphis, quorum in periegesi haec verba inveniuntur, Chii situm ea ratione definitum esse incredibile sit, locus a me restitutus aptissime cum locis VII 4, 1 et IX 11, 5 componitur; neque enim Chium ultra Mimantem montem esse dicere potest nisi qui itinere a meridie ad septentriones per Ioniam usque ad Mimantem facto inde Chium traicit. cf. Strabonem aut potius Artemidorum²⁷⁾: XIV 1, 30 Teos, 31 isthmus paeninsulae Teiorum et Erythraeorum, 32 sqq. paeninsula ipsa: Corycus et Argennum promunturia (iam Erythrae hic nominandae fuerunt, sed extra ordinem iam antea [31] de eis dictum est et postea [34] rursus dicitur), deinde Mimas mons, Melaena promunturium, quod Mimantis est, 35 Chios, 36 sqq. descriptio continentis continuatur: Hypocretnus, Clazomenae, Smyrna. apud Plin. n. h. V 29 (31) sqq. in Ioniae et Aeolidis descriptione ordo idem est ab austro ad aquilonem atque apud Pausaniam et hic (X 9, 9) et locis supra allatis (VII 4, 1 IX 11, 5 III 2, 1), neque potest dubitari, quin Plinius etiam Samum, Icarium, Chium, Lesbum eodem modo quo Strabo aptis locis inserturus fuerit, nisi hae insulae iam alibi descriptae ab eo essent.

Iam si omnia haec exempla cum tabula geographica comparabis, viam, secundum quam singula Europae loca a Pausania perlustrata sunt, singulos sinus orae septentrionalis maris mediterranei sequentem in universum ab

civitate agitur, et quidem sine dubio de Erythris; nam Erythrae et Chios erant earum Asiae urbium, quae in tertia belli Peloponnesiasi parte ab Athenis primae defecerant (cf. Thuc. VIII 5; 6; 14); atque cum Chios usque ad pugnam apud Aegospotamos a Lacedaemoniorum partibus staret (cf. Xen. Hell. II 1, 1; 6; 10), Erythras quoque cum aliis de causis, tum quod e Chii regione sitae erant, illis temporibus earundem partium fuisse apertum est.

²⁷⁾ V. p. 15 adn. 25.

occasu ad orientem ferre invenies²⁸⁾, cum contra Asiae minoris loca²⁹⁾ ordine descripta sint tali, quali describere debet is, qui et Asiae et Africae loca maritima et insulas in universum ab occidente ad orientem secundum maris interni oram meridionalem et circa Asiae litus persequatur. atqui cum omnibus eis locis, quibus ὁπέρ cum gen. coniunctum exstat, exceptis I 35, 1 VII 4, 1 II 9, 2³⁰⁾, nec dilucide indicetur neque ex ipsa sententia concludi possit, unde situm alicuius regionis intellegi voluerit Pausanias, facere non possum, praesertim verbis eius comparatis cum aliorum geographorum, Strabonis maxime et Plinii, descriptionibus, quin hunc periegetam coniciam geographo quodam neglegenter usum esse, qui inde a columnis Herculeis oras maris interni, Propontidis, Ponti Euxini, lacus Maeotidis primum quidem septentrionales, deinde meridionales usque ad intimos sinus legens Europae, deinde Africae et Asiae terras, urbes, flumina, insulas usque ad Tanaim flumen, Europae nimirum Asiaeque finem, describeret. itaque cum scriptor viam ab auctore suo in locis recensendis electam suam faciat neque tamen quicquam de ea re significet, fit, ut viri docti de verborum eius notione tantopere dissentiant; nam, ut exempla aliquot afferam, in interpretatione sua Germanica Siebelisius locum IV 23, 5 sic vertit: 'Zakynthus, das Kephallenia gegenüber liegt'³¹⁾, Schubartus autem VIII 54, 3 ita: '(der Alpheus) ergiesst sich oberhalb

²⁸⁾ I 30, 3 Celtæ, Rhodanus (Eridanus), Ligures, IV 23, 5 Cephallenia, Zacynthus, II 9, 2 Patrae, Dyme, VIII 54, 3 Cyllene, Alphei ostium, I 35, 1 insula Patrocli, Sunium promunturium, Helene insula, IX 22, 6 Paros, Naxos.

²⁹⁾ VII 2, 4 — VII 4 et VII 5, 1 loca maritima a Mileto ad Smyrnam usque, VII 4, 1 Samos, Chios, ibidem Mycale, Samos, IX 11, 5 Samos, Icaria, X 9, 9 Mimas mons, Chios, III 2, 1 Aeolis, Lesbos.

³⁰⁾ Cf. tamen ad hunc locum supra p. 9 sq.

³¹⁾ Cf. p. 478*: 'nicht "über" oder "jenseits" Kephallenia, wie andere'.

Kyllene ins Meer, idemque³²⁾ et W. Gurlittius³³⁾ δῆπερ particulam locis VII 4, 1 IX 11, 5; 22, 6 significare putant alterum locum in alto superiorem esse altero; quorum hic quidem nostri sermonis locutionem 'hohe See' comparat.

Quod coniecimus, etiam ratione confirmatur, qua scriptor alia loca in Graeciae litore sita enumerat. quamquam enim in terra describenda suum singulorum finium ordinem habet: Attica, Megara, Argolis, Laconica, Messenia, Elis, Achaea, Arcadia, Boeotia, Phocis, Locris Ozolarum, tamen hac atque illac ab auctore, quem sequitur, adeo liberare sese non potest, ut contra ordinem ab ipso constitutum peccet. aliter explicari non possunt hi loci:

I 1, 1 sqq. Atticam describere coepit a Sunio promunturio et inde recenset a dextra manu ad laevam, id quod universo Graeciae describendae ordini convenit, Laurium, Patrocli insulam, Phalerum, Piraeum; 1, 4 autem describendi ordinem invertit: Munychia, Phalerum, Colias promunturium, deinde Athenis descriptis c. 31 et 32, 3 — c. 35 pagi quidam Attici enumerantur, quorum series inde ab Halimunte in universum³⁴⁾ per litus Atticum³⁵⁾ circa Sunium usque ad

³²⁾ Zeitschr. f. d. Altertumswiss. 1851 p. 300.

³³⁾ 'Über Pausanias' p. 67.

³⁴⁾ Quod pagorum maritumorum ordo topographicus nonnumquam additis pagis mediterraneis est interruptus, Pausanias partim rationem habuisse videtur similitudinis, quae inter res singulorum pagorum memorabiles intercedebat. compositi enim in unum locum sunt Halimusii et Prospaltii, quod utrique Cereris et Proserpinae templum habent, Anagyrasii et Cephalenses propter illorum, ut videtur, venerationem Matris Deorum, quam eandem Magnam Deam nominari notum est, et horum cultum Castorum, quos Magnos Deos vocant; Prasiae simul et Lamptrae et Potami recensentur ob sepulcra Erysichthonis, Cranai, Ionis, Phlyenses autem cum Myrrhinusiis et Athmonensibus ob venerationem Dianae Luciferae, Colaenidis, Amarysiae, cum Acharnae insertae esse videantur utpote Athmonensibus vicinae.

³⁵⁾ Cf. I 33, 2.

Rhamnuntē tenditur, denique Oropus⁸⁶). — I 1, 1 iusulam Patrocli memorat a Sunio promunturio ad occasum progressus: I 35, 1 ordo est inversus: insula Patrocli et ultra Sunium ex sinu Saronico naviganti Helene insula. — urbes Epidaurum (II 29, 1) et Troezena (II 31, 1 sqq.) scriptor ordine solito enumerat; insulae tamen Argolicae Sphaeria et Calauria et paeninsula Methana (II 33, 1 sqq.) ab austro ad aquilonem sunt allatae. — II 34, 8 sqq. litus et obiectas insulas a promunturio Scyllaeo ad Hermionem usque, id quod ad constitutum ordinem quadraret, describere vult Pausanias; re vera autem descriptio ad alteram litoris Hermionensis partem pertinet; neque enim incipit a Scyllaeo, sed ab altero litoris fine Scyllaeo opposito, qui ad occidentem spectat, nec ab oriente ad occidentem, sed permutato ordine procedit⁸⁷). — II 36, 4 sqq. Pausanias in sinu Argolico a dextra ad laevam (si quis tabulam geographicam inspicit) commemorat Asinen, deinde, sacrorum et rivorum (velut Phrxi), quae iter Argis facienti se offerunt, mentione facta, Lernam: sed II 38, 1 sqq. ordine inverso oram describit eo consilio, ut trans Phrixum rivum iam antea nominatum reversus Temenium et Naupliam oppida ante praetermissa suppleat⁸⁸). — III 24, 6 sqq. a Gythio per Lan, Pyrrhichum, Teuthronen ab aquilone ad austrum circa Taenarum promunturium se confert, duos autem portus ab orientali et occidentali Taenari parte sitos contrario ordine dicit III 25, 4: Τευθρώνης δὲ ἀπέχει πεντήκοντα καὶ ἑκατὸν σταδίους — Ταίναρον καὶ λιμένες δ' τε Ἀχάλλειός ἐστι καὶ Ψαμαθοῦς⁸⁹). — V 5, 3 ἰόντι δὲ ἀπὸ τῆς Ἡλείας χωρίον ἐστὶν ἐπὶ θάλασσαν καθήκον, δ' ὀνομάζεται μὲν Σαμικόν, ἐν δεξιᾷ δὲ ἐπὲρ αὐτὸ ἦτε Τριφυλία καλουμένην opposito ordine

⁸⁶) Cf. Strab. IX 1, 21 sq.

⁸⁷) Cf. H. G. Lollingii 'Der hermioneische Archipel', Ath. Mitt. IV (1879) p. 107 sqq., A. Kalkmanni 'Paus. d. Perieg.' p. 181.

⁸⁸) Cf. Kalkm. l. c. p. 181 sq.

⁸⁹) Cf. Ps. Scyl. 46.

auctoris, quem sequitur periegeta, factum est, ut ipsa eius periegesis confunderetur: quem cum ex ratione ceterae Peloponnesi descriptae e Messenia Triphyliam ingredi oporteret, fontis sui, ut suspicor, verba ἐν ἀριστερᾷ in ἐν δεξιᾷ commutavit, sed verba ἀπὸ τῆς Ἡλείας convertere neglexit; item in eadem paragrapho tres a septentrionibus Lepreum ferentes vias describit, quasi a septentrionibus veniat⁴⁰). — Boeotiae litus meridionale Pausanias (IX 32, 1 sqq.) ab oriente ad occidentem exponere videtur; nam dicit: πλοῦς δὲ ἐς Κρεῦσιν ἔστιν ἐκ Πελοποννήσου σκολιός τε καὶ ἄλλως οὐκ εὔδιος. — πλέοντι δὲ ἐκ Κρεῦσιδος οὐ πελαγίῳ, παρὰ δὲ αὐτὴν Βοιωτίαν, πόλις ἐστὶν ἐν δεξιᾷ Θίσβη. — παραπλέοντι δὲ αὐτόθεν πόλισμά ἐστιν οὐ μέγα ἐπὶ θαλάσση Τίφα. at quamquam fontis verba ἐκ Κρεῦσιδος ἐς Πελοπόννησον et ἐν ἀριστερᾷ recte commutata sunt, tamen ordo urbium falsus est⁴¹): Thisbe enim et Típha in ora Boeotorum ab occidente ad orientem potius sitae sunt optimeque continuant Anticyrae et Bulidis, urbium maritumarum Phocensium, ordinem ad orientem conversum⁴²); nam si Thisbe non ab occidente propior fuisset quam Típha, non quot stadiis a Thisbe, sed a Típha Bulis distaret, dixisset scriptor (X 37, 2).

Hi igitur loci Pausaniam demonstrant, ut litorum Graecorum periegesin (nam hanc solam dico) conficeret, auctore usum esse eo, qui oram Graeciae maritimam a laeva manu in universum ad dextram exponeret, confirmantque id, quod supra (p. 17 sq.) ex particulae ὑπέρ cum gen. coniunctae usu de fonte conclusimus, unde ea, quae (loco I 35, 1 excepto) de locorum maritumorum et Graeciae et aliarum terrarum situ in transcurso dixit, fluxisse viderentur.

⁴⁰) Cf. Kalkm. I. c. p. 180.

⁴¹) Cf. Kalkm. I. c. p. 182, 1.

⁴²) Cf. X 36, 5 sqq. et 37, 1 sqq. et in primis 37, 3 κεῖται δὲ ἐπὶ ὁψηλοῦ τε ἡ Βοῦλις καὶ ἐν παράπλῳ περαιουμένοις ἐξ Ἀντικύρας ἐς Λέχαιον τὸ Κορινθίων.

atque nunc etiam perspicimus Pausaniam III 22, 1 sqq. veritum, ne totam Laconicae periegesin confunderet, eam non a Cynuria incepisse, sed ex Gythio omnia loca marituma orientalis Laconicae partis circa Maleam promunturium usque ad Brasias descripsisse, ut hac ratione magnam fontis sui partem sine ulla difficultate in opus suum transferre posset.

Quis autem erat ille fons? Artemidorum fuisse conicio, quem a Pausania usurpatum esse aliam investigandi viam ingressus iam vidit A. Enmannus⁴³⁾. nam Artemidorum et Europae et Libyae, Aegypti, Asiae descriptionem ab Herculeis columnis exorsum ab utraque parte ad Tanaim, Europae Asiaeque finem, peregissee veri simillimum est⁴⁴⁾. huc accedit, quod Strabo et Plinius, quos ab Artemidoro pendere notum est, mirum in modum in ordine loca marituma et insulas percensendi, ut supra ostendimus, cum Pausania consentiunt; in primis autem mihi argumento sunt duo Strabonis loci X 5, 3, ubi Artemidori ipsius verba nobis sunt tradita⁴⁵⁾, et XIV 1, 5 sqq., ubi Strabo locorum ordinem Artemidoro sine dubio debet⁴⁶⁾. postremo quod apud Pausaniam V 5, 9 in Triphyliae periegesi maxime confusa⁴⁷⁾ ἀνὴρ ille Ἐφέσιος, qui ut antiqui nominis Acidantis in Anigrum influentis testis laudatur, Artemidorus Ephesius ipse detracta persona ab Enmanno l. l. agnitus est, nonne hoc tamquam digito Pausaniam monstrat claro huic geographo non solum totam Anigri fluminis descriptionem, quam iam Enmannus Strabone collato Artemidoro vindicavit, sed etiam totam Triphyliae orae periegesin debere, nisi quod confusio, quae in ea exstat,

⁴³⁾ 'Geograph. Homerstud. im Paus.' *Fleckeis. Jahrb.* 129 (1884) p. 510 sqq.; cf. *Kalkm. l. c.* p. 159 sqq.

⁴⁴⁾ Cf. R. Stiehlii 'Der Geogr. Artemid. v. Ephes.' *Philol.* XI (1856) p. 193 sqq.

⁴⁵⁾ Cf. supra p. 11 sq. adnotata ad Paus. IX 22, 6.

⁴⁶⁾ Cf. supra p. 15 adnotata ad Paus. IX 11, 5.

⁴⁷⁾ V. quod p. 20 sq. de Paus. V 5, 3 dixi.

Pausaniae ipsi attribuenda est? sed haec singillatim persequi longum est.

Restant exempla haec:

IX 23, 2 ὁ μὲν δὴ ὡς εἶχε κατακλίνεται βραχὺ ὑπὲρ τῆς ὁδοῦ. 'ein wenig über dem Wege drüben', non longe a via.

IX 3, 9 ὑπὲρ δὲ τῆς κορυφῆς, ἐφ' ἣ τὸν βωμὸν ποιοῦνται, πέντε πού μάλιστα καὶ δέκα ὑποκαταβάντι σταδίου νομφῶν ἐστὶν ἄντρον Κιθαιρωνίδων, Σφραγίδιον μὲν ὀνομαζόμενον. sic in codicibus traditum et ab Amasaeo quoque lectum est. neque recte fecerunt Dindorfius et Schubartus, quod coniecturam Bekkeri ὑπὸ τῆς κορυφῆς in ordinem receperunt. haec enim ὑπὸ praepositionis cum gen. usurpandae ratio in Pausania vix videtur ferenda esse⁴⁸). verba autem

⁴⁸) Ὑπό cum gen. locali sensu a scriptore quattuor tantum locis I 38, 1 II 24, 4 VII 2, 11 VIII 37, 6 coniunctum reperitur, quorum I 38, 1 et II 24, 4 omni dubitatione carent, cum locutio ὑπὸ γῆς usitata sit. sed quoniam, exceptis locutionibus ὑπὸ γῆς (cf. F. Krebsii 'Die Präposit. b. Polyb.' in M. Schanzii 'Beiträge z. hist. Synt. d. griech. Spr.' I p. 47) et ὑπὸ μάλης (Xen. Hell. II 3, 23, Lys. frg. 54; cf. L. Lutzii 'Die Präp. b. d. att. Redn.' Gymn. Prog. Neustadt a. d. H. 1887 p. 178), ὑπό cum gen. admodum raro usurpatur in sermone pedestri (v. K. W. Kruegeri 'Griech. Sprachlehre' I § 68, 48 adn. 1), locus VII 2, 11 et VIII 37, 6 coniectando corrigere eo minus dubito, quo facilins id fieri potest. itaque VII 2, 11 pro Ἀταρνεΐτας — τοὺς ὑπὸ Περγάμου scribo ὑπὸ Περγάμῳ (cf. IV 36, 7 πηγὴ ὑπὸ τῇ πόλει πλησίον θαλάσσης ἐστὶ. VIII 14, 1 IX 24, 5) vel ὑπὸ Πέργαμον (cf. VII 27, 4 πηγαὶ σφισιν ὑπὸ τὴν πόλιν εἰσίν. I 28, 3 VIII 13, 3). — VIII 37, 6 autem malim τὰ δὲ ἐς Κούρητας, οἷτοι γὰρ ὑπὲρ τῶν ἀγαλμάτων πεποιήνται, καὶ τὰ ἐς Κορύβαντας ἐπιγραφασμένους ἐπὶ τοῦ βάρθρου — τὰ ἐς τούτους παρήνιμ ἐπιστάμενος quam ὑπὸ τῶν ἀγαλμάτων scribi. nam si Curetas figuras ex scabello elevatas cogitamus (cf. Siebelisii adn. ad h. l.), verba parum diligenter dicta sunt, verbum autem πεποιήνται collatum cum ἐπιγραφασμένους multo magis ut de signis rotundis cogitemus suadet. quare summo in solii adminiculo averso Curetas stetisse existimamus supra Cererem et Despoenam solio insidentes, aequae ac III 18, 14 ἀνωτάτω χορὸς (Magnetum) ἐπὶ τῷ θρόνῳ (Apollinis Amyclaei) πεποιήνται aut V 11, 7 ἐπὶ τοῖς ἀνωτάτω τοῦ θρόνου (Iovis

~~vqualia in codicibus exstant~~, breviter sunt dicta pro pleniore elocutione, quam VIII 54, 7 legimus: ὑπερβαλόντι δὲ τὴν κορυφὴν τοῦ ὄρους (sc. Παρθενίου) ἔστιν ἐν τοῖς ἤδη γεωργομένοις Τεγεατῶν ὄρος καὶ Ἀργείων. Pausanias vero eos, qui diebus festis, quae Daedala vocabantur, intersunt, ab Asopo flumine (i. e. a septentrionibus) in Cithaeronis verticem ipse quodammodo secutus, postquam sacra facientes vidit, ultra verticem (i. e. altera parte) circiter quindecim stadia descendit Sphragidiumque antrum visit; quod quidem auctore Plutarcho (Arist. 11) a Cithaeronis cacumine occidentem versus erat.

VIII 35, 10 ὑπὲρ τούτου δὲ (sc. τοῦ ὄρους Φαλάνθου) πεδῖον τέ ἐστι Πώλου καλούμενον καὶ μετ' αὐτὸ Σχοινοῦς. sic Pacd La, contra ὑπὸ τούτου Vab M Ag Lb. ὑπὲρ τούτου cum Sieb. SW. Dind. Schub. in textum recipiendum ducimus, primum quia inter meliores codices La potissimum hanc lectionem praebet et Amasaeus quoque ita legit, deinde quia Va et M etiam VII 1, 2 ὑπὲρ τῆς ἀρχῆς in ὑπὸ τῆς ἀ. et X 12, 1 ὑπὲρ τῆς γῆς in ὑπὸ τῆς γ. perperam mutatum exhibent, denique quia localis ὑπό praepositionis cum gen. coniunctae usus apud Pausaniam rarissimus est (cf. p. 23 adn. 48). periegetae Tricolonis Methydrium iter facienti cum alia loca se offerunt, tum Anemosa, Phalanthum mons, in eo (ἐν αὐτῷ) urbis cognominis reliquiae, ultra id (ὑπὲρ τούτου) πεδῖον τέ ἐστι Πώλου καλούμενον καὶ μετ' αὐτὸ Σχοινοῦς; nam ambo loca particulis τε — καὶ inter se conexa

Olympii) πεποίηκεν ὁ Φειδίας ὑπὲρ τὴν κεφαλὴν τοῦ ἀγάλματος τοῦτο μὲν Χάριτας, τοῦτο δὲ Ὠρας, τρεῖς ἑκατέρας (v. infra cap. alter. II B fin.) aut I 40, 4 ὑπὲρ τῆς κεφαλῆς τοῦ Διὸς εἰσιν Ὠραι καὶ Μοῖραι (v. infra cap. prim. II B fin.) aut IX 35, 6 Σμυρναίοις ἐν τῷ ἱερῷ τῶν Νεμέσεων ὑπὲρ τῶν ἀγαλμάτων χρυσοῦ Χάριτες ἀνάκεινται (v. l. c.). e throni Cereris Despoenaeque reliquiis, quae quidem nuper detectae sint (cf. Ἀρχ. Δελτ. 1889 p. 161 sqq. et 170), nondum quicquam aut ad stabiliendam coniecturam meam aut ad reiiciendam concludi potest.

sunt ~~et Schoenuntā constat~~ trans Phalanthum fuisse⁴⁹). cf. antecedentem locum IX 3, 9, Xen. an. I 10, 14 τὰ ὑπὲρ τοῦ λόφου.

B. locus denotatur, supra quem aliquid aut positum est aut fit. itaque ὑπὲρ cum gen. respondet nostro 'über' vel 'oberhalb', refertur autem ad verba, quae aliquid alicubi indicant

a. esse:

εἶναι: I 40, 4 II 25, 3; 25, 10; 32, 3 III 22, 2 V 12, 4 (? locus corruptus; cf. p. 40, adn. 92) VI 21, 3 VIII 10, 1; 12, 2 IX 19, 3 X 22, 1; 38, 6; 38, 8; εἶναι (καθεζόμενον): X 29, 7; 30, 9; (κείμενον): X 33, 6; (πεφυκός): VIII 19, 2; (ἀφαιρούμενον med.): V 10, 9; ἐσθιγμένοι: X 25, 4; ἀντικαθίσθαι: IX 13, 3; κείσθαι: VIII 35, 7; ἀνακείσθαι: II 21, 4 VI 19, 13 IX 35, 6; κρέμασθαι: X 27, 3; πεποιθῆσθαι: V 10, 9 VIII 32, 3; 37, 6 (cf. p. 44); οἰκισθῆναι: I 38, 9; verbum quiescendi subaudiri necesse est: I 5, 5; 10, 4; 24, 6; 26, 7; 33, 4; 41, 8 II 1, 6; 4, 4 V 1, 5; 5, 9; 7, 4; 12, 6; 13, 3; 18, 7; 19, 4; 25, 3 VI 22, 6; 23, 6; 26, 2 VII 16, 1; 18, 8 VIII 4, 9; 9, 7; 44, 5 IX 18, 4 X 8, 8; 12, 9; 22, 8; 25, 10; 32, 4; 32, 13; 36, 1;

b. fieri:

ἀνιέναι: II 5, 3; περιθεῖν: V 10, 5; ἔχειν: II 27, 2 X 29, 8; 37, 1; ἰστάναι: IX 37, 6; δεικνύναι: III 19, 7.

⁴⁹) V. E. Curtius 'Peloponnesos' I p. 308, C. Bursian. 'Geograph. v. Griech.' II p. 230.

www.libtool.com **Exempla.**

II 25, 3 ὕπερ δὲ τῆς Οἰνόης ὄρος ἐστὶν Ἀρταμῖσιον. cf. Curtium l. c. II p. 414 sq., Bursian. l. c. II p. 64.

II 25, 10 ἔστι δὲ ὄρος ὕπερ τῆς Ἀήσσης τὸ Ἀραχναῖον. cf. Curt. l. c. II p. 418, Burs. l. c. II p. 62.

IX 19, 3 ὕπερ δὲ Γλισᾶντός ἐστιν ὄρος Ὑπατος καλούμενον. cf. H. N. Ulrichsii 'Reisen u. Forsch. i. Griech.' II p. 25 sqq., Bursian. l. c. I p. 216.

X 22, 8 ἀτραπὸς ἐστὶ διὰ τοῦ ὄρους τῆς Οἴτης μία μὲν ἡ ὕπερ Τραχίνος, ἀπότομός τε τὰ πλείω καὶ ὄρθιος δεινῶς. hic trames μετ' αὐτὰ τὰ ἐρείπια ('dicht hinter den Ruinen') τὰ Τραχίνος (X 22, 1), quae urbs erat sub Oetae radicibus, in huius montis iugum sursum tendebat; quod cum per tempus aliquod secutus esset, ab orientali Thermopylarum parte ad oram maritimam descendebat. cf. Burs. l. c. I p. 94 sq.

X 22, 1 ἀτραπὸς — μετ' αὐτὰ τὰ ἐρείπια ἀνήκει τὰ Τραχίνος · ἦν δὲ καὶ ἱερὸν Ἀθηνᾶς τότε ὕπερ τῆς πόλεως⁵⁰⁾ Τραχινίδος. Minervae Trachinidis, quae vocabatur, aedem supra Trachinem exstructam fuisse inde intellegitur, quod eam non procul fuisse ab ea via, quae ὕπερ Τραχίνος esse dicitur (X 22, 8), ex ipso Pausania concludi potest.

II 1, 6 Βριάρεων δὲ διαλλακτὴν γενέσθαι σφίσιν, Ἴσθμὸν μὲν καὶ ὅσα ταύτῃ διέκασαντα εἶναι Ποσειδῶνος, τὴν δὲ ἄκραν Ἠλίῳ δόντα τὴν ὕπερ τῆς πόλεως (Corinthi), i. e. Acrocorinthum. cf. II 4, 6, Curt. l. c. II p. 523 sq., Burs. l. c. II p. 9 sq.

VIII 44, 5 τῷ λόφῳ δὲ τῷ ὕπερ τῆς πόλεως (Pallantii) ὅσα ἀκροπόλει τὸ ἀρχαῖον ἐχρῶντο. cf. Curt. l. c. I p. 263, Burs. l. c. II p. 223 sq.

VIII 12, 2 προελθόντι δὲ σταδίους τριάκοντα πεδίον τε

⁵⁰⁾ Hoc enim vocabulum excidisse SW. et Sch. iure suspicantur Τραχινίδος pro cognomine Minervae habentes.

ὀνομαζόμενον Αλκιμέδων καὶ ὑπὲρ τοῦ πεδίου τὸ ὄρος ἐστὶν ἡ Ὀστρακίνα. cf. Curt. l. c. I p. 242 sq., Burs. l. c. II p. 207; 214.

VIII 35, 7 ἐρείπια δὲ πόλεων καὶ ἄλλα, Θυραίου μὲν σταδίοις πέντε ἀπωτέρω Παρωρίας καὶ δέκα, τὰ δὲ Ὑψοῦντος ἐστὶν ἐν ὄρει κειμένῳ μὲν ὑπὲρ τοῦ πεδίου, καλουμένῳ δὲ Ὑψοῦντι⁵¹).

I 38, 9 δῆλη δὲ τούτοις (sc. τοῖς ἐρείπιοις) ἐστὶ πόλις (sc. Ἐλευθεραί) ὀλίγον ὑπὲρ τοῦ πεδίου πρὸς τῷ Κιθαιρῶνι οἰκισθεῖσα. cf. Burs. l. c. I p. 249 sq., W. Vischerus 'Erinnerung. u. Eindr. a. Griech.'² p. 531 sqq.

III 22, 2 Διονύσου δὲ ὄρος ἱερὸν Λαρόσιον καλούμενον ἐστὶν ὑπὲρ τοῦ Μιγωνίου (i. e. supra oram Cranaae insulae adversam). cf. Curt. l. c. II p. 269 sq., Burs. l. c. II p. 145.

IX 13, 3 Ἐπαμεινώνδας — ἀντεκάθητο ὑπὲρ τῆς Κηφισίδος λίμνης ὡς ποιησομένων ταύτῃ Πελοποννησίων τὴν ἐσβολήν. Epaminondas τὰ περὶ τὴν Κορώνειαν στενά (Diod. XV 52) occupaverat, i. e. montes supra paludem Copaidem

⁵¹) Curtius l. c. I p. 307 sq. et Bursianus l. c. II p. 231 ex conjectura Hypsuntem montem et urbem circa recentem vicum, qui 'Stemnitza' appellatur, posuerunt. sed hi quidem articulum τοῦ ante πεδίου parum respexisse videntur, quem ad aliquid antecedens referendum esse apparet; iam vero cum de campo aliquo inter Thyraeum et Hypsuntem sito cogitari non possit propterea, quia tota haec regio montuosa est (ἡ δὲ Θυραίου τε καὶ Ὑψοῦντος μεταξὺ ὄρεινὴ πᾶσά ἐστι καὶ θηριώδης), planities Megalopolitana intellegenda est. nam haec ei peragrande est, qui Messenen (VIII 34, 1 sqq.), qui Carnasium (35, 1 sq.), qui Lacedaemonem (35, 3 sq.), qui in Arcadiam interiorem aut Methydrium (35, 5 sqq.) aut Maenalum (36, 5 sqq.) proficisci vult. itaque Hypsus urbs non tam in interioribus montibus Arcadiae quam supra planitiem Megalopolitanam in extremo angulo, qui inter septentriones et occidentem est, indaganda esse mihi videtur, quo Pausanias a Tricolonis per septentrionalem planitiei marginem deverticulo usus rectam viam Methydrium facere pergit; cf. I 38, 8 ἐν τούτῳ τῷ πεδίῳ, i. e. in ea planitie, per quam Eleusine Eleutheras iter ducit: quod cogitatione supplendum est.

www.libtool.com.cn
sites, qui angustiis in interiorem Boeotiam ducentibus imminet, non solum viam inter Tilphossium montem et paludem a Coronea Thebas ducentem⁵²⁾, sed etiam angustias inter Libethrium et Tilphossium a Coronea Thespias ferentes⁵³⁾.

VIII 10, 1 ὅπερ δὲ τοῦ σταδίου τὸ ὄρος ἐστὶ τὸ Ἀλγαιον. cf. Curt. I. I. II p. 240, Burs. I. I. II p. 215.

II 32, 3 κατὰ δὲ τὸ ἕτερον τοῦ περιβόλου μέρος στάδιον ἐστὶν Ἰππολύτου καλούμενον, καὶ ναὸς ὅπερ αὐτοῦ Ἀφροδίτης Κατασκοπίας. locus, quem Veneris templum occupabat, superior erat stadio. et invenitur a stadio, quod ex parte servatum est, orientem versus spatium quoddam, unde illud conspici poterat. cf. Curt. I. c. II p. 435 sq., Burs. I. c. II p. 88.

I 33, 4 Αἰθιοπῶν — τῶν ὅπερ Συήνης; VI 26, 2 Αἰθιοπεὶς οἱ ὅπερ Συήνης; V 7, 4 ὅσοι — ἐς Αἰθιοπίαν τὴν ὅπερ Συήνης καὶ ἐς Μερόην Αἰθιοπῶν πόλιν ἀναβεβήκασιν: supra Syenen, quae meridionalem Aegypti limitem ad Aethiopiam versus efficiebat (Strab. XVII 1, 48), Aethiopes sedebant utpote a mari remotiores propioresque Nili fontibus. quo sensu apud Herodotum (lib. II) et Strabonem (lib. XVII) in Aegypto et Aethiopia describendis saepe ἄνω et ὅπερ voces adhibentur. cf. Herod. II 29 οἰκέουσι δὲ τὰ ἀπὸ Ἐλεφαντίνης ἄνω Αἰθιοπεῖς; II 146 ἐς Νύσην τὴν ὅπερ Αἰγύπτου ἐοῦσαν ἐν τῇ Αἰθιοπίῃ; VII 69 Αἰθιοπῶν τῶν ὅπερ Αἰγύπτου οἰκημένων; Thuc. II 48 ἐξ Αἰθιοπίας τῆς ὅπερ Αἰγύπτου; Strab. XVII 1, 53 οἱ ὅπερ Συήνης Αἰθιοπεῖς; Kiepertii 'Lehrb. d. alt. Geogr.' p. 204 sqq.

II 5, 3 τὸν Νεῖλον — Εὐφράτην ὄντα ἐς ἔλος ἀφανίζεσθαι καὶ αὖθις ἀνιόντα ὅπερ Αἰθιοπίας Νεῖλον γίνεσθαι.

⁵²⁾ Cf. Ulrichs. 'Reis. u. Forsch.' II p. 106, 10, Burs. I. c. I p. 234.

⁵³⁾ Cf. K. O. Mueller. 'Orchom. u. d. Minyer'² p. 63 sq., Burs. I. c. I p. 236.

terram, in qua Nilus oritur, supra eam esse, per quam postea fluit, per se patet. cf. similes locos praecedentes.

X 12, 9 ἐπετράφη δὲ καὶ ὕστερον τῆς Δημοῦς παρὰ Ἑβραίοις τοῖς ὑπὲρ τῆς Παλαιστίνης γυνή χρησμολόγος, ὄνομα δὲ αὐτῇ Σάββη. Hebraeos⁵⁴⁾ Pausanias intellegit Iudaeorum terram montibus completam⁵⁵⁾, quae, etsi in ora maritima Ioppen urbem (IV 35, 9) complectitur, magna ex parte secundum Iordanem fluvium per mediterranea extenditur (V 7, 4 sq. VIII 16, 5). hos igitur homines ὑπὲρ τῆς Παλαιστίνης, id est 'supra Palaestinam', habitare tradit. nam Herodoto I 105 cum Pausania I 14, 7, qui locus ex Herodoto fluxit⁵⁶⁾, collato manifestum est eo loco, quem nunc tractamus, τὴν Παλαιστίνην eandem esse ac τὴν Παλαιστίνην Συρίαν, quae terra sub Hebraeorum montibus per maris Phoenicii oram inde a Phoenicibus ad Aegyptios (Herod. III 5; Plin. n. h. V 12 [13; 14]) extenditur atque ipsam etiam oram Phoeniciam comprehendit (Herod. VII 89); cf. Kiepert. l. c. p. 171⁵⁷⁾. similiter apud Strabonem (XVI 2, 21), qui totam ab Orthosia ad Pelusium usque oram Phoeniciam dicit, legitur: ἡ δ' ὑπὲρ ταύτης (sc. Φοινίκης) μεσόγαια μέχρι Ἀράβων ἢ μεταξὺ Γάζης καὶ Ἀντιλιβάνου Ἰουδαία λέγεται.

I 5, 5 Ἑβραίους δὲ τοὺς ὑπὲρ Σύρων ἐχειρώσατο (sc. Ἀδριανὸς) ἀποστάντας. vocabulo Σύροι a scriptore Syros Palaestineses vel Philistaeos significari probat locus prior.

X 36, 1 Γαλάται δὲ οἱ ὑπὲρ Φρυγίας, i. e. Phrygiae maioris⁵⁸⁾. montuosa et ad ortum versus a Phrygia maiore

⁵⁴⁾ Ἑβραίων ἡ γῆ IV 35, 9 V 7, 4 VIII 16, 4; ἡ Ἑβραίων χώρα VI 24, 8.

⁵⁵⁾ Cf. Kiepert. l. c. p. 172; 174.

⁵⁶⁾ Cf. C. Wernickii 'De Pausan. Perieg. studiis Herodoteis' p. 42.

⁵⁷⁾ Itaque haud recte Gurlittius 'Über Paus.' p. 62 periegetam contendit Iudaeorum terram Συρίαν Παλαιστίνην appellare.

⁵⁸⁾ Nam cf. II 5, 3 Μαίανδρον γὰρ κατιόντα ἐκ Κελαινῶν διὰ Φρυγίας καὶ Καρίας. Phrygia minor proprie I 29, 10 significatur: τῆς ἐφ' Ἑλλησπόντῳ Φρυγίας.

sita Galatia⁵⁹) superior erat Phrygia, quae mari Aegaeo propior erat. cf. Plin. n. h. V 32 (42): 'simul dicendum videtur et de Galatia, quae superposita (sc. Phrygiae antea descriptae) agros maiore ex parte Phrygiae tenet'.

Postquam periegeta de foetida aqua Anigri fluvii huiusque indolis causa dixit, pergit V 5, 9 καὶ τοῖς ὑπὲρ Ἰωνίας ἐστὶν ὕδασι τὸ αὐτὸ αἴτιον, ὁπόσων ἢ ἀπὸ τῶν ὀλέθριός ἐστιν ἀνθρώπων. intellegendi sunt fontes, fluvii paludesque sulphur exhalantes, qui in mediterraneis Lydiae Cariaeque partibus et in Phrygia non deerant⁶⁰). cum vero hae aquae a mari longius distarent, dici poterant supra litus Ionium esse. aquam Lyci, Phrygiae amnis (hodie 'Tchoruk Su', fortasse 'Stinkfluss'), etiam nunc sulphureum odorem exspirare E. Fabricius, praeceptor meus, comiter mecum communicavit.

V 12, 6 οὗτος προσεκτίσατο ὁ βασιλεὺς (sc. Τραϊανὸς) Γέτας τοὺς ὑπὲρ Θράκης⁶¹). Γέται apud Pausaniam Δακοί⁶²) illi a Traiano subacti⁶³) intelleguntur; qui, quoniam a septentrionali Thraciae parte Istri inferioris campum et montes ab utraque ripa obtinebant ideoque a mari Aegaeo, quod Thraciam adluit, longius recedebant, ut supra Thraces siti significantur⁶⁴). similiter Xen. an. II 6, 2 τοῖς ὑπὲρ Χερρονήσου καὶ Περὶνθου Θραξίν; VII 5, 1 τοὺς ὑπὲρ Βοζαντίου Θράκας.

I 24, 6 Ἀριμασποῖς τοῖς ὑπὲρ Ἰσσηδόνων. cf. Herod. IV 13, unde locus Pausaniae fluxit⁶⁵): Ἰσσηδόνων δὲ ὑπερ-

⁵⁹) Cf. Kiepert. l. l. p. 101 sq., Lollingii 'Hellen. Landeskunde u. Topogr.' in Iw. Muelleri 'Handb. d. klass. Altert.' III p. 271.

⁶⁰) Cf. Strab. XII 8, 17—19; 21.

⁶¹) Θράκης ex Θράκας correctum Lb, Θράκας Ag.

⁶²) V. Dion. Cass. 67, 6.

⁶³) V. ibid. 68, 6 sqq.

⁶⁴) Cf. Dion. Cass. 51, 22, Kiep. l. c. p. 335; 333.

⁶⁵) V. Wernickium l. l. p. 82.

οικέειν Ἀριμασποῦς ἄνδρας μουνοφθάλμους, ὑπὲρ δὲ τούτων τοὺς χρυσοφύλακας γρόπας, τούτων δὲ τοὺς Ὑπερβορέους. Arimasporum terra per altiore regionem patebat quam Issedonum, quod hi propiores Ponto Euxino et Maeotidi lacui erant; cf. Paus. I 31, 2; Herod. IV 17 sqq., ubi situs multarum gentium, quae a septentrionali Ponti Euxini et Maeotidis lacus latere habitabant, eodem modo describuntur; Plin. n. h. IV 12 (26). egregiam ὑπὲρ praepositionis nostro loco adhibitae explicationem praebet Stephanus Byz. s. v. Ὑπερβόρειοι: ἄνω Σκυθῶν Ἰσσηδόντας οἰκεῖν, τούτων δ' ἄνω-τέρω Ἀριμασπόες, ἄνω δ' Ἀριμασπῶν τὰ Ῥίπαια ὄρη.

X 38, 8 τούτων δὲ τῶν Λοκρῶν τοσαῖδε ἄλλαι πόλεις εἰσίν, ἄνω μὲν ὑπὲρ Ἀμφίσσης πρὸς ἤπειρον Μυωνία, σταδίοις ἀπωτέρω τριάκοντα Ἀμφίσσης. Myonia urbs in declivibus partibus Parnasi montis erat, a mari ea quidem remotior quam Amphissa ideoque superiore loco sita; quod apparet cum ex verbis ἄνω — πρὸς ἤπειρον, tum ex § 9, ubi Myanes supra Amphissam habitantes opponuntur aliis Locridis incolis, qui ad mare, i. e. infra Amphissam sedebant: οὗτοι (sc. οἱ Μυᾶνες) μὲν δὴ ὑπερικοῦσιν Ἀμφίσσης· ἐπὶ θαλάσσης δὲ Οἰάνθαια καὶ ταύτη ὁμοροῦσά ἐστι Νάοπακτος. cf. Burs. l. c. I p. 152. similiter Xen. an. VII 5, 15 κατηγλίσθησαν δ' ἐν τῷ πεδίῳ ὑπὲρ Σηλυβρίας ὅσον τριάκοντα σταδίους ἀπέχοντες τῆς θαλάσσης.

VI 23, 6 αὐτὸν — γένος μὲν Ἀλεξανδρέα εἶναι τῆς ὑπὲρ Φάρου τῆς νήσου. Alexandria non magis 'trans Pharum'⁶⁶⁾ est quam Marea⁶⁷⁾, sed potius supra Pharum; nam insulae in mari sitae opponitur urbs in continenti sita; ratio igitur est eadem, quae intercedit inter Syenen mari propiorem et Aethiopiam a mari longius distantem⁶⁸⁾ vel inter Antirrhodum insulam et theatrum Alexandriae in litore

⁶⁶⁾ Cf. ed. Schubartian. ind. a. v. Alexandria.

⁶⁷⁾ V. Thuc. I 104 ἐκ Μαρίας τῆς ὑπὲρ Φάρου πόλεως.

⁶⁸⁾ Cf. locos supra tractatos I 33, 4 VI 26, 2 V 7, 4.

situm⁶⁹⁾, cf. Kien. l. l. p. 197, eiusdem 'Atl. antiqu.' tab. III, Lolling. l. c. p. 278.

VI 22, 6 Πολίων — τῶν ὑπὲρ νήσου τῆς Σφακτηρίας. Pylus sita est in Coryphasio promunturio (Paus. IV 36, 1), quod octingentis pedibus mare superans⁷⁰⁾ Sphacteriae insulae obversae imminet; cf. Curt. l. l. II p. 173: 'und so (ist) die Insel oberhalb Sphakteria zum Vorgebirge (sc. Coryphasium) geworden'; Burs. l. c. II p. 175 sqq. similiter dicit Strabo XIII 1, 68 αὐτὴ δὲ (sc. ἡ Καναία) μέχρι τῶν Ἀργινοῦσσων διήκει καὶ τῆς ὑπερκειμένης ἄκρας.

VII 18, 8 ἐς τὴν Νικόπολιν τὴν ὑπὲρ τοῦ Ἀκτίου. Nicopolis in collibus aedificata est, cum Actium urbi adversum humilis sit Acarnaniae lingua alluvione nata, cuius templum — Apollinis Actii nimirum dico — in colle manu aggerato exstructum esse videtur; cf. Burs. l. c. I p. 31 sqq.; 114; Lolling. l. c. p. 144; 157. legimus autem X 8, 3 Νικοπολίταις τοῖς πρὸς τῷ Ἀκτίῳ, V 23, 3 Ἀνακτορίου — ἐπηγάγετο ὁ Ῥωμαίων βασιλεὺς ἐς Νικοπόλεως συνοικισμὸν πρὸς τῷ Ἀκτίῳ.

I 41, 8 Δαύλιδος ἤρχε τῆς ὑπὲρ Χαιρωνείας. Chaeronea in planitie inferioris Cephisi posita est, Daulis autem in declivibus Parnasi partibus et in via, qua ex Chaeronea per Panopeum Delphos ascenditur. cf. Paus. X 35, 5; 4, 1 sqq., Ulrichsii 'Reis. u. Forsch.' I p. 147 sqq., Burs. l. c. I p. 167 sq.; 205 sq. similiter Pausanias ait IX 39, 1 τὰ μὲν δὴ πρὸς τῶν ὁρῶν Φωκίς ὑπεροικοῦσιν Ὀρχομενίων, ἐν δὲ τῷ πεδίῳ Λεβάρδειά ἐστιν αὐτοῖς ὄμορος, Strabo IX 2, 42 ὑπέρκειται δ' Ὀρχομενίας ὁ Πανοπεύς, Φωκικὴ πόλις.

X 32, 4 Θεμισώνιον δὲ τὸ ὑπὲρ Λαοδικείας Φρύγες μὲν καὶ τοῦτο οἰκοῦσιν. Themisonium quem locum occupaverit, etsi adhuc incertum est, tamen inde, quod scriptor

⁶⁹⁾ V. Strab. XVII 1, 9 ὑπέρκειται δὲ τούτου (sc. τοῦ νηαίου Ἀντιρρόδου) τὸ θέατρον.

⁷⁰⁾ V. Curt. l. c. II p. 174.

situm eius ex Laodicea definit, cognoscitur hoc oppidum circum Laodiceam fuisse, quod confirmatur a Strabone (XII 8, 13), Ptolemaeo (V 2, 26), Hierocle (synecd. p. 665 sq.), tabulae Peutingerianae auctore, qui insuper, aequae atque Ptolemaeus, a Laodicea inter meridiem et orientem fuisse ostendit; atque a Plinio (n. h. V 29 [29]) Themisonium iurisdictioni Cibyraticae simul cum Laodicea et Hierapoli tribuitur. itaque Kiepertus⁷¹⁾ et W. M. Ramsayus⁷²⁾ in campo, qui 'Karajuek' vel 'Kara Eyuk' dicitur, oppidum iure collocant. qui quidem campus circiter mille metris⁷³⁾, Laodiceae autem campus circiter centum octoginta metris, quem numerum Fabricii comitati debeo, mari superior est, itaque Themisonium supra Laodiceam esse recte dicitur.

II 4, 4 Μέλανα δὲ ἐκ Γονούσσης τῆς ὑπὲρ Σικυῶνος στρατεύοντα σὺν Δωριεῦσιν ἐπὶ Κόρινθον; V 18, 7 Κυψέλω καὶ τοῖς προγόνοις ἤν γένος ἐξ ἀρχῆς ἐκ Γονούσσης τῆς ὑπὲρ Σικυῶνος⁷⁴⁾: Pausanias, quamquam Gonussae situm altero loco (II 4, 4) e Corintho, altero (V 18, 7) ex Olympia definit, tamen utroque eadem dictione utitur; quare ὑπὲρ particula non valet 'jenseits', sed 'oberhalb'. at Gonussa non est, ut Curtius 'Pelop.' II p. 498 et 586, 64 arbitratur, eadem atque Donussa, quae Pausania teste (VII 26, 13) inter Aegiram et Pellenen sita erat; nam si Curtii sententia vera esset,

⁷¹⁾ 'Atl. ant.' tab. V.

⁷²⁾ Cf. G. Hirschfeldius 'Geogr. Jahrb.' X (1884) p. 430, Ramsay 'Historic. geograph. of Asia Minor' p. 101 et 135 cum tabula 'Asia, Lydia and Caria', quam operi suo adiecit.

⁷³⁾ V. Hirschfeld. 'Bericht üb. e. Reise im südwestl. Kleinas.', Zeitschr. f. Erdkunde XIV (1879) p. 308.

⁷⁴⁾ Sic cum Musgravio scribo, cum rationem, qua falsae in codicibus lectionis originem explicat, rectissimam putem (cf. SW. apparat. crit. ad h. l.). nam si, ut SW. malunt, scribas K. καὶ τ. προγ. ἐκ Γονούσσης ἤν γένος ἐξ ἀρχῆς τῆς ὑπὲρ Σικ., verba male composita habes; accedit, quod etiam locus II 4, 4 dissuadet, ne ἐκ Γον. a τῆς ὑπὲρ Σ. separetur.

Homeri II. II. 573 sq. οἷ δ' Ἰπερησίην τε καὶ αἰπεινήν Γονέεσσαν Πελλήνην τ' εἶχον interpretem, quem Pausanias (VII 26, 13) haud dubie sequitur, Donussae illius gratia Γονέεσσαν in Δονέεσσαν mutare minime opus fuisset. locus potius investigandus est supra Sicyonem urbem positus, velut castellum in Asopi valle media circa pagum 'Liopesi' situm, de quo Bursianus l. c. II p. 31 sq.; 32, 1 cogitat. cf. Strab. VIII 6, 24 (Ὀρνισαί) κείνται δ' ὑπὲρ τοῦ πεδίου τοῦ Σικωνίων⁷⁵).

X 33, 6 Χαράδρα δὲ εἴκοσιν ἀπωτέρω σταδίοις ἐστὶν ὑπὲρ ὕψηλοῦ κειμένη κρημνοῦ. cf. Burs. l. c. I p. 161. similiter Strab. VIII 3, 20 καὶ [αἰ] Ἀχαιαί, εἰσι δὲ πέτραι ἀπότομοι τοῦ αὐτοῦ ὄρους, ὑπὲρ ὧν ἡ Σάμος — γέγονε πόλις.

I 10 4 Πέργαμον τὴν ὑπὲρ Καίκου; V 13, 3 ἐν τῇ Περγάμῳ τῇ ὑπὲρ ποταμοῦ Καίκου; VII 16, 1 ἐκ Περγάμου τῆς ὑπὲρ Καίκου; VIII 4, 9 ἐν Περγάμῳ τῇ ὑπὲρ τοῦ Καίκου; X 25, 10 ἐν — Περγάμῳ τῇ ὑπὲρ Καίκου: de vi particulae ὑπὲρ in quinque his locis dissensio est inter interpretes. in Pausaniae enim libris in nostram linguam translatis Siebelisius vertit loco I 10 4 'jenseits d. K.', Schubartus autem locis I 10, 4 VIII 4, 9 X 25, 10 'am K.', V 13, 3 'jenseits d. K.', VII 16, 1 'oberhalb d. K.', cum in

⁷⁵) Mireris, quod Pausanias aut eius auctor Gonussam, quae supra Sicyonem erat, non pro urbe Homerica habuit. per se enim magis consentaneum erat utramque pro una eademque haberi; ac profecto viros artis grammaticae peritos, velut Apollodorum, huius sententiae fuisse puto, cum Gonussae situs (ὑπὲρ Σικυῶνος) et ad propriam vim vocabuli (γονέεσσα χώρα = 'Hochland'; cf. E. Curtium l. c. II p. 586, 64, G. Curtii 'Griech. Etymolog.'⁷⁵ n. 187) et ad Homerī epitheton αἰπεινήν optime quadret. sed Pausaniae auctor in collocandis Homericis urbibus ante omnia ordinis, quo poeta loca enumerat, rationem habuit: ille autem Gonussam inter Hyperesiam (= Aegiram) et Pellemen recenset; Αἰγείρας δὲ ἐν τῷ μεταξὺ καὶ Πελλήνης πόλισμα — Δονοῦσσαν καλουμένην ἐγένετο (Paus. VII 26, 13); ergo Homerī interpretis, quem Pausanias l. c. respicit, poetam Donussam in mente habuisse

editionis suae indice s. v. Pergamus 'supra Caicum' interpretatus sit. 'am Kaikus' indiligens conversio est. quod autem 'jenseits des Kaikus' vertitur, id tum demum recte se haberet, si periegeta, id quod non fecit, Pergami situm ab altera Caici ripa contemplatus indicaret. item in errore versatur Ruegerus l. l. p. 50, qui et hic et aliis locis ὑπὲρ praepositioni notionem 'nördlich' subiectam esse putat; neque enim quicquam apud scriptorem invenitur, ex quo concludi possit eum tabula geographica a meridie ad septentriones versus directam usum esse. nam quod Pergami situs a ripa Caici fluminis in septentriones spectantis cum Ruegeri sententia congruit, id soli casuitribuendum est; id quod ex locis velut IX 22, 6 ἐν Νάξῳ τῇ ὑπὲρ Πάρου κειμένη intellegitur, ubi eodem iure 'östlich von Paros' vertere possumus, si tabulam geographicam ab occasu ad ortum ita fuisse directam statuimus, ut ortus supra et occasus infra esset. immo potius supra ('oberhalb') Caicum flumen, i. e. Caici vallem, Pergamus sita erat in cacumine et ad radices montis, qui e Pindaso monte ad meridiem in Caici campum procurrit. cf. Curtius 'Beiträge z. Gesch. u. Topogr. Kleinas.',

proque Γονέεσσαν restituendum esse Δονέεσσαν censuit. cf. Paus. II 25, 5 Ὀρνείας δὲ —, ὥσπερ τῷ τόπῳ τῆς Ἀργείας ἔκειντο, οὕτω καὶ ἐν τοῖς ἔπεισι προτέρως ἢ Φλιοῦντά τε (= Ἀραιθυρέαν) καὶ Σικυῶνα κατέλειπεν (sc. Ὀμηρος) = II. II 571 sq. Ὀρνείας τ' ἐνέμοντο Ἀραιθυρέην τ' ἔρατεινῇν καὶ Σικυῶν'. item septem urbes, quas Agamemno reconciliationis causa se Achilli daturum pollicetur (II. IX 150 sqq.), secundum Pausaniam eodem plane ordine se excipiunt, quo apud Homerum (Paus. III 26, 7; 26, 8 IV 30, 1; 30, 2; 31, 1; 34, 5; 35, 1; cf. Enmanni 'Geogr. Homerstud. i. Paus.', *Fleckeis. Jahrb.* 1884 p. 498 sq.); veluti periegeta IV 31, 1 Antheam Homericam eandem putat atque Thuriam, cum Strabo VIII 4, 5 (i. e. Apollodorus; cf. Enmann. l. c.) contra nulla Homericæ ordinis ratione habita Aepeam Homericam propter principalem nominis notionem recentioris Thuriae loco ponat: ἡ δ' Αἰπεῖα νῦν Θουρία καλεῖται. — ἔθροται δ' ἐπὶ λόφῳ δ' ἡγελοῦ, ἀφ' οὗ καὶ τοῦνομα.

Abh. d. Berl. Akad. 1872, ph. h. Cl. p. 45 sq., Kiepert. l. c. p. 110, Fabricius in Baumeisteri 'Denkm. d. kl. Alt.' s. v. 'Pergamon' II p. 1206 sq.

IX 18, 4 ἐν Μυσίᾳ τῇ ὑπὲρ Καίκου πόλισμά ἐστι Πιονίαι. cum Pioniae ad septentrionales Idae montis radices essent Scepsi vicinae⁷⁶⁾, Pausanias verbis Μυσίᾳ τῇ ὑπὲρ Καίκου Mysiam maiorem significavit; quae, cum agros inter Caicum amnem et Macestum montanos comprehenderet⁷⁷⁾, 'supra Caicum' sita esse dici poterat eodem iure, quo apud Strabonem XII 8, 3 Mysiae pars, Abrettene⁷⁸⁾, ὑπὲρ τὰς τοῦ Καίκου πηγὰς ('oberhalb') sita esse dicitur. cf. Lolling. l. c. p. 250. quod autem Mysiae situs ex Caico amne definitur, huius rei causa inde repetenda est, quod Caici campo Mysia maior a meridie intercluditur. cf. Strab. XII 8, 1 Μυσία τε ὁμοίως ἢ τε Ὀλυμπιῶν, συνεχῆς οὖσα τῇ Βιθυνίᾳ καὶ τῇ Ἐπικτήτῃ, — καὶ ἡ περὶ τὸν Κάϊκον καὶ τὴν Περγαμηνὴν μέχρι Τευθρανίας καὶ τῶν ἐκβολῶν τοῦ ποταμοῦ et § 12 ἡ δὲ Μυσία κατὰ τὴν μεσόγειαν ἀπὸ τῆς Ὀλυμπιῶν ἐπὶ τὴν Περγαμηνὴν καθήκει καὶ τὸ Καίκου λεγόμενον πεδίων, ὥστε μεταξὺ κείσθαι τῆς τε Ἰδῆς καὶ τῆς Κατακεκαυμένης et Steph. Byz. s. v. Ἀδραμύτειον: Ἄ., πόλις τῆς κατὰ Κάϊκον Μυσίας.

X 32, 13 τὸ δὲ αὐτὸ καὶ ἐν ταῖς ὑπὲρ Μαιάνδρου πόλεσι θεοὶ ποιοῦσιν οἱ καταχθόνιοι. Pausanias de Charoniis earum urbium cogitat, quarum apud Strabonem (XII 8, 17) mentio fit: τὰ Χαρώνια, τό τε ἐν Ἰεραπόλει⁷⁹⁾ καὶ τὸ ἐν Ἀχαράκοις τῆς Νυσαίδος (sc. inter urbes Trallis et Ny-

⁷⁶⁾ Cf. E. Thraemeri 'Pergamos' p. 197.

⁷⁷⁾ Cf. Plin. n. h. V 30 (33) 'supra Aeolida et partem Troadis in mediterraneo est quae vocatur Teuthrania, quam Mysi antiquitus tenuere. — in ea Pioniae, Andera' cett.

⁷⁸⁾ Cf. Thraemer. l. l. p. 276.

⁷⁹⁾ Strab. XIII 4, 14 Πλουτώνιον vocat.

sa⁸⁰⁾) καὶ τὸ περὶ Μαγνησίαν καὶ Μυοῦντα⁸¹⁾). neque vero hae urbes 'trans Maeandrum', ut Siebelisius in adnotat-
onibus editionis suae (IV p. 288) statuit, positae esse dicuntur: non enim omnes in eadem Maeandri ripa erant, sed Hiera-
polis et Myus in laeva, in dextra Nysa, Trallis, Magnesia; si autem concedamus Pausaniam urbes in una tantum ripa
sitas significare voluisse, ne tum quidem sic, ut Siebelisius
fecit, vertere licet. nam earum situm ex altera fluminis ripa
se describere ne verbo quidem periegeta commemorat. at
supra Maeandrum urbes illas sitas fuisse dicit. omnes enim
in locis editis, quae Maeandri campum superant, aedificatae
erant: Hierapolis urbis alta area super Lyci fluminis planiti-
em, quae in Maeandri vallem decurrit, circiter CC metris
assurgit⁸²⁾; Trallianorum rudium porta, quae inter
meridiem et orientem spectat, CXXII metris superior est
quam Maeandri superficies, et arx, quae in septentriones
vergit, CCLXXXVI metris⁸³⁾; Nysa simili situ utitur quo
Trallis⁸⁴⁾; Magnesia est posita in valle quae dicitur 'Aïne-

⁸⁰⁾ Strab. XIV 1, 44 ἐν δὲ τῇ ὁδῷ τῇ μεταξὺ τῶν Τράλλεων καὶ Νύσης κώμη τῶν Νυσαίων ἐστὶν οὐκ ἄπωθεν τῆς πόλεως Ἀχάρακα, ἐν ᾗ τὸ Πλουτώνιον, ἔχον καὶ ἄλλος πολυτελεῖς καὶ νεῶν Πλούτωνός τε καὶ Κόρης, καὶ τὸ Χαρώνιον, ἄντρον cett.; cf. ibid. § 45.

⁸¹⁾ Strab. XIV 1, 10 sq.: Χαρώνιον Thymbriae, in Cariae pago, inter Myuntem et Magnesiam, sed propius Myunti.

⁸²⁾ Hunc altitudinis numerum et insequentes Fabricii liberalitati debeo. cf. Strab. XIII 4, 14, R. Chandleri 'Reisen in Kleinas.' ed. Germ. Lips. 1776, p. 322 sqq., W. I. Hamiltonis 'Reis. in Kleinas., Pont. u. Armen.' versionis Germ. Lips. 1848, I p. 471 sqq.

⁸³⁾ Cf. Strab. XIV 1, 42, O. Rayet. et A. Thomas 'Milet et le golfe Latmique' I p. 44 sqq. cum tab. I, II, III.

⁸⁴⁾ Cf. Strab. XIV 1, 43 πρὸς δὲ νότον ὁ ποτέπτασε τῇ πόλει τὸ πεδίον, καθάπερ καὶ ταῖς Τράλλεσιν, Chandler. l. c. p. 298 sqq., qui ruinas Nysae, quae circa 'Sultan-Hissar' sunt, describit, sed in errorem inductus pro Trallium et Nysae habet, Ch. Fellowsii 'Discoveries in Lycia' p. 22.

Ovace, per quam Lethaeus in Maeandrum se effundit, ideoque supra Maeandrum⁸⁵⁾, atque Myus ad sinistram Maeandri ripam in parvo colle, qui olim promunturium in mare proiectum erat⁸⁶⁾. similiter Liv. XXXVIII 13, 4 'ipse — ad Antiochiam super Maeandrum amnem posuit castra'.

V 1, 5 τὴν ὅπερ Ἀξιοῦ ποταμοῦ χώραν ἀπ' αὐτοῦ (sc. Παίονος) Παιονίαν ὀνομασθῆναι. non 'trans Axiu flumen', sed 'supra' verti necesse est; nam Paeonia regio erat sublimis (Strab. VII 5, 1) et ab utraque ripa sita; in primis autem urbs Bylazora, regum olim sedes, ex Elide, quam descripturus est Pausanias, spectata citra Axiu iacebat. cf. Kiep. l. c. p. 312, eiusdem 'Atl. ant.' tab. V, Lolling. l. c. p. 225, Pausan. IX 18, 4 (supra p. 36).

VIII 9, 7 γένος ἦν ὁ Ἀντίονος ἐκ (Βιθυνίου πόλεως) Βιθυνίας τῆς ὅπερ Σαγγαρίου ποταμοῦ· οἱ δὲ Βιθυნიεῖς Ἀρχάδες τέ εἰσι καὶ Μαντινεῖς τὰ ἔκωθεν. verba Βιθυνίου πόλεως Schubartus-Walzius, Dindorfius, Schubartus Buttmanno suadente inseruerunt. certe hoc loco urbem Bithynium commemoratam fuisse intellegitur et ex insequenti Βιθυνιεῖς⁸⁷⁾ et ex Steph. Byz. l. c. Βιθύνιον, πόλις Βιθυνίας· Παυσανίας ὁγδόῳ. ὁ οἰκῶν Βιθυνιεύς et ex Dion. Cass. 69, 11, ubi Bithynium Antinoi patriam fuisse traditur. quod cum ita sit, verba coniectura sananda sunt, neque tamen ratione a Buttmanno proposita, qui locum lacunosum et ex Stephano restituendum censet. nam verba πόλις Βιθυνίας 'nomini Βιθύνιον ipse Stephanus solito lexicographorum more addidit, velut idem dicit s. v. Νικαία: N., πόλις Βιθυνίας vel s. v. Νικομήδεια: N., πόλις Βιθυνίας; nec quisquam, puto, Pausaniam restituere volet ex Ste-

⁸⁵⁾ Cf. Herod. III 122 ἐν Μαγνησίῃ τῇ ὅπερ Μαιάνδρου ποταμοῦ οἰκημένη, Strab. XIV 1, 39, Rayet. et Thomas l. c. I p. 117 sqq. et 123 sqq. cum tab. I, II, III b.

⁸⁶⁾ Cf. Rayet. et Thomas l. c. I p. 27 sq. cum tab. I, II.

⁸⁷⁾ I. c. Bithynii incolae; cf. Steph. Byz. s. v. Βιθύνιον; Bithyniae enim incolae Βιθυνοὶ dicuntur a Pausania V 12, 7.

phauī verbis Ἀμφίκαια, πόλις Φωκίδος, Παιονίας δεκάτη (33, 9); Βέλβινα, πόλις Λακωνική, Παιονίας ὀγδόη (35, 4; cf. III 21, 3); Δρυμία, πόλις Φωκίδος, Παιονίας ι' (33, 12); Θεισόα, πόλις Ἀρκαδίας, Παιονίας ὀγδόη (27, 4); Μεσσηπία, χώρα Ἰαπωνίας προσεχῆς Τάραντι. τὸ ἐθνικὸν Μεσσήπιος. Παιονίας δεκάτη (10, 6), praesertim si cognoverit periegetam ab hoc lexicographo saepius neque, quod ad formam⁸⁸⁾, neque, quod ad rem⁸⁹⁾ attinet, diligenter citari. accedit, quod nostro loco non de Bithyniae, verum de Bithynii situ agitur. unde consequens est, ut ista apud Stephanum verba πόλις Βιθυνίας non ex Pausania hausta, sed ipsius Stephani sint, qui facile ea supplere poterat, si apud periegetam legebat, quod Sylburgius felici coniectura restituit: ἐκ Βιθυνίου τῆς ὑπὲρ Σ. ποταμοῦ. nimirum quod in codicibus legimus, ab inepto quodam librario venit, qui Βιθυνίου propter insequens τῆς in Βιθυνίας mutandum esse putaret⁹⁰⁾. iam vero Bithynium supra Sangarium, i. e. eius vallem, in Salone campo sublimi erat. cf. Kiep. l. c. p. 99, eiusdem 'Atl. ant.' tab. IV, Lolling. l. c. p. 261, similes locos supra tractatos I 10, 4 V 13, 3 VII 16, 1 VIII 4, 9 X 25, 10; 32, 13.

III 19, 7 πρὶν δὲ ἢ διαβῆναι τὸν Εὐρώταν, ὀλίγον ὑπὲρ τῆς ὀχθρῆς ἱερὸν δέικνεται Διὸς Ἠλουσίου. cf. Curt. l. c. II p. 239, Burs. l. c. II p. 128.

⁸⁸⁾ Cf. lemma Ἀραιθυρέα cum Paus. II 12, 5.

⁸⁹⁾ Ἀσπληθῶν, πόλις Φωκίδος. Παιονίας ἐνάτη Stephanus. at Pausanias (IX 38, 9) urbem Boeotiae dicit; fortasse id, quod periegeta IX 39, 1 de Phocensium domiciliis adnotat, erroris causa fuit. Καλάμαι, πόλις Πελοποννήσου. Παιονίας τετάρτη Stephanus. at apud Pausaniam (IV 31, 3) non πόλις, sed κώμη est. Μυονία, πόλις Φωκίδος. Παιονίας ι' Stephanus. sed periegeta etsi huius oppidi in libro Φωκικά inscripto (X 38, 8) mentionem facit, tamen id Locridi Ozolarum attribuit.

⁹⁰⁾ Ad τῆς subaudiendum est πόλεως, ut VI 23, 6 γένος μὲν Ἀλεξανδρέα εἶναι τῆς ὑπὲρ Φάρου.

VI 21, 3 διαβάντων δὲ τὸν Κλάδεον τάφος τε Οἰνομάου
τῆς χώμα περιφκοδομημένον λίθοις ἐστὶ καὶ ὑπὲρ τοῦ μνή-
ματος ἐρείπια οἰκοδομημάτων, ἔνθα τῷ Οἰνομάῳ τὰς ἵππους
αὐλίζεσθαι λέγουσιν. cum in Cladei dextra ripa colles sint
vici, qui 'Dhruwa' dicitur, quos ipse scriptor VI 20, 6 com-
memorat⁹¹⁾, eum in declivibus partibus, nescio quo loco,
super Oenomai tumulum diruta aedificia vidisse apertum
est. cf. Curt. l. c. II p. 71, Curt. et F. Adler. 'Olymp. u.
Umgegend' p. 12, Baedekeri 'Griechenland'² p. 359.

V 12, 4 ἐν δὲ Ὀλυμπίᾳ παραπέτασμα — ἀνέσθηνεν Ἀν-
τίοχος, οὗ δὴ καὶ ὑπὲρ τοῦ θεάτρου τοῦ Ἀθήνησιν ἡ αἰγίς
ἡ χρυσὴ καὶ ἐπ' αὐτῆς ἡ Γοργὼ ἡ ἐς τὰ ἀναθήματα⁹²⁾. huius
donarii etiam I 21, 3 mentio fit loco quo positum erat
accuratissime indicato his verbis: ἐπὶ δὲ τοῦ νοτίου καλουμένου
τείχους, ὃ τῆς ἀκροπόλεως ἐς τὸ θεάτρον ἐστὶ τετραμμένον,
ἐπὶ τούτου Μεδοῦσης τῆς Γοργόνης ἐπίχρυσος ἀνάκειται κεφαλὴ
καὶ περὶ αὐτὴν αἰγίς πεποιήται.

VIII 32, 3 πεποιήται δὲ καὶ στάδιον ὑπὲρ τῆς Ἀφρο-
δίτης, i. e. supra Veneris templum⁹³⁾. L. Rossius vestigia

⁹¹⁾ Τοῖς δὲ τῶν Ἀρκάδων ἀποθανοῦσιν ἐν τῇ μάχῃ ἐστὶ τὸ μνημα
ἐπὶ τοῦ λόφου διαβάντων τὸν Κλάδεον ὡς ἐπὶ ἡλίου δυσμᾶς.

⁹²⁾ De postremis his verbis, quae sunt depravata, Schubartus
in apparatu editionis critico haec adnotat: 'ἡ ἐς τὰ ἀναθήματα in SW
mutatum est in ἐστὶν ἀναθήματα; secutus est Dind.; at pluralis
ἀναθήματα probat profundius cubare mendum'. mihi quidem sic videtur
legendum esse: Ἀντίοχος, οὗ δὴ καὶ ὑπὲρ τοῦ θεάτρου τοῦ Ἀθήνησιν
ἡ αἰγίς ἡ χρυσὴ καὶ ἐπ' αὐτῆς ἡ Γοργὼν ἐστὶν ἀνάθημα, mutatis Γοργὼ
ἡ ἐς τὰ in Γοργὼν (cf. Γοργόνης I 21, 3 II 21 5; 21, 7 IX 34, 2;
Γοργόνα V 10, 4) ἐστὶν et ἀναθήματα in ἀνάθημα; nam singularis
numerus in pluralem perperam mutatus etiam alibi reperitur: v. Schu-
barti Walziique edit. III p. 537, adn. 33; 544, 13; 601, 3 (ἀναθήματα
pro ἀνάθημα); III p. 541, adn. 24; 556, 4 (ἀγάλματα pro ἄγαλμα).
poterat autem nostro loco verbis ἡ αἰγίς ἡ χρυσὴ καὶ ἐπ' αὐτῆς ἡ
Γοργὼν imperitus aliquis scriba facile induci, ut de donariis duobus
cogitaret.

⁹³⁾ Cf. cum hac breviloquentia VIII 32, 4 II 31, 5 III 13, 8.

templi sub stadio prope Helissontis ripam agnovit. cf. Curt. l. c. I p. 284 sq., Burs. l. c. II p. 248 sq.

VIII 19, 2 πηγή δέ ἐστιν αὐτόθι ὕδατος ψυχροῦ — καὶ ὑπὲρ αὐτῆς πλάτανος πεφυκυῖα.

I 26, 7 φοῖνιξ δὲ ὑπὲρ τοῦ λύχνου χαλκοῦς ἀνήκων ἐς τὸν ὄροφον ἀνασπᾷ τὴν ἀτμίδα.

X 38, 6 λίθου θριγκός ἐστιν ὑπὲρ τοῦ βωμοῦ. arae sine dubio circumdata erat maceria lapidibus exstructa⁹⁴), quae ei immineret⁹⁵); neque vero cum Schaarschmidtio statuatur necesse est murum vel maceriam apud aram loco altiore exstructam fuisse.

X 27, 3 ἔστι δὲ οἰκία τε ἡ Ἀντήνορος καὶ παρδαλέως κρεμάμενον δέρμα ὑπὲρ τῆς ἐσόδου.

V 10, 9 ὑπὲρ μὲν τοῦ ναοῦ (Iovis Olympii) πεποιήται τῶν θυρῶν ἡ ἐξ Ἀρκαδίας ἄγγρα τοῦ ὕδους καὶ τὰ πρὸς Διομήδην τὸν Θράκα cett. ὑπὲρ δὲ τοῦ ὀπισθοδόμου τῶν θυρῶν τοῦ ζωστήρος τὴν Ἀμαζόνα ἐστὶν ἀφαιρούμενος (Hercules) καὶ τὰ ἐς τὴν ἑλαφον cett. his verbis duodecim metopas — una in Pausaniae textu deest —, quae intra columnas aedis super pronai opisthodomique fores positae erant, significari effosso templo patefactum est. cf. Boetticheri 'Olympia'² p. 283, A. Flaschii 'Olympia' in Baumeisteri 'Denkmäl.' II p. 1104 W.

II 21, 4 τοῦ δὲ τῆς Δήμητρος ἱεροῦ τούτου κατὰ τὴν ἐξοδὸν ἀσπίδα ἰδεῖν Πύρρου χαλκὴν ἔστιν ὑπὲρ τῶν θυρῶν ἀνακειμένην.

V 10, 5 τοῦ δὲ ἐν Ὀλυμπίᾳ ναοῦ τῆς ὑπὲρ τῶν κιόνων περιθεούσης ζώνης κατὰ τὸ ἐκτὸς ἀσπίδες εἰσὶν ἐπίχρυσοι. in his verbis ζώνη non intellegendum est epistylum (nam hoc est ἐπὶ τῶν κιόνων et ad significandum id proprio vocabulo

⁹⁴) Cf. Schaarschmidtus 'De ἐπὶ praeapos. ap. Paus. per. vi et usu' p. 24 sq.

⁹⁵) Cf. locos duos praecedentes.

utitur Pausanias ⁹⁶⁾), sed exteriores metopae, quae cum signis elevatis carerent, clipeis exornatae erant. cf. Curt. l. c. II p. 56, Flasch. 'Olympia' l. l. II p. 1102.

VI 19, 13 ἀνέκειται δὲ καὶ ἀσπίς ὑπὲρ τοῦ ἀετοῦ. summo fastigio supra tympani figuras affixus erat clipeus eadem ratione, qua Lacedaemoniorum donarium templo Iovis Olympii (cf. V 10, 4).

Figurarum quarundam in duabus tabulis a Polygnoto pictis, quae Delphorum 'Ἀέσχη' exornabant, situm particula ὑπὲρ cum genet. copulata tribus his locis indicat ⁹⁷⁾:

X 25, 4 Βρισηΐς δὲ ἐστῶσα καὶ Διομήδῃ τε ὑπὲρ αὐτῆς καὶ Ἴφης πρὸ ἀμφοτέρων εἰκασιν ἀνασκοπούμεναι τὸ Ἑλένης εἶδος. cum Briseis, Diomeda, Iphis, utpote Helenae pulcritudinem admirantes, cum hac et Electra et Panthalide et Eurybate unum symplegma efficiant, ὑπὲρ particula Diomedam paullo superiorem obtinere locum quam Briseidem significat; similiter X 31, 3 Μελέαγρος δὲ — ἀνωτέρω μὲν ἢ ὁ τοῦ Ὀϊλέως Αἴας ἐστὶν ἐν τῇ γραφῇ, ἔοικε δὲ ὁρῶντι ἐς τὸν Αἴαντα, ubi Meleager eiusdem est symplegmatis, cuius Aias. cf. Gebhardtus 'Die Komposit. der Gemälde des Polygnot in der Lesche z. Delphi', l. l. p. 7.

X 29, 7 γυναικῶν τῶν κατελεγμένων (Procridis, Clymenes, Megarae) ὑπὲρ τῆς κεφαλῆς ἥ τε Σαλμωνέως θυγάτηρ ἐπὶ πέτρας καθεζομένη καὶ Ἐριφύλῃ παρ' αὐτὴν ἐστὶν ἐστῶσα. periegeta postquam verbis ὑπὸ δὲ τὴν Φαίδραν ἐστὶν ἀνακεκλιμένη Χλῶρις ἐπὶ τῆς Θυίας γόνασιν (29, 5) in inferiorem tabulae partem transgressus Procridem, Clymenen, Megaram in eadem linea descripsit (29, 6 sq.), rursus oculos convertit ad superiores tabulae figuras: primum quidem ad Tyro, Salmonei filiam, et Eriphylen, quae supra caput Procridis, Clymenes

⁹⁶⁾ Cf. X 19, 4 ὅπλα δὲ ἐπὶ τῶν ἐπιστυλίων χρυσᾶ, Ἀθηναῖοι μὲν τὰς ἀσπίδας — ἀνέθεσαν, Αἰτωλοὶ δὲ τὰ τε ὕπισθε καὶ ἐν ἀριστερᾷ — ὅπλα.

⁹⁷⁾ Confer quae infra p. 57 de universa Pausaniae in describendis his tabulis ratione disseram.

Megaraeque sunt, deinde — ut id statim hoc loco expediamus — § 8 verbis ὑπὲρ δὲ τὴν Ἐριφύλην ἔγραφεν Ἐλπήνορά τε καὶ Ὀδυσσεά ὁκλάζοντα ἐπὶ τοῖς ποσίν cett. ad figuras, quae supra antecedentes positae sunt; nam § 9 verba κατωτέρω δὲ τοῦ Ὀδυσσεώς denuo in inferiores tabulae partes ducunt. cf. Gebh. l. c. p. 27 sq.

X 30, 9 ὑπὲρ τοῦτου (Thamyridis) ἐστὶν ἐπὶ πέτρᾳ καθήμενος Μαρσύας, καὶ Ὀλυμπος παρ' αὐτὸν παιδὸς ἐστὶν ὠραίου — σχῆμα ἔχων. supra (non ultra) Thamyridem sedentem sedent in rupe Marsyas et Olympus; nam Thamyridem in infima figurarum serie excipit Hector⁹⁸); accedit, quod scriptor verbis εἰ δὲ ἀπιδούς πάλιν ἐς τὸ ἄνω τῆς γραφῆς, ἔστιν ἐφεξῆς τῷ Ἀκταίῳ Αἴας cett. (X 31, 1) iterum inter superiores figuras oculos circumfert. cf. Gebh. l. c. p. 29.

V 19, 4 ἐπιγράμματα δὲ (sc. ἐστὶν) ὑπὲρ (ἐπὶ Vb) μὲν τοῦ Ἰριδάμαντος νεκροῦ, — τοῦ Ἀγαμέμνονος δὲ ἐπὶ τῇ ἀσπίδι —.

IX 37, 6 ἴστησαν οὖν ὑπὲρ τῶν ἀγγείων, ἐν οἷς ὅτε ἄργυρος ἐνὴν καὶ ὁ χρυσὸς οἶ, πάγας ἤ τι καὶ ἄλλο. cf. Hom. Od. XIV 303 sq. δὴ τότε κυανέην νεφέλην ἔστησε Κρονίων νηδὺς ὑπερπλαφυρῆς.

X 29, 8 ἔγραφεν — Ὀδυσσεά ὁκλάζοντα ἐπὶ τοῖς ποσίν, ἔχοντα ὑπὲρ τοῦ βόθρου τὸ ξίφος.

X 37, 1 (Artemis) δᾶδα ἔχουσα τῇ δεξιᾷ καὶ ὑπὲρ τῶν ὤμων φαρέτρην. pharetra super humeros eminent. cf. F. Imhoof-Blumer et P. Gardner 'Numismatic commentary on Paus.', Journ. of hell. stud. VIII (1887) p. 20, 2.

II 27, 2 κάθεται δὲ (Aesculapius) ἐπὶ θρόνον βακτηρίαν κρατῶν, τὴν δὲ ἐτέραν τῶν χειρῶν ὑπὲρ (ἐπὶ La) κεφαλῆς ἔχει τοῦ δράκοντος. cf. I. Overbeckii 'Gesch. d. griech. Plast.'⁹⁹ I p. 280, Imhoof-Blumer et Gardner l. c. VI (1885) p. 92, 2; VIII (1887) p. 57, 2.

⁹⁸) X 31, 5 ἐν δὲ τοῖς κάτω τῆς γραφῆς μετὰ τὸν Θρᾷκά εἰσι Θάμυριν Ἐκτωρ μὲν καθεζόμενος cett.

I 40, 4 ὅπερ δὲ τῆς κεφαλῆς τοῦ Διὸς εἶπεν Ὁρα καὶ Μοῖρα. cum Megarensium Iuppiter in sella sederet⁹⁹), Horae et Parcae ita insistebant sellae, ut super Iovis caput quasi penderent, et quidem postico sellae lateri pariter atque Gratiae et Horae ἐπὶ τοῖς ἀνωτάτω τοῦ θρόνου Iovis Olympii (V 11, 7) aut Magnetes ἀνωτάτω ἐπὶ τῷ θρόνῳ Apollinis Amyclaei (III 18, 14). cf. H. Brunnii 'Gesch. d. griech. Künstl.'² I p. 172, Overbeck. l. l. I p. 279 sq.

IX 35, 6 Συμυρναίοις — ἐν τῷ ἱερῷ τῶν Νεμέσεων ὅπερ τῶν ἀγαλμάτων χρυσοῦ Χάριτες ἀνάκεινται, τέχνη Βουπάλου. ex analogia antecedentis loci I 40, 4 eorumque quos ibi attuli videtur colligi posse Gratias cum Nemeseon simulacris unum Bupalii opus effecisse atque simili modo supra ea positas fuisse. cf. A. Furtwaenglerum in Roscheri 'Ausführ. Lexik. d. griech. u. röm. Mythol.' s. v. 'Chariten' p. 879.

VIII 37, 6 Κούρητας, οἷτοι γὰρ ὅπερ τῶν ἀγαλμάτων (Cereris et Despoenae) πεποίηται. de hoc loco confer supra p. 23, adn. 48.

X 8, 8 τότε αὐτὸν τὸ τραῦμα τὸ ὅπερ τοῦ γόνατος ἐνταῦθα σχεῖν ὑπὸ τοῦ σοῦς. scriptor respicit ad Hom. Od. XIX 449 sq. ὁ δὲ μιν φθάμενος ἔλασεν σὺς γοῦνος ὕπερ.

V 25, 3 τὸν ἄερα τὸν ὅπερ τῆς θαλάσσης ταύτης.

Caput alterum.

De ὅπερ cum accusativo coniuncto¹⁰⁰).

I. Ὑπὲρ praepositio cum accusativo coniuncta significat motum, qui aut re vera fit aut fieri videtur.

A. adhibetur ad loci finem denotandum, qui traicitur. prout motus aut ad libellam aut ad

⁹⁹) Cf. Imhoof-Blumer et Gardner l. c. VI (1885) p. 53, 3.

¹⁰⁰) Rhiani versum a Pausania IV 1, 6 citatum, in quo ὅπερ cum acc. exstat, hic afferre satis habeo: πὰρ' τε τρηχὺν Ἐλαῖον ὅπερ δρυμόν τε Λύκειο.

perpendicularum est directus, diversa utimur versione:

a. 'über — hinaus' vel '— hinüber'. praepositio copulata est cum verbis, quae movendi notionem aut ipsa continent aut vocabulorum nexu accipiunt:

πηδᾶν: VIII 10, 3; εἶναι: VIII 6, 4 (ἐσβολαί vocabulum addit significationem movendi; sed cf. infra).

Exempla.

VIII 10, 3 μήτε πηδῆσας ὑπὲρ τὸν μίτον μήτε ὑποδύς: ut Arrian. anab. V 3, 3 ὑπὲρ τὸν Καύκασον ἐλθόντα; Arrian. bell. civ. II 61 τὸν ἀετὸν ὑπὲρ τὸ χαράκωμα ῥίψαι; Herod. IV 188 ῥιπτέουσι ὑπὲρ τὸν δόμον.

VIII 6, 4 εἰσὶν οὖν ἐς Ἀρκαδίαν ἐσβολαί κατὰ τὴν Ἀργεῖαν πρὸς μὲν Ὑσιῶν καὶ ὑπὲρ τὸ ὄρος τὸ Παρθένιον ἐς τὴν Τεγεατικὴν, δύο δὲ ἄλλαι κατὰ Μαντίνειαν διὰ τε Πρίνου καλουμένης καὶ διὰ Κλίμακος. hic quid sibi velit illud καὶ plane inepte ante ὑπὲρ positum, quaeritur. Schubartus, qui primus in hac particula offendit, in apparatu editionis critico ἡ ὑπὲρ proposuit; sed cum editio Aldina et codex Vindobonensis b et Riccardiani margo pro ὑπὲρ, quod M Va Ped Ag R Lab exhibent, κατὰ praebeant, sic corrigo: πρὸς μὲν Ὑσιῶν κατὰ τὸ ὄρος τὸ Παρθένιον ἐς τὴν Τεγεατικὴν. codicum autem vitium hoc modo ortum videtur: postquam particulae κατὰ compendium per errorem in καὶ transiit, librarius quidam, cum ante τὸ ὄρος praepositionem desideraret, ὑπὲρ inseruit¹⁰¹). sic depravata verba καὶ ὑπὲρ τὸ ὄρος in contextum illius haud ita antiqui codicis, a quo nostri libri omnes tertio, ut SW. suspicantur, gradu¹⁰²) originem trahunt, recepta

¹⁰¹) De simili mendo cf. Schubarti Walzique ed. praef. I p. LVI ad III 19, 2.

¹⁰²) Cf. l. c. I p. XXIV sq. et XXXII.

sunt, ~~vera autem lectio~~ καὶ τὸ ὅρος in margine adnotata est ex alio eoque meliore codice nobis non servato; nam archetypus nostrorum codicum varietate lectionum instructus erat¹⁰³). iam vero qui noverit, qua ratione in uno illo fonte derivando scribae usi sint¹⁰⁴), lectionum nobis traditarum causas perspiciet: codices M Va Pcd Ag Lab solum contextum communis exemplaris καὶ ὑπέρ praebent, contra codex Vb et Aldina καὶ κατὰ exhibent, quorum nimirum auctores κατὰ particulam interpolatae lectioni καὶ ὑπέρ substituendam esse non intellexerint¹⁰⁵), auctor denique codicis Riccardiani, ceteris is quidem, ut multis aliis locis, ita hic quoque diligentior, et καὶ ὑπέρ in textu inventum et κατὰ margini adscriptum sic in exemplar suum transtulit, ut hoc in margine, illud in textu poneret. elementa igitur ad Pausaniae orationem restituendam praeter Aldinam margo Riccardiani et codex Vb offerunt eodem modo, quo VII 23, 8, ubi hi quidem recte εἶναι exhibent, cum M Va Pc Ag Lab R ἦν praebeant¹⁰⁶). atque confirmat hic quem tractavimus locus id, quod iam Schubartus et Walz¹⁰⁷) monuerunt, codicem Vb et editionem Aldinam, quamquam interpolata, tamen nonnumquam genuinam lectionem aut certe genuinae vestigia servasse. Amasaeus autem, qui vertit 'trames is, qui ab Hysiis iuxta Parthenium montem in agrum Tegeaticum pervadit', aut integrum locum ante oculos habuit aut καὶ κατὰ legit; hoc vero si legit, καί ut ad versionem Latinam non aptum praetermisit. ceterum 'iuxta' particula κατὰ non valet, sed 'über — hinab', velut IX 13, 7 τὴν κατὰ τὸν Κιθαιρώνα ἐσβολήν (cf. Xen. Hell. V 4, 47 τῆς κατὰ τὸν Κιθαιρώνα ὁδοῦ); VIII 16, 1 ἐκ δὲ Φενεοῦ πρὸς ἥλιον ἰόντι

¹⁰³) Cf. l. c. I p. XXXIV.

¹⁰⁴) Cf. l. c.

¹⁰⁵) De similibus vitiiis v. l. c. I p. XLVII ad IV 3 fin., VI 17, 9 cett.

¹⁰⁶) Cf. l. c. II p. 624 not. 47 et praef. I p. XXXV.

¹⁰⁷) L. c. praef. I p. XXXII.

ἀνίσχοντα ὄρους ἐστὶν ἄκρα Γερόντειον, καὶ κατὰ ταύτην ὁδός (cf. 22, 1); II 34, 6 ἔστι δὲ ὁδὸς ἐς Ἑρμμόνα ἐκ Τροιζήνος κατὰ τὴν πέτραν, ἣ πρότερον μὲν ἐκαλεῖτο Σθενίου Διὸς βωμός, μετὰ δὲ Θησέα ἀνελόμενον τὰ γνωρίσματα ὀνομάζουσιν οἱ νῦν Θησέως αὐτήν. κατὰ ταύτην οὖν τὴν πέτραν ἰοῦσιν ὀρεινὴν ὁδὸν ἔστι μὲν Ἀπόλλωνος — ναός (cf. 32, 7); II 36, 3 στάδιοι δὲ ἀπὸ τῆς ἄκρας ταύτης κατὰ τῶν ὀρῶν τὰς κορυφὰς πεντήκοντά εἰσι καὶ διακόσιοι ἐς Φιλανόριόν τε καλούμενον καὶ ἐπὶ Βολεούς. — de illa via, quae Parthenium montem transcendens Hysias Argolicas cum Tegea Arcadica coniungit, confer Paus. VIII 54, 5 sqq. et II 24, 5 sqq., Strab. VIII 6, 17 Ἰσῖαι — καὶ Κεγχρεαί, αἱ κεῖνται ἐπὶ τῇ ὁδῷ τῇ ἐκ Τεγέας εἰς Ἄργος διὰ τοῦ Παρθενίου ὄρους καὶ τοῦ Κρεοπώλου, Curtii 'Peloponnesos' I p. 260; II 367, Bursiani 'Geogr. v. Griech.' II p. 66; 222.

b. 'über — hinaus' vel '— empor'. verba addita habent movendi vim, quae ad res inanimas translata est:

ἀνατείνειν: II 38, 7 VIII 13, 6; ἀνεστηκέναι: VI 20, 19.

Exempla.

II 38, 7 ἀνατείνει δὲ ὑπὲρ τὰς κώμας ὄρος Πάρνων. cf. Hannonis peripl. 9 Muell. εἰς τὸν μυχὸν τῆς λίμνης ἦλθομεν, ὑπὲρ ἣν ὄρη μέγιστα ὑπερέτεινε; Paus. III 20, 4 ἄκρα δὲ τοῦ Ταῦγέτου Ταλετὸν ὑπὲρ Βρυσεῶν ἀνέχει, ubi eadem significatione ὑπὲρ cum gen. coniungitur.

VIII 13, 6 ἀνατείνει δὲ ὑπὲρ τοὺς ὄρους κρημνὸς ὑψηλός: πέτραν Καρυατικὴν ὀνομάζουσι τὸν κρημνόν. saxum praeruptum supereminet locum, quo fines Orchomeniorum, Pheneatarum, Caphyatarum concurrunt.

VI 20, 19 πέτρας δὲ ὑπὲρ (ὑπὸ M Va) τῶν ἵππων τὴν καμπὴν ἀνεστηκώς. similis locus est VIII 11, 4 μνημα ἀνέχον οὐ πολὺ ὑπὲρ τῆς γῆς, ubi ὑπὲρ cum gen. structum est.

B. locus describitur, super quem aliquid extenditur. praepositio vertenda est nostro 'über — hin'. verbum est movendi:
 ρεῖν: II 17, 2.

Exemplum.

II 17, 2 ὁ δὲ Ἀστερίων οὗτος ῥέων ὑπὲρ τὸ Ἡραῖον ἐς φάραγγα ἐσπίπτων ἀφανίζεται. sic cum Schubarto aliisque editoribus secundum scripturam meliorum codicum Pc Ag Lb legendum est, non ὑπὸ τὸ Ἡ., quod reliqui (Vab M La) exhibent. non trans Iunonis templum, sed supra id ('über dem Temp. hin') Asterionem amnem fluere dicit periegeta, qui, ut e verbis praecedentibus καὶ ἀπὸ μὲν Ἀχραίας τὸ ὄρος καλοῦσι τὸ ἀπαντικρὺ τοῦ Ἡραίου, ἀπὸ δὲ Εὐβοίας ὅσον περὶ τὸ ἱερόν, Πρόσφυμαν δὲ τὴν ὑπὸ τὸ Ἡραῖον χώραν intellegitur, omnium harum regionum situm non ex loco aliquo citra Iunonis templum posito, sed ex ipso templo describit. huc accedit, quod Steffenus et Lollingius cursum Asterionis invenerunt, qui inter altos montes a templo ad aquilonem conversos ortus etiam hodie in fauces, quas nunc Κλεισοῦραν vocant, proruit et in alveo lapidibus obsito absconditur, cum templum in inferiore Euboeae montis parte margini planitiei Argivae adiaceat. cf. 'Karten v. Mykenai, erläuternd. Text' p. 40 sq.

II. Ὑπέρ particula cum accusativo copulata loci situm explicat.

A. loci finis significatur, trans quem motus iam peractus est ita, ut ab altera parte aliquid situm esse dicatur. nostro sermone dicimus 'über — drüben' vel 'jenseits'. verba adiuncta sunt quiescendi:
 οἰκᾶν: V 7, 7; verbum quiescendi supplendum est: I 11, 2 X 1, 2.

I 11, 2 Ἐλένου δέ, ὡς ἐτελεύτα, Μολοσσῶ τῷ Πύρρου παραδόντος τὴν ἀρχὴν Κεστρίνος μὲν σὺν τοῖς ἐθέλουσιν Ἡπειρωτῶν τὴν ὑπὲρ Θύαμιν ποταμὸν χώραν ἔσχε. haec terra, quae Cestrina nominatur (cf. II 23, 6), ultra Thyamin flumen est; nam Cestrinus ex Molossis, qui citra Thyamin in orientem solem spectant, in terram ab hoc fluvio ad solis occasum pertinentem migrat. v. Bursian. l. c. I p. 24; 18.

V 7, 7 (Ὑπερβορέους) εἶναι δὲ ἀνθρώπους οἱ ὑπὲρ τὸν ἄνεμον οἰκοῦσι τὸν Βορέαν. cf. Plin. n. h. IV 12 (26) 'pone eos montes (sc. Ripaeos) ultraque Aquilonem gens felix (si credimus), quos Hyperboreos appellavere'; VI 13 (14) 'extra eos (sc. Scythas) ultraque aquilonis initia Hyperboreos aliqui posuere'; Steph. Byz. s. v. Ὑπερβόρειοι: Δαμάστης (sc. φησὶν) —, ἄνω δ' Ἀρμασπῶν τὰ Ῥίπαια ὄρη, ἐξ ὧν τὸν βορέαν πνεῖν, χιόνα δὲ μήποτε αὐτὰ ἐκλείπειν ὑπὲρ δὲ τὰ ὄρη ταῦτα Ὑπερβορέους καθήκειν εἰς τὴν ἐτέραν θάλασσαν.

X 1, 2 οὔτοι (sc. οἱ Ἐπικνημίδιοι Λοκροί) γάρ δὴ εἰσιν οἱ ταύτῃ τὴν Φωκίδα ὑπεροικοῦντες, Σκαρφεῖς μὲν τὰ ἐπέκεινα Ἐλατείας, ὑπὲρ δὲ Ὑάμπολιν καὶ Ἀβας οἱ πόλιν τε Ὀποῦντα καὶ Ὀπουγτίων ἐπίνειον νεμόμενοι Κῶνον. ut Scarphenses τὰ ἐπέκεινα Ἐλατείας, i. e. trans Elateam habitare dicuntur, ita ei, qui Opuntem et Cynum tenebant, variata orationis forma ὑπὲρ Ὑάμπολιν καὶ Ἀβας. nam Pausanias, cum Phocidis a meridie et a septentrionibus fines determinat, media in terra sese stantem fingit ita, ut vias, quae ultra Hyampolin Abasque, oppida Phocensium, in Locrorum oppida Opuntem Cynumque atque ultra Elateam Scarpheam ducunt, tamquam oculis percurrat. cf. similem genetivi usum II 9, 2 Δόμην τὴν ὑπὲρ Πατρῶν, IX 22, 6 Νάξω τῇ ὑπὲρ Πάρου κειμένη.

Hic ὑπὲρ particulae cum accusativo iunctae usus, quo aliquid trans aliud esse significatur, etiam apud alios scriptores deprehenditur:

Plat. Critiae c. 3 (p. 108 E) τοῖς θ' ὑπὲρ Ἡρακλείας
στηλας ἔξω κατοικοῦσι καὶ τοῖς ἐντὸς πᾶσιν; Polyb. V 55, 7
κατὰ τοὺς ὑπὲρ τὸν Φᾶσιν τόπους; Dion. Cass. XXXVII 9, 3
περὶ τῶν ὑπὲρ τὸν Ἡριδανὸν οἰκούντων; XLI 4, 3 πάντων
τῶν ὑπὲρ τὰς Ἀλπεῖς στρατοπέδων; XLVIII 28, 4 πάντα
τᾶλλα τὰ ὑπὲρ τὸν Ἰόνιον; Appian. praef. 4 Κελτῶν τῶν
ὑπὲρ Ῥήνον; ibid. Γετῶν τῶν ὑπὲρ Ἰστρον; bell. civ. I 107
τὴν ὑπὲρ Ἀλπεῖς Γαλατίαν; Steph. Byz. s. v. Ὑπερβόρειοι:
τοὺς ὑπὲρ τὰ Ἀλπεῖα ὄρη κατοικοῦντας.

B. designatur locus, supra quem aliquid aut posi-
tum est aut fit. nos interpretamur 'über'
vel 'oberhalb'. verbis particulae adiunctis
aliquid alicubi dicitur

a. esse:

εἶναι: I 14, 6; 18, 2; 32, 7 II 3, 1; 4, 5;
4, 7; 12, 2; 15, 3; 17, 7; 20, 8; 27, 7;
32, 8 III 21, 1; 22, 8 IV 35, 10 V 5, 3;
13, 7 VI 24, 1 VII 21, 14; 23, 4; 27, 3
VIII 18, 7; 23, 4; 37, 10 (bis); 41, 10
IX 11, 7 (bis); 21, 2; 22, 2; 39, 9; 41, 6
X 25, 1; 27, 1; 31, 8; 36, 10; 38, 8;
38, 9; εἶναι (έστηκός): X 30, 3; (καθεζό-
μενον): X 30, 5; καθῆσθαι: X 25, 5;
κεῖσθαι: VIII 36, 2; πεποιῆσθαι: I 14, 1
II 3, 6; εἰργάσθαι (pass.): II 17, 3;
γεγράφθαι: X 26, 2; 30, 4; ἰδρῶσθαι: III
12, 8; ᾠκίσθαι: VII 25, 5; verbum quies-
cendi cogitando supplendum est: I 41, 2
II 4, 6 IV 7, 5 VII 27, 11 IX 23, 7
X 31, 9; 36, 7;

b. fieri:

ἄρχεσθαι: I 19, 6; ὀραῖν: II 32, 6; ποιεῖν:
V 11, 7; γίνεσθαι (i. e. pass. verbi ποιεῖν):
X 26, 4; γράφειν: 29, 8.

II 15, 3 καὶ ὄρος Ἀπέσας ἐστὶν ὑπὲρ τὴν Νεμέαν.
cf. Curt. l. c. II p. 505, Burs. l. c. II p. 35.

VII 27, 11 ποταμοὶ δὲ ἐκ τῶν ὀρῶν κατέρχονται τῶν ὑπὲρ
τὴν Πελλήνην, scilicet Sythas e Cyllene, Crius e Chelydorea.
cf. Curt. l. c. I p. 479 sq., Burs. l. c. II p. 314.

VIII 18, 7 ὑπὲρ δὲ τὴν Νώνακριν ὄρη τε καλούμενα
Ἀροάνια καὶ σπηλαιὸν ἐστὶν ἐν αὐτοῖς. cf. Curt. l. c. I p. 197,
Burs. l. c. II p. 202.

X 36, 7 τὰ δὲ ὄρη τὰ ὑπὲρ τὴν Ἀντίκυραν πετρώδη
τε ἄγαν ἐστί cett. cf. Burs. l. c. I p. 182 sq.

I 41, 2 ἐντεῦθεν ὁ τῶν ἐπιχωρίων ἡμῶν ἐξηγητὴς ἡγεῖτο
ἐς χωρίον Ποῦν — ταύτῃ γὰρ ὕδωρ ποτὲ ἐκ τῶν ὀρῶν τῶν
ὑπὲρ τὴν πόλιν (Megara) ρυθναί. cf. Burs. l. c. I p. 375 sq.

IX 23, 7 τὰ ὄρη τὰ ὑπὲρ τὴν πόλιν (Larymnam) ὧν
παρέχεται θήραν ἀγρίων, i. e. Ptoi montis rami. cf. Ulrichs.
'Reis. u. Forsch.' I p. 232, Burs. l. c. I p. 194.

II 4, 6 ἀνιοῦσι δὲ ἐς τὸν Ἀκροκόρινθον, ἥ δέ ἐστιν ὄρους
ὑπὲρ τὴν πόλιν (Corinthum) κορυφή cett. ut hic ὑπὲρ
praepositione cum accus. copulata, ita II 1, 6 eadem cum
genet. coniuncta Acrocorinthi situs describitur: τὴν ἄκραν
τὴν ὑπὲρ τῆς πόλεως (Corinthi). confer Strab. VIII 4, 8
ἥ δὲ Μεσσηνίων πόλις ἔοικε Κορίνθῳ· ὑπέρκειται γὰρ τῆς
πόλεως ἐκατέρως ὄρος ὕψηλόν καὶ ἀπότομον —, ὥστ' ἀκροπόλει
χρησθαι, τὸ μὲν καλούμενον Ἰθώμη, τὸ δὲ Ἀκροκόρινθος;
VIII 6, 21 ὄρος ὕψηλόν — εἰς ὀξείαν τελευτᾷ κορυφὴν· καλεῖται
δὲ Ἀκροκόρινθος, οὗ τὸ μὲν πρὸς ἄρκτον μέρος ἐστὶ τὸ μάλιστα
ὄρθιον, ὅφ' ὧ καίται ἡ πόλις ἐπὶ τραπεζώδους ἐπιπέδου χωρίου
πρὸς αὐτῇ τῇ ῥίζῃ τοῦ Ἀκροκόρινθου; Curt. l. c. II p. 523 sq.,
Burs. l. c. II p. 9 sq.

IX 41, 6 ἐστὶ δὲ ὑπὲρ τὴν πόλιν (Chaeroneam) κρημ-
νὸς Πετραχὸς καλούμενος. cf. Ulrichs. l. c. I p. 158, Burs.
l. c. I p. 205.

III 22, 8 κώμη δὲ ὑπὲρ τὸ πόλισμά (sc. Μαριόν) ἐστὶν ἐν μεσογαίᾳ καὶ αὐτῇ, Γλοππία. 'über' vel 'oberhalb'; nam quo quis longius a mari recessit, ad eo altiorem locum accedit secundum vulgarem cogitandi rationem; ex qua Graeci dicere consueverunt ἀναβαίνειν, cui verbo καταβαίνειν opponitur. hoc in nostrum locum eo magis cadit, cum periegetae iter a mari in Lacedaemonis montuosas regiones derigatur, in quibus Marios oppidulum positum erat¹⁰⁸). cf. § 6 ἀπὸ θαλάσσης δὲ ἄνω Γερόνθραι σταδίους ἀπέχουσιν εἴκοσι καὶ ἑκατὸν Ἀκριῶν et § 9, ubi Pausanias omnia loca mediterranea a se peragrata complectitur verbis τάδε μὲν ἀπὸ Ἀκριῶν ἄνω πρὸς ἤπειρον, τὰ δὲ πρὸς θαλάσσην cett. similiter Ps. Scymn. 495 sq. οὔτοι δὲ περὶ τὴν Αὐλίδ' εἰσὶν οἱ τόποι, ἐν οἷς Ταναγραίων ἐστὶ κειμένη πόλις, ὑπὲρ δὲ ταύτην ἐν μεσογαίᾳ Θεσπιαί. vulgo autem in tali sententia ὑπὲρ particulam genetivus sequitur, velut X 38, 8 τούτων δὲ τῶν Λοκρῶν τοσαῖδε ἄλλαι πόλεις εἰσὶν, ἄνω μὲν ὑπὲρ Ἀμφίσσης πρὸς ἤπειρον Μυωνία, σταδίοις ἀπωτέρω τριάκοντα Ἀμφίσσης; cf. supra p. 31. Glyppiae pagi situs adhuc incertus est. v. Curt. I. c. II p. 303 sq. et Burs. I. c. II p. 135.

IV 35, 10 Ῥωμαίοις δὲ ὑπὲρ τὴν πόλιν, διαβάντων τὸν Ἄνιον ὀνομαζόμενον ποταμόν, ὕδωρ λευκόν ἐστὶν. qui a Roma intus in mediterraneas ideoque superiores regiones se confert, Anienem transgressus ad ὕδωρ λευκόν pervenit, i. e. ad aquas Albulas; quae 'iuxta Romam'¹⁰⁹) 'in Tiburtina via'¹¹⁰), i. e. in campo Anienis Tiburi subiecto¹¹¹) sitae hodie 'Acqua Zolfà' vel 'Solfatara' nominantur. cf. C. I. L. XIV p. 435 cum tabula geographica Kiepertii, Wernickii 'De Paus. Per. stud. Herodot.' p. 107. similis loci descriptio legitur apud Appian.

¹⁰⁸) V. Burs. I. c. II 185 sq., Curt. I. c. II p. 303.

¹⁰⁹) Plin. n. h. XXXI 2 (6).

¹¹⁰) Vitruv. VIII 3, 2; secundum tabulam Peutingerianam XVI milibus passum ab urbe.

¹¹¹) Strab. V 3, 11.

bell. civ. I 67 ὡς δὲ ἀνεμίχθησαν, ἐστρατοπέδευον ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ τοῦ Τιβέριος, ἐς τρία διαιρεθέντες· Κίννας μὲν καὶ Κάρβων σὺν αὐτῷ τῆς πόλεως (Romae) ἀντικρὺ, Σεργήριος δὲ ὑπὲρ τὴν πόλιν ἄνω, καὶ Μάριος πρὸς τῇ θαλάσῃ.

VII 21, 14 τοῦτο τὸ ἱερὸν (Aesculapii) ὑπὲρ τὴν ἀκρό-πολιν τῶν πολῶν ἐστὶν ἐγγὺς αἰ ἐπὶ Μεσάτιν ἄγουσιν. locis praecedentibus cum hoc loco collatis apparet hanc aedem in illa fuisse via, quae ex arce Patrarum in superiora et mediterranea loca sursum ducebat. cf. Curt. l. c. I p. 436; 444, Burs. l. c. II p. 329, qui (adn. 1) 'jenseit der Akropolis' interpretatur.

IX 11, 7 ἔστι γὰρ καὶ Σμυρναίοις ὑπὲρ τὴν πόλιν κατὰ τὸ ἐκτὸς τοῦ τείχους Κληδόνων ἱερὸν. putabimusne 'trans urbem'? at quomodo tam vaga loci significatione uti poterat periegeta? qui cum id sacrum non inter alias res Smyrnaeorum admirabiles recenseat, sed obiter in Thebis describendis attingat, omnino nescimus, quo ex loco suum illud ὑπὲρ intellegi velit. si quis vero hunc locum putat mediam esse Smyrnam urbem, quemadmodum Wachsmuthius¹¹²⁾ Pausaniam I 14, 6 (ὑπὲρ δὲ τὸν Κραμεικὸν — γὰρ ἐστὶν Ἡφαίστου) situm templi Volcano sacri ex medio Atheniensium foro significare censet, ὑπὲρ idem est quod ἔξω et κατὰ τὸ ἐκτὸς τοῦ τείχους supervacaneum. itaque sacrum illud Cledonum extra Smyrnae moenia in loco aliquo Pagi montis editiore collocandum est. neque tamen G. M. Lanio¹¹³⁾ assentior, qui Apollinis templum a Strabone XIV 1, 36 commemoratum et Cledonum sacrum unum idemque putat: nam primum hoc solis Cledonibus, quae a Smyrnaeis ut deae colebantur¹¹⁴⁾, dedicatum fuisse periegeta tradit; deinde Apollinis templum in Clazomeniorum agris erat; enumeratur enim a Strabone

¹¹²⁾ 'Die Stadt Ath. i. A.' I p. 176.

¹¹³⁾ 'Smyrnaeor. res gest. et antiquit.' Gotting. 1851 p. 50.

¹¹⁴⁾ Cf. Aristid. περὶ τοῦ μὴ δεῖν κωμ. I p. 754 ed. Dindorf.

διπλοῦν. 'a superiore stadii parte mons supra Ilisum ex lunata forma exorsus ad fluminis ripam decurrit recta duplicique linea'. nam 'trans Ilisum' si quis vertere vellet, quae quidem definitio non posset nisi ex Athenis ad dextram ripam sitis intellegi, sensu id careret propterea, quia Pausanias flumen iam traiecit paullo ante: διαβᾶσι δὲ τὸν Εἰλισσὸν χωρίον Ἄγραι καλούμενον καὶ ναὸς Ἀγροτέρας ἐστὶν Ἀρτέμιδος. periegetae descriptio insuper stadio effosso confirmata est. cf. Burs. l. c. I p. 320, Wachsmuth. l. c. I p. 234, Milchhoefer. 'Athen' in Baumeisteri 'Denkmäl.' I p. 184, Lolling. 'Topogr. v. Ath.' in Muelleri 'Handbuch d. klass. Alt.' III p. 324.

IV 7, 5 τὸ δ' ἱππικὸν καὶ οἱ φίλοι συμμίσγουσι μὲν κατὰ τὸ ὑπὲρ (ὅπό M Va) τὴν χαράδραν. pedites gravis armorum manum conserere non poterant, quod inter utramque partem profundae erant fauces, equites autem et levis armorum milites cominus pugnabant κατὰ τὸ ὑπὲρ τὴν χαράδραν; quibus verbis non potest nisi is locus significari, quo fauces in superiorem aliquem campum transeunt.

I 32, 7 ὑπὲρ δὲ τὴν λίμνην φάναι εἰσι λίθου τῶν ἱππῶν τῶν Ἀρταφέρνους, καὶ σημεῖα ἐν πέτραις σκηνῆς. supra paludem praesaepia Artaphernis equorum vestigiaque tabernaculi apparuisse addita verba λίθου atque ἐν πέτραις probant. et reapse Lollingius¹²³⁾ in colle super paludem Marathoniam ad 'Kato Suli' vicum sito rupes quasdam invenit ita formatas, ut facile inde populus praesaepiorum cogitationem animo concipere potuerit.

VII 25, 5 μετὰ δὲ Ἑλίκην ἀποτραπήσῃ τε ἀπὸ θαλάσσης¹²⁴⁾ ἐς δεξιὰν καὶ ἤξεις ἐς τὸ πόλισμα Κερύνειαν· ὤκισται δὲ ὑπὲρ τὴν λεωφόρον ἐν ὄρει. oppidulum hoc a dextra manu supra viam militarem in monte, ut ruinae eius ostendunt, situm

¹²³⁾ Ath. Mitt. I 1876 p. 80.

¹²⁴⁾ I. e. a via militari; cf. § 8.

erat, ~~non ultra viam~~, quae quidem definitio plane super-
vacanea esset praegressis verbis ἀποτραπήσῃ τε ἀπὸ θαλάσσης
ἐς δεξιάν. cf. Curt. l. c. I p. 467; 449, Burs. l. c. II p. 335.

VII 23, 4 ὀλίγον δὲ ὑπὲρ τὴν λεωφόρον Ῥοπῶν ἐστὶ
τὰ ἐρείπια. Rhyphum vestigia paullulum super viam militarem
etiamnunc oculis se offerunt. cf. Curt. l. c. I p. 458 sq.,
Burs. l. c. II p. 330.

III 21, 1 ὁ τάφος (Ladae) ἐστὶν ὑπὲρ τὴν λεωφόρον.
Ladae sepulcrum etsi Pausania auctore ibi erat, ubi Eurotae
alveus proxime ad viam militarem accedebat¹²⁵), vix tamen
in hac, i. e. dextra parte viae, quaerendum est, sed in altera
et quidem, cum hic montium radices se porrigant, supra
viam. cf. Curt. l. c. II p. 253 sq., Burs. l. c. II p. 115,
Baedekeri 'Griechenland'² p. 292.

II 12, 2 ἔστιν ὀλίγον ὑπὲρ τὴν ὁδὸν ἐν ἀριστερᾷ Ποσει-
δῶνος ἱερόν, i. e. supra viam; nam notio 'jenseits' iam verbis
ἐν ἀριστερᾷ continetur. cf. Curt. l. c. II p. 498, Burs. l. l.
II p. 30.

Quae nunc afferam exempla (X 25, 5—X 31, 8 sq.),
sumpta sunt ex descriptione duarum tabularum in aedificio
Delphico, quae Lesche vocabatur, a Polygnoto pictarum
(X 25, 1—c. 31 extr.). ex hac descriptione, praesertim
secundae tabulae, plane intellegitur periegetam ab inferioribus
partibus tabularum ad superiores progressum rursusque ad
illas reversum, ut ὑπό cum dat., ὑπό cum acc. locutionesque
κατωτέρω, ἀποβλέψαντι δὲ αὐθις ἐς τὰ κάτω τῆς γραφῆς, ἐν δὲ
τοῖς κάτω τῆς γραφῆς eadem notione adhibet, ita ὑπὲρ cum
gen., ὑπὲρ cum acc. locutionesque ἄνωθεν, ἐπάνω, ἀνωτέρω,
εἰ δὲ ἀπὸ τοῖς πάλιν ἐς τὸ ἄνω τῆς γραφῆς promiscue usurpare.
cf. quod Gebhardtus 'Die Komposition der Gemälde des
Polygnot in der Lesche z. Delphi' l. l. p. 7 sq. de ὑπὲρ
praepositione disseruit.

¹²⁵) Τοῦ Εὐρώτα τὸ βῆμα ἐγγυτάτω τῆς ὁδοῦ γίνεται.

X 25, 5 κάθεται δὲ ὑπὲρ τὴν Ἑλένην — ἀνὴρ (Helenus) —. πλησίον δὲ τοῦ Ἑλένου Μέγης ἐστί —. γέγραπται δὲ καὶ Λυκομήδης παρὰ τὸν Μέγητα —. τέτρωται δὲ καὶ Εὐρύαλος —. οὗτοι μὲν δὴ ἀνωτέρω τῆς Ἑλένης εἰσὶν ἐν τῇ γραφῇ· ἐφεξῆς δὲ τῇ Ἑλένῃ Aethra et Demophon sunt. haec verba omnem dubitationem tollunt, quae ὑπὲρ praepositionis hic sit vis. Helenus, Meges, Lycomedes, Euryalus sunt supra Helenam, i. e. Helenae symplegma, picti; nam cum ὑπὲρ τὴν Ἑλένην repetatur vocabulis ἀνωτέρω τῆς Ἑλένης, inter utramque locutionem nihil potest discriminis esse. notio autem 'jenseits' exclusa est propterea, quia in eadem linea, in qua Helena, (ab altera Helenae parte) Aethra et Demophon stant. cf. Gebh. l. c. p. 9 sq.

Pausanias, postquam Laodicae, labri, Medusae, anus, quae figurae in infimo tabulae ordine erant, mentionem fecit, sic pergit X 27, 1: νεκροὶ δέ, ὁ μὲν γυμνὸς Πήλις ὄνομα ἐπὶ τὸν νῶτόν ἐστιν ἐρριμμένος, ὑπὸ δὲ τὸν Πήλιν Ἥιονεύς τε κεῖται καὶ Ἀδμητος —. ἄλλοι δὲ ἀνωτέρω τούτων, ὑπὲρ μὲν τὸ λουτήριον Λεώκριτός ἐστιν —, ὑπὲρ δὲ Ἥιονέα τε καὶ Ἀδμητον Κόροιβος. iure SW., Sch., alii ὑπὲρ μὲν τὸ λουτήριον receperunt; primum enim haec lectio in melioribus codicibus Pc Ag M Lb exstat¹²⁶), deinde generalis notio ἄλλοι δὲ ἀνωτέρω τούτων, qua sequentes figuras superiorem locum tenere quam antecedentes (Pelidem, Εἰώνεον, Admetum) significatur, non in ὑπὸ μὲν τὸ λουτήριον — ὑπὲρ δὲ Ἥιονέα τε καὶ Ἀδμητον dissolvi potest, cum et labrum et Pelis in infima tabulae linea picta fuerint, sed in ὑπὲρ μὲν — ὑπὲρ δέ. praepositionem autem hanc cum accus. coniunctam a Pausania eadem vi usurpari, qua ἀνωτέρω, exemplum antecedens X 25, 5 docet confirmatque describendi ratio ab imo ad summum procedens (§ 1 ἀνωτέρω τούτων, § 2 ἐπάνω τοῦ Κόροιβου). cf. Gebh. l. l. p. 15. ceterum quod hic vir doctus

¹²⁶) ὑπό Vab La.

p. 4, adn. 5 pro traditis verbis ὑπὸ δὲ τὸν Πηλιν scribendum esse arbitrat̃ ὑπὲρ δὲ τὸν Πηλιν, cum Coroebus supra Eīoneum et Admetum esse non possit, si hi sub Pelide sint: ego hanc mutationem necessariam non habeo. nam ex ipsis verbis ὑπὲρ δὲ Ἡϊονέα τε καὶ Ἀδμητον Κόροιβος et ex plurali numero τούτων, qui omnes tres, Pelidem Eīoneum Admetum, complectitur, me iudice colligendum est Eīoneum et Admetum cum Pelide unum symplegma ita effecisse, ut Pelis paullulo superior quam reliqui esset. hoc modo explicata verba a Pausania non sunt aliena.

X 26, 2 γεγραμμέναι δὲ ἐπὶ κλίνης ὑπὲρ ταύτας (Clymenen, Creūsam, Aristomachen, Xenodicen) Δηϊνόμη τε καὶ Μητιόχη καὶ Πείσις ἐστὶ καὶ Κλεοδίχη. scriptor, postquam figuras in infima linea tabulae pictas ab Aethra usque ad Nestorem enumeravit, transit ad Clymenen, Creūsam, Aristomachen, Xenodicen, quae supra illas (ἄνωθεν τούτων) sunt, deinde supra has (ὑπὲρ ταύτας, quae verba variandae orationis causa pro ἄνωθεν τούτων dicta sunt) Deinomen, Metiochen, Peisin, Cleodicen commemorat; nam § 4 oculos rursus convertit ad figuras in infima linea collocatas¹²⁷). cf. Gebh. l. c. p. 12.

X 29, 8 ὑπὲρ δὲ τὴν Ἐριφύλην ἔγραψεν Ἐλπήνορά τε καὶ Ὀδυσσεά ὀκλάζοντα ἐπὶ τοῖς ποσίν. confer quae dixi de loco X 29, 7 p. 42 sq.

X 30, 3 ὑπὲρ δὲ τὸν Ἀχιλλέα Πάτροκλός ἐστιν ἐστηκώς. Patroclus cum antea nominatis Antilocho, Agamemnone, Protesilao, Achille unum symplegma explet, cum neque Patroclus ab Achille amico segregari potuerit et postea Patroclus ceterique comprehendantur verbis: οὗτοι πλὴν τοῦ Ἀγαμέμνονος οὐκ ἔχουσι γένεια οἱ ἄλλοι et γέγραπται δὲ ὑπὲρ αὐτοῦς Φῶκός τε — καὶ Ἰασεύς. itaque Patroclus

¹²⁷) Κατ' εὐθὺ δὲ τοῦ ἵππου τοῦ παρὰ τῇ Νίστορι (geradeaus von dem Pferde', i. e. in eadem linea atque equus; cf. Gebh. l. c. p. 14) Νεοπτόλεμος ἀπекτονώς ἐστιν Ἕλασσον.

paullo superior erat Achille sedente ad eundem modum, ad quem X 25, 4 Διομήδῃ ὑπὲρ αὐτῆς (Briseïdis) fuisse dicitur. cf. p. 42 et Gebh. l. c. p. 29; 8.

X 30, 4 sq. γέγραπται δὲ ὑπὲρ αὐτοὺς (Antilocho, Agamemnonem, Protesilaum, Achillem, Patroclum) Φῶκος τε — καὶ Ἰασεύς —. ὑπὲρ τούτους (τούτου La) Μαιρά ἐστιν ἐπὶ πέτρᾳ καθεζομένη —. ἐφεξῆς δὲ τῆς Μαιρᾶς Ἀκταίων ἐστιν — καὶ ἡ τοῦ Ἀκταίωνος μήτηρ — ἐπὶ δέρματι ἐλάφου καθεζόμενοι. periegeta Antilocho, Agamemnone, Protesilao, Achille, Patroclo recens in superiores tabulae partes oculos convertit; et primum quidem supra illos Phocum et Iaseum¹²⁸), deinde supra hos Maeram, Actaeonem eiusque matrem conspiciat. nam in inferiores partes § 6 redit (ἀποβλέψαντι δὲ αὐθις ἐς τὰ κάτω τῆς γραφῆς ἐστιν ἐφεξῆς μετὰ τὸν Πάτροκλον — Ὀρφεύς), et Actaeonem in superiore tabulae parte fuisse apertissime dicit X 31, 1: εἰ δὲ ἀπιδούς πάλιν ἐς τὸ ἄνω τῆς γραφῆς ἐστιν ἐφεξῆς τῷ Ἀκταίῳ. Αἴας. cf. Gebh. l. l. p. 29

X 31, 8 sq. ὑπὲρ δὲ τὸν Σαρπηδόνα τε καὶ Μέμνονα, ἐστιν ὑπὲρ αὐτοὺς Πάρις —. ἔστι δὲ καὶ ἡ Πενθεσίλεια ὁρώσα ἐς τὸν Πάριν —. αἱ δὲ ὑπὲρ τὴν Πενθεσίλειαν φέρουσαι μὲν εἰσιν ὕδωρ. Hector, Sarpedon, Memnon infimam tabulae lineam occupabant; ab his Pausanias, qua utitur describendi ratione, oculos denuo ad superiores figuras derigit: ad Paridem et Penthesileam, qui paullo altiore Sarpedone Memnoneque locum tenebant — eidem enim symplegmata tribuendi sunt —, deinde ad feminas, quae supra Penthesileam aquam portabant.

¹²⁸) Ruegerus l. l. p. 53 ad X 30, 4 et X 29, 8 (v. supra) haec adnotat: 'Die Namen der Figuren auf den Gemälden standen über den betreffenden Figuren. Bei dieser katalogartigen Bestimmung steht ebenfalls ὑπὲρ, so z. B. X 30, 4 γέγραπται δὲ ὑπὲρ αὐτοὺς, X 29, 8'. hic manifestus est error; neque enim de nominibus figurarum, sed de figuris ipsis dicitur: γέγραπται et ἔγραψεν his locis non valent 'scriptus est' et 'scripsit', sed 'pictus est' et 'pinxit'.

nam § 10 pergit scriptor: τῶν γυναικῶν ἀνωτέρω τούτων ἐστὶν ἡ Λυκάονος Καλλιστὴ καὶ Νομία τε καὶ ἡ Νηλέως Πηρώ, et inde ab huius paragraphi fine tabula picta a summo ad imum rursus describitur. cf. Gebh. l. l. p. 30.

VIII 41, 10 ἔστι δὲ ὑπὲρ τὸ ἱερὸν τοῦ Ἀπόλλωνος τοῦ Ἐπικουρίου χωρίον¹²⁹) Κώτιλον μὲν ἐπὶ κλησιν, Ἀφροδίτη δὲ ἐστὶν ἐν Κωτίλῃ καὶ αὐτῇ ναὸς τε ἦν οὐκ ἔχων ἔτι ὄροφον καὶ ἄγαλμα ἐπεποίητο. Cotilum locus erat supra templum Apollinis paullo infra summum Cotilii montis cacumen situs, ubi vestigia sacri etiam nunc conspiciuntur. cf. Rossius 'Reisen u. Reiserouten durch Griechenland.' p. 100 sq., Curt. l. l. I p. 324 sq., Burs. l. l. II p. 255.

II 17, 7 ἔστι δὲ ὑπὲρ τὸν ναὸν τοῦτον (sc. recentius Heraeum) τοῦ προτέρου ναοῦ θεμελίά τε καὶ εἰ δὴ τι ἄλλο ὑπελίπετο ἢ φλόξ. periegetam his verbis superiorem montis Euboeae aream significare ex loco qui est c. 17, 1 intellegitur, ubi inferior area, in qua recentius Heraeum aedificatum erat, indicatur: αὐτὸ δὲ τὸ ἱερὸν ἐστὶν ἐν χθαρμαλωτέρῳ τῆς Εὐβοίας¹³⁰), et confirmatur id inde, quod in duobus Euboeae gradibus, quorum alter sub altero est, reliquiae utriusque templi etiam hodie exstant. cf. Curt. l. c. II p. 397 sq., Burs. l. c. II p. 47 sq., Steffeni et Lollingii 'Kart. v. Myk.' p. 39.

IX 22, 2 εὖ δέ μοι Ταναγραῖοι νομίζαι τὰ ἐς τοὺς θεοὺς μάλιστα δοκοῦσιν Ἑλλήνων χωρὶς μὲν γὰρ αἱ οἰκίαι σφίσι,

¹²⁹) χωρίον inserui, quod litteris antecedentibus — κουρίου oppresum esse puto. haec coniectura facilius mihi videtur quam Schubarti. qui in apparatu critico editionis suae haec adnotat: 'locus corruptus; nunquam, quantum reminiscor, Pausanias ἐπὶ κλησιν ponit pro ὄνομα; fortasse: . . Ἐπικουρίου Κώτιλον ὀνομαζόμενον (hoc verbum partim syllaba praecedente absorptum est, partim latet in μὲν) Ἀφροδίτη τέ ἐστιν ἐν Κωτίλῃ ἐπὶ κλησιν, καὶ αὐτῇ . . ?' nec probabilius ducō, quod coniecit Bursianus l. l. II p. 255, 2: Κωτίλῳ μὲν ἐπὶ κλησιν, Ἀφροδίτη δὲ ἐστὶν ἐν Κωτίλῳ.

¹³⁰) Cf. VII 27, 1.

χωρίς δὲ τὰ ἱερά ὑπὲρ αὐτὰς¹⁸¹⁾ ἐν καθαρῷ τέ ἐστι καὶ ἐκτὸς ἀνθρώπων. Tanagram sitam fuisse in deiectis partibus haud ita alti collis, cuius alterum gradum Tanagraei ipsi incolerent, alterum illi superpositum sacra aedificia obtinerent, ostendunt reliquiae etiamnunc conspicuae. cf. Ulrichs. l. l. II p. 69, Burs. l. l. I p. 222.

V 13, 7 Πέλοπος δὲ ἐν Σιπύλῳ μὲν θρόνος ἐν κορυφῇ τοῦ ὄρους ἐστὶν ὑπὲρ τῆς Πλαστήνης μητρὸς τὸ ἱερόν. scripturam Πλαστήνης in omnibus libris praeter La, qui Πλαστάνης exhibet, traditam, sed variis virorum doctorum coniecturis attemptatam prorsus incorruptam sanamque esse docent duae inscriptiones haec, anno 1887 horae intervallo a Magnesia orientem versus ad Sipylum montem supra Hermi fluminis planitiem effossae: Μητροδώρα Ἀπολλᾶ Μητρὶ Πλαστήνῃ εὐχὴν¹⁸²⁾ et Μητρὶ θεῶν Πλαστήνῃ Καλβείας Ὀρφεὺς ἀνέθηκεν¹⁸³⁾. quaestio autem, quae erat de loco, quo solium Pelopis positum fuisset, persoluta est a C. Humanno¹⁸⁴⁾, cuius de ea re observationes etiam alii viri docti comprobaverunt¹⁸⁵⁾. verbis ἐν Σιπύλῳ enim Pausanias eum montem significat, qui tamquam murus immensus super Magnesiam assurgens proprie Sipylus ab antiquis vocatur¹⁸⁶⁾, verba autem ἐν κορυφῇ τοῦ ὄρους non, ut nonnulli censuerunt, de summo huius montis vertice intellegenda sunt, sed de uno culminum eius, quod ab orientali Magnesiae latere lacui, quem Humannus pro Saloë a Plinio n. h. V 117 et Pausania VII 24, 13 commemorata habet, imminet. in hoc culmine Humannus solium repperit, et quidem supra

¹⁸¹⁾ Sic e corr. Bekk.; αὐτῆς Vab M Pc Ag Lab.

¹⁸²⁾ Bull. de corresp. hell. XI (1887) p. 300 sq., Ath. Mitt. XII (1887) p. 271.

¹⁸³⁾ Ath. Mitt. l. c. p. 253, 17.

¹⁸⁴⁾ 'Die Tantalosburg i. Sipylus', Ath. Mitt. XIII (1888) p. 22 sqq.

¹⁸⁵⁾ Cf. l. c. p. 37.

¹⁸⁶⁾ Cf. l. c. p. 26 sq.

~~Plastēnae, Deorum Matris, sacrum~~; nam sub ipsis radicibus eius montis, in quo thronus etiam nunc insculptus exstat, in ripa rivi, qui 'Jarik-kaïa-tschar' dicitur, locus ille patet, quo ante paucos annos et inscriptiones, quas attulimus, et dona Plastēnae oblata, quin etiam aedificium quoddam detecta sunt¹⁸⁷⁾; et si M. Schweisthalii opinio¹⁸⁸⁾ vera est, hoc aedificium est sacrum Deorum Matris: sin minus, certe templum rebus repertis proximum fuisse apparet.

II 4, 7 ὑπὲρ τοῦτο (sc. τὸ Ἀνάγκης καὶ Βίας ἱερόν) Μητρὸς θεῶν ναός ἐστι [καὶ στήλη] καὶ θρόνος. Deorum Matris templum exstructum erat in una arearum acclives partes Acrocorinthis occupantium supra Necessitatis Violentiaeque aedem; nam huic periegeta arcem ascendens obviam it primum¹⁸⁹⁾. v. Curt. I. c. II p. 533, Burs. I. c. II p. 17.

VIII 37, 10 ὑπὲρ δὲ τὸ καλούμενον Μέγαρόν ἐστιν ἄλσος τῆς Δεσποίνης ἱερόν. — ὑπὲρ δὲ τὸ ἄλσος καὶ Ἰππίου Ποσειδῶνος — καὶ θεῶν ἄλλων εἰσὶ βωμοί. si consideraveris, quae ante haec verba quaeque post dicuntur, scriptorem perspicies solo variandae orationis studio adductum eadem plane significatione modo ἐπαναβάντι, modo ὑπὲρ cum acc., modo ἀναβήσῃ, modo ἀνωτέρω posuisse. qui postquam ex urbe Acacesio discessit, paullatim deiecta Lycosurae montis loca ascendit ab altero gradu ad alterum, cum aedificia et quaecumque ibi sunt perlustrat, quoad montis iugum attigit; confer enim c. 37, 1 sqq. πρῶτα μὲν δὴ αὐτόθι Ἡγεμόνης ναός ἐστιν Ἀρτέμιδος — ἐντεῦθεν δὲ ἐς τὸν ἱερόν περιβολὸν τῆς Δεσποίνης ἐστὶν ἔσοδος. ἰόντων δὲ ἐπὶ τὸν ναὸν στοά τέ ἐστιν ἐν δεξιᾷ —. πρὸ δὲ τοῦ ναοῦ Δήμητρί τέ ἐστι βωμός καὶ ἕτερος Δεσποίνῃ cett.; templo Despoenae descripto Pausanias pergit § 8 sqq.: παρὰ δὲ τὸν ναὸν τῆς Δεσποίνης ὀλίγον

¹⁸⁷⁾ Cf. Ath. Mitt. XII (1887) p. 271 sqq. et 252, 16 et 17.

¹⁸⁸⁾ Rev. arch. XV (1890) p. 390 sqq.

¹⁸⁹⁾ Cf. II 4, 6 ἀνιοῦσαι δὲ ἐς τὸν Ἀκροκόρινθον; 5, 1 ἀνελθοῦσαι δὲ ἐς τὸν Ἀκροκόρινθον.

pervenit. cf. Fabricii 'Theben, e. Untersuch. über d. Topogr. u. Gesch. der Hauptstadt Böot.' prog. acad. Friburg. 1890 p. 22 et 28.

VII 27, 3 ὅπερ δὲ τὸν ναὸν τῆς Ἀθηνᾶς ἐστὶν ἄλλος περιφωδομημένον τείχει Σωτείρας ἐπὶ κλησὶν Ἀρτέμιδος. lucus Dianae Sospitae erat ad viam, quae ex Pellenensium portu Aristonautis sursum tendebat ad aream sublimem, in qua Pellene urbs patebat (cf. § 1 sq.). fortasse lucum ingressus ipsam hanc aream intravit periegeta, quippe qui § 4 templa, quibus forum exornatum erat, recenseat. cf. Curt. l. c. I p. 482 sq., Burs. l. c. II p. 341.

III 12, 8 Ἀπόλλων δὲ ὅπερ αὐτὸ ¹⁴¹⁾ (sc. Telluris templum) ἴδρυνται Μαλεάτης. post Apollinem Maleaten ἐπὶ τῷ πέρατι Ἀρεταΐδος, ἐγγύτατα ἤδη τοῦ τείχους aedes Dictynnae commemoratur. cum vero veteris Spartae moenia et Dictynnae aedes in Spartae quae nunc est collibus posita fuerint ¹⁴²⁾, templum Apollinis in his investigandum esse mihi videtur.

II 32, 6 διαβάς δὲ καὶ ἐς τὴν Τροιζηνίαν ναὸν ἰδοὺς ἂν Ἰσίδος καὶ ὅπερ αὐτὸν Ἀφροδίτης Ἀκραίας. verba διαβάς δὲ καὶ ἐς τὴν Τροιζηνίαν indicant periegetam ex Troezenis moenibus prodire ¹⁴³⁾. sed cum paucis verbis ante ex arce degressus sit ¹⁴⁴⁾, templa Veneris et Isidis sub eius radicibus alterum super alterum collocanda esse videntur, cui coniecturae convenit Veneris cognomen Ἀκραία ¹⁴⁵⁾. v. Curt. l. c. II p. 437.

II 32, 8 ὅπερ δὲ τοῦ Ποσειδῶνος τὸν ναὸν ἐστὶ Δημήτηρ Θεσμοφόρος. ager Troezenius, in quo extra urbis muros

¹⁴¹⁾ αὐτῷ La, deinde ἴδρυνται Ag, ὁ ἴδρυνται Vb: fortasse scripserat Pausanias ὅπερ αὐτοῦ; nam hinc videtur illud ὁ ortum esse.

¹⁴²⁾ Cf. Curt. l. c. II p. 243 sq.

¹⁴³⁾ Cf. § 8: ἔστι δὲ ἔξω τείχους καὶ Ποσειδῶνος ἱερὸν Φουταλμίου.

¹⁴⁴⁾ Cf. κατιόντων δὲ αὐτόθεν cett.

¹⁴⁵⁾ Cf. II 7, 5: Τύχη Ἀκραία in Sieyonis arce, 24, 1: Ἡρα Ἀκραία in Argorum.

utrumque templum situm erat, paullatim ab infimis montibus ad mare demittitur¹⁴⁶); itaque Neptuni aedem paullo inferiore fuisse Cereris sacro facile intellegimus. cf. Curt. l. 1. II p. 438.

II 20, 8 ὅπερ δὲ τὸ θεάτρον Ἀφροδίτης ἐστὶν ἱερὸν. scriptor in percensendis aedificiis et monumentis, quibus Argorum forum circumdatum erat, usque ad theatrum Larisae arci subiectum progressus, postquam acclives Larisae partes ascendit, supra theatrum in illa haud dubie area, quam nunc Sancti Georgii sacellum occupat, Veneris templum conspicit; postea enim (21, 1) descriptio fori continuatur his verbis: κατελθοῦσι δὲ ἐντεῦθεν καὶ τραπεῖσιν αὐτῆς ἐπὶ τὴν ἀγοράν. cf. Curt. l. 1. II p. 357 sq., Burs. l. 1. II p. 52. similiter, sed ὅπερ praepositione cum genet. coniuncta, V 12, 4 dicitur: Ἀντίοχος, οὗ δὴ καὶ ὅπερ τοῦ θεάτρου τοῦ Ἀθηνῆσιν ἢ αἰγῆς ἢ χρυσῆ καὶ ἐπ' αὐτῆς ἢ Γοργῶν ἐστὶν ἀνάθημα (v. supra p. 40).

II 4, 5 ὅπερ δὲ τὸ θεάτρον ἐστὶν ἱερὸν Διὸς Καπετωλίου. Corinthiorum theatrum apparet in Acrocorinthis radicibus insculptum fuisse, cum pleraque aedificia a laeva parte viae e foro urbis Sicyonem ferentis sita fuisse necesse sit¹⁴⁷). supra id igitur Iovis Capitolini templum cernebatur. nam si periegetae Sicyonem versus migranti templum ultra theatrum prope ipsam viam se obtulisset, situs aedificii ordine proximi non ex theatro, sed ex Iovis templo definiendus erat. at Pausanias commemorato hoc templo sic pergit: τοῦ θεάτρου δὲ ἐστὶ τοῦδε οὗ πόρρω γυμνάσιον τὸ ἀρχαῖον. cf. Curt. l. c. II p. 531 sq., Burs. l. c. II p. 16, qui theatrum in dextra viae parte collocavit.

II 3, 1 ὅπερ δὲ τὴν ἀγοράν ἐστὶν Ὀκταβίας ναός. spectatis aedificiis circa Corinthi forum positis Pausanias medio

¹⁴⁶) Cf. § 9: καταβαίνουσι δὲ ἐπὶ τὸν λιμένα.

¹⁴⁷) Cf. Curt. l. c. II p. 532.

in foro Minervam aëneam videt, deinde super id ideoque in declivibus Acrocorinthe, cuius sub radicibus urbs erat, partibus Octaviae templum, non ultra forum; ex hoc enim secunda demum paragrapho secedit verbis ἐκ δὲ τῆς ἀγορᾶς ἐξιόντων. cf. Curt. l. c. II p. 532.

I 14, 6 ὅπερ δὲ τὸν Κεραιμεικὸν καὶ στοὰν τὴν καλουμένην βασιλῆιον ναὸς ἐστὶν Ἡφαίστου. Volcani templum teste Andocide de myst. 40 ¹⁴⁸) locum editiorem obtinebat, et quidem supra forum ideoque etiam supra porticum regiam; nam secundum Harpocrationem s. v. Κολωνέτας mercennarii consistebant παρὰ τῷ Κολωνῷ —, ὅς ἐστι πλησίον τῆς ἀγορᾶς, ἔνθα τὸ Ἡφαιστεῖον καὶ τὸ Εὐροσάκειον ἐστὶ ¹⁴⁹). iam vero cum porticus regia in occidentali fori latere collocetur necesse sit, postquam per dipylum Athenas ingressum esse periegetam nos recte docuit B. Schmidtus ¹⁵⁰), locus superior, in quo Volcani templum erat, manifesto collis is est, qui vocatur Thesei ¹⁵¹). nec improbable est ipsum illud templum, quod etiam hodie in Thesei clivo exstat, Volcano vindicandum esse ¹⁵²).

X 36, 10 ἐστὶ δὲ ὅπερ τὴν ἀγορὰν (Anticyrae) ἐν φρέατι ὕδατος πηγῇ. puteum supra forum fuisse confirmari mihi videtur verbis insequentibus his: ἐστὶ δὲ οὐ πολὺ ἀνωτέρω τοῦ φρέατος — μνήμα. cf. Burs. l. c. I p. 182.

X 25, 1 ὅπερ δὲ τὴν Κασσοτίδα ἐστὶν οἶκημα γραφὰς ἔχον τῶν Πολυγνώτου, — καλεῖται δὲ ὑπὸ Δελφῶν Λέσχη;

¹⁴⁸) Ἰδὼν δὲ Εὐφημον — ἐν τῷ χαλκίῳ καθήμενον, ἀναγινώσκον αὐτὸν εἰς τὸ Ἡφαιστεῖον.

¹⁴⁹) Cf. Poll. VII 132.

¹⁵⁰) 'Die Thorfrage i. d. Topograph. Ath.' progr. acad. Friburg. 1879.

¹⁵¹) Cf. Burs. l. c. I p. 287 sq., Curtius 'Erläuternd. Text der 7 Kart. z. Topogr. v. Ath.' p. 51 sq., Wachsmuth. l. c. I p. 177, Weizsaeckerus 'Die Beschreib. des Marktes v. Ath. u. die Enneakrunosepisod. b. Paus.', Jahrb. f. Phil. u. Pädag. 1887 p. 593, Lollingius 'Topogr. v. Ath.' l. c. III p. 318, 3.

¹⁵²) Cf. Lolling. l. c.

26, 4 Νεοπτόλεμον δὲ μόνον τοῦ Ἑλληνικοῦ φανεύοντα ἔτι τοὺς Τρώας ἐποίησαν ὁ Πολύγνωτος, ὅτι ὑπὲρ τοῦ Νεοπτολέμου τὸν τάφον ἢ γραφὴ πᾶσα ἐμελλεν αὐτῷ γενήσεσθαι: in utroque loco situs Leschae Delphicae vel, quod idem est, tabularum in hoc aedificio a Polygnoto pictarum praepositione ὑπὲρ cum acc. nexa describitur¹⁵³). qua quidem notionem 'oberhalb' contineri cum natura sacri periboli qui dicitur Apollinis¹⁵⁴), tum ratio, qua templo Apollinis conspecto ceterae res a periegeta perlustrantur, probat. e templo enim hoc egressus ad laevam deflectens Neoptolemi sepulcrum adit deinde ascendit ad Saturni lapidem¹⁵⁵), tum rursus ad templum versus degressus¹⁵⁶) iterum ascendit ad Cassotidem fontem¹⁵⁷); ὑπὲρ τὴν Κασσιόδα autem Leschen spectat, qua spectata theatrum admiratur et relicto Apollinis peribolo pervenit ad stadium superiore loco situm¹⁵⁸); denique c. 32, 2 summum in Parnasum se confert. ergo ab inferiore loco ad superiorem migrat. iam vero quid praepositio, de qua agimus, duobus his locis significare potest nisi 'oberhalb'? certe notio 'jenseits' plane vaga esset, quoniam altero loco scriptor nobis explicare studet, qua de causa Polygnotus unum omnium Graecorum Neoptolemum Troianos etiam trucidantem pinxerit. neque vero, cum haec verba facit, ultra sepulcrum eius, sed potius citra est, quippe qui in ipsa Lesche versetur.

¹⁵³) Mira est ratio, qua Welckerus locum X 26, 4 explicavit (v. supra p. 2); de loci definitione sola agi iam Schubartus demonstravit (Zeitschr. f. d. Altertumswiss. 1855 p. 412; cf. etiam apparatus criticum editioni eius praemisum).

¹⁵⁴) Cf. X 9, 1 Δελφοῖς δὲ ἡ πόλις ἄναγτες διὰ πάσης παρέχεται σχῆμα· κατὰ τὰ αὐτὰ δὲ τῇ πόλει τῇ ἄλλῃ καὶ ὁ ἱερὸς περίβολος τοῦ Ἀπόλλωνος. οὗτος δὲ μεγέθει μέγας καὶ ἀνωτάτω τοῦ ἄστεως ἐστὶ.

¹⁵⁵) Cf. X 24, 6 ἐπαναβάντι δὲ ἀπὸ τοῦ μνήματος.

¹⁵⁶) Cf. § 7 τοῦτι δὲ ὡς ἐπὶ τὸν καθὼν αὖθις μετὰ τοῦ λίθου τὴν θέαν.

¹⁵⁷) Cf. ibid. ἡ ἀνοδος ἐπὶ τὴν πηγὴν.

¹⁵⁸) Cf. c. 32, 1 ἐπαναβάντι δὲ ἐκ τοῦ περιβόλου cett.; στάδιον — ἀνωτάτω τῆς πόλεως.

huc accedit, quod Ulrichsius¹⁵⁹⁾ supra Cassotidem vestigia Leschae repperisse sibi visus est; cf. Burs. l. c. I p. 177 sq., H. Pomptovius 'Beiträge z. Topogr. v. Delphi' p. 40 sq.

II 3, 6 ὁ πὲρ ταύτην πεποιήται τὴν κρήνην καὶ τὸ καλούμενον Ὠδεῖον. cum via, quae e foro Corinthiorum Sicyonem ducebat, a dextra marginem areae sublimis, in qua Corinthus condita erat, a laeva radices Acrocorinthis haberet¹⁶⁰⁾, Odeum ad hanc viam situm Acrocorintho applicatum fuisse consentaneum est; quare facile fieri potest, ut supra Glaucae puteum fuerit. cf. Curt. l. c. II p. 531, Burs. l. c. II p. 16, qui Odeum cum ceteris aedificiis in dextra viae parte collocavit.

I 14, 1 ναοὶ δὲ ὁ πὲρ τὴν κρήνην (sc. Ἐννεάκρουνον) ὁ μὲν Δῆμητρος πεποιήται καὶ Κόρης, ἐν δὲ τῷ Τριπτολέμου καίμενον ἔστιν ἄγαλμα. de horum templorum situ nihil certi dici poterit, quoad de ista ad Enneacrunum digressionem, quae dicitur, controversia non erit dirempta. cf. Lolling. l. c. III p. 310 et 317 cum commentationibus ibi citatis, Weizsaecker. l. c. p. 606 sq.

VI 24, 1 ἐτέρα δὲ ἔξοδος ἐκ τοῦ γυμνασίου φέρει μὲν ἔς τε τὴν ἀγορὰν καὶ ἐπὶ τὸν Ἑλλανοδικεῶνα καλούμενον, ἔστι δὲ ὁ πὲρ τοῦ Ἀχιλλέως τὸν τάφον. cf. VI 21, 3 ὁ πὲρ τοῦ μνήματος ἐρείπια οἰκοδομημάτων (sc. ἐστίν). cum Elidis urbis topographia adhuc in dubio versetur, nihil certi de portae illius situ dici potest. vide Curt. l. c. II p. 29, Burs. l. c. II p. 304.

V 11, 7 ἐπὶ δὲ τοῖς ἀνωτάτῳ τοῦ θρόνου (Iovis Olympii) πεποιήκεν ὁ Φειδίας ὁ πὲρ τὴν κεφαλὴν τοῦ ἀγάλματος τοῦτο μὲν Χάριτας τοῦτο δὲ Ὥρας, τρεῖς ἑκατέρας. ex eis, quae de throno Iovis Olympii antea dicuntur, Gratias et Horas in postibus throni aversis stetisse videmus eodem modo, quo

¹⁵⁹⁾ 'Reisen u. Forschung.' I p. 39; 107.

¹⁶⁰⁾ Cf. Curt. l. l. II p. 532.

~~Magnetes saltantes in Apollinis Amyclaei throno~~¹⁶¹⁾. itaque per se intellegitur verbis ὑπὲρ τὴν κεφαλὴν τοῦ ἀγάλματος significari supra caput simulacri eas locum habuisse, confirmaturque id etiam collato I 40, 4 loco ὑπὲρ δὲ τῆς κεφαλῆς τοῦ Διὸς εἶσιν ὦραι καὶ Μοῖραι, ubi opus simillimum describitur, ceterum genetivo praepositioni addito¹⁶²⁾. cf. Brunnii 'Gesch. d. griech. Künstl.'² p. 123, E. Peterseni 'Die Kunst des Pheid.' p. 352; 371, Overbeckii 'Gesch. d. griech. Plast.'³ I p. 260.

IX 21, 2 σφίσιν (rhinocerotibus) ἐπ' ἄρχῃ τῇ ῥίνι ἐν ἐκάστῳ κέρας καὶ ἄλλο ὑπὲρ αὐτὸ οὐ μέγα, ἐπὶ δὲ τῆς κεφαλῆς οὐδὲ ἀρχὴν κέρατά ἐστι. cf. Imhoof-Blumer et O. Keller 'Tier- u. Pflanzenbilder auf Münzen u. Gemmen d. klass. Alt.' tab. IV 8. similiter scriptor ὑπὲρ cum gen. usurpavit X 8, 8 τὸ τραῦμα τὸ ὑπὲρ τοῦ γόνατος.

II 17, 3 ὅποσα δὲ ὑπὲρ τοὺς κίονάς ἐστιν εἰργασμένα, τὰ μὲν ἐς τὴν Διὸς γένεσιν καὶ θεῶν καὶ Γιγάντων μάχην ἔχει, τὰ δὲ ἐς τὸν πρὸς Τροίαν πόλεμον καὶ Ἰλίου τὴν ἄλωσιν. signa ex metopis elevata, quibus Heraeum decoratum erat, intellegit periegeta; nam V 10, 5 metopas significat verbis τῆς ὑπὲρ τῶν κιόνων περιθεούσης ζώνης¹⁶³⁾.

Dicet quispiam me nonnullis locis ὑπὲρ praepositioni cum acc. coniunctae vim 'oberhalb' tribuisse, quibus fieri possit, ut 'über — hin' valeat, velut II 15, 3 ἐκ τῶν ὀρῶν τῶν ὑπὲρ τὴν Πελλήνην, VIII 18, 7 ὑπὲρ τὴν Νώνακριν ὄρη καλούμενα Ἀροάνιά ἐστιν, II 17, 3 ὅποσα ὑπὲρ τοὺς κίονάς ἐστιν εἰργασμένα. at hoc iure fecisse mihi videor propterea, quia Pausanias subtile illud antiquorum scriptorum in praepositionum usu inter genetivum et accusativum discrimen non iam sensit. nam ut taceam ὑπὲρ particulae cum acc. conexas

¹⁶¹⁾ Cf. III 18, 14 ἀνωτάτω δὲ χορὸς ἐπὶ τῷ θρόνῳ πεποιήται, Μάγνητες.

¹⁶²⁾ V. supra p. 44.

¹⁶³⁾ Cf. supra p. 41 sq.

semper fere verba commorandi addita esse: permultis locis, quibus genetivum expectamus, quia de notione extensionis cogitari plane non potest, accusativus positus est nulla naturae, quae huic casui inest, ratione habita. itaque statuamus oportet scriptorem etiam reliquis locis, quibus accusativum posuit, quamquam genetivus quoque poni poterat, illo casu non usum esse ad notionem extensionis indicandam, sed quia studio tenebatur accusativum pro genetivo adhibendi. quae sententia eo quoque comprobatur, quod apud Pausaniam non solum eae praepositiones, quas et genetivus et accusativus sequi potest, in universum saepius cum hoc quam cum illo casu coniunctae exstant¹⁶⁴⁾, sed etiam omnino in usu praepositionum, pariter atque apud Polybium, Plutarchum aliosque posterioris graecitatis auctores, accusativus et genetivo et dativo praefertur. quae autem inter singulos casus apud Polybium, Plutarchum, Pausaniam intercedat ratio, usu ad artis arithmeticae regulas redacto numeri docere possunt hi:

Polyb.	} dat. : gen. : acc.	{	= 1 : 2,2 : 4,5 ¹⁶⁵⁾ .
Plut.			= 1 : 1,04 : 2,02 ¹⁶⁶⁾ .
Paus.			= 1 : 1,02 : 1,5 ¹⁶⁷⁾ .

novum ad stabiliendam meam sententiam argumentum affero exemplorum genetivi et accusativi apud periegetam similitudinem. nam confer hos locos:

acc.	gen.
II 4, 6 ἀνιοῦσι δὲ ἐς τὸν Ἀχροκόρινθον, ἣ δὲ ἐστὶν ὄρους ὑπὲρ τὴν πόλιν (Corinthum) κορυφῇ, cett.	II 1, 6 τὴν δὲ ἄκραν Ἠλίφ δόντα τὴν ὑπὲρ τῆς πόλεως (Corinthi), i. e. Acrocorinthum.

¹⁶⁴⁾ Ratio inter singulos casus haec est: gen. : acc. = 1 : 3; cf. Ruegerus l. c. p. 17.

¹⁶⁵⁾ Cf. F. Krebsius 'Die Praeposit. b. Polyb.' in M. Schanzii 'Beiträge z. hist. Synt. d. griech. Sprache' I p. 7.

¹⁶⁶⁾ Ratio obiter habita est; cf. Ruegerus l. c. p. 16.

¹⁶⁷⁾ Cf. Ruegerus l. l. p. 15 sq.; 18.

acc.

IX 41, 6 ἔστι δὲ ὑπὲρ τὴν πόλιν κρημνὸς Πετραχὸς καλούμενος.

II 15, 3 καὶ ὄρος Ἀπέσας ἐστὶν ὑπὲρ τὴν Νεμέαν. VIII 18, 7 ὑπὲρ δὲ τὴν Νώνακριν ὄρη τε καλούμενα Ἀροάνια καὶ σπήλαιόν ἐστιν ἐν αὐτοῖς.

III 22, 8 κώμη δὲ ὑπὲρ τὸ πόλισμά (sc. Μαρίον) ἐστὶν ἐν μεσογαίᾳ καὶ αὐτῇ, Γλυπτία.

I 32, 7 ὑπὲρ δὲ τὴν λίμνην φάτναι εἰσὶ λίθου τῶν ἵππων τῶν Ἀρταφέρνους καὶ σημεία ἐν πέτραις σκηνῆς.

VI 24, 1 ἐτέρα δὲ ἐξοδος ἐκ τοῦ γυμνασίου φέρει μὲν ἐς τε τὴν ἀγοράν cett., ἔστι δὲ ὑπὲρ τοῦ Ἀχιλλέως τὸν τάφον. X 26, 4 ὑπὲρ τοῦ Νεοπτολέμου τὸν τάφον ἢ γραφὴ πᾶσα ἔμελλεν αὐτῷ γενήσεσθαι.

II 4, 5 ὑπὲρ δὲ τὸ θεᾶτρον ἐστὶν ἱερὸν Διὸς Καπετωλίου. II 20, 8 ὑπὲρ δὲ τὸ θεᾶτρον Ἀφροδίτης ἐστὶν ἱερὸν.

II 17, 7 ἔστι δὲ ὑπὲρ τὸν ναὸν τοῦτον τοῦ προτέρου ναοῦ θεμέλια.

gen.

VIII 44, 5 τῷ λόφῳ τῷ ὑπὲρ τῆς πόλεως.

II 25, 3 ὑπὲρ δὲ τῆς Οἰνόης ὄρος ἐστὶν Ἀρτεμίσιον. II 25, 10 ἔστι δὲ ὄρος ὑπὲρ τῆς Λήσσης τὸ Ἀραχναῖον.

X 38, 8 τούτων δὲ τῶν Λοκρῶν τοσαῖδε ἄλλαι πόλεις εἰσιν, ἄνω μὲν ὑπὲρ Ἀμφίσσης πρὸς ἥπειρον Μυωνία.

IX 13, 3 Ἐπαμεινώνδας ἀντεκάθητο ὑπὲρ τῆς Κηφισίδος λίμνης.

VI 21, 3 ὑπὲρ τοῦ μνηματος (Oenomai) ἐρείπια οἰκοδομημάτων (ἐστίν).

V 12, 4 Ἀντίοχος, οὗ δὴ καὶ ὑπὲρ τοῦ θεάτρου τοῦ Ἀθήνησιν ἢ αἰγῆς ἢ χρυσῇ καὶ ἐπ' αὐτῆς ἡ Γοργῶν ἐστὶν ἀνάθημα. II 32, 3 ναὸς ὑπὲρ αὐτοῦ (sc. τοῦ σταδίου) Ἀφροδίτης Κατασκοπίας (ἐστίν).

VIII 32, 3 πεποιήται δὲ καὶ στάδιον ὑπὲρ τῆς Ἀφροδίτης (i. e. supra Veneris templum).

www.libtool.com.cn

acc.

gen.

II 17, 3 ὅπουα δὲ ὑπὲρ
τοῦς κίονάς ἐστιν εἰρησμέναι.

X 30, 3 ὑπὲρ δὲ τὸν Ἀχιλ-
λέα Πάτροκλός ἐστιν ἐστιγμός.

X 30, 5 ὑπὲρ τοῦτους
(Phocum et Iaseum) Μαυρά
ἐστιν ἐπὶ πέτρα καθεζομένη.

V 11, 7 πεποιήκεν ὁ Φειδίας
ὑπὲρ τὴν κεφαλὴν τοῦ ἀγάλ-
ματος (Iovis) τοῦτο μὲν Χά-
τας τοῦτο δὲ Ὀρας.

V 10, 5 τῆς ὑπὲρ τῶν κί-
ωνων περθεούσης ζώνης.

X 25, 4 Βρισηῖς δὲ ἐστῶσα
καὶ Διομήδῃ τε ὑπὲρ αὐτῆς
καὶ Ἴρις πρὸ ἀμφοτέρων.

X 30, 9 ὑπὲρ τοῦτου
(Thamyridis) ἐστὶν ἐπὶ πέτρας
καθεζόμενος Μαρσύας.

I 40, 4 ὑπὲρ δὲ τῆς κεφα-
λῆς τοῦ Διὸς εἶεν Ὀραι καὶ
Μοῖραι.

Pausaniam vero non esse unum, qui ad superiorem signifi-
candum situm ὑπὲρ particulam modo cum genetivo, modo
cum accusativo sine ullo discrimine coniunxerit, ex aliorum
posterioris graecitatis scriptorum usu dicendi perspicitur, ad
quem scriptores prioris aetatis velut Herod. II 10 τῶν γὰρ
οὐρέων τῶν εἰρησμένων τῶν ὑπὲρ Μέμφιν πόλιν¹⁶⁸) κει-
μένων et Xen. anab. I 1, 9 τοῖς Θραξὶ τοῖς ὑπὲρ Ἑλλήσ-
ποντον ἰσχυοῦσιν traducunt. iam contemplare, quaeso, hosce
locos:

Arist. hist. anim. I 13 (p. 493^a 20 ed. Berol.) τὸ δὲ ὑπὲρ
τὸν ὀμφαλὸν ὑποχόρδιον; metrol. I 3 (p. 340^b 24 sqq.) τοῦ
λεγομένου ὑφ' ἡμῶν αἲρος τὸ μὲν περὶ τὴν γῆν οἶον ὑγρὸν καὶ
θερμὸν εἶναι —, τὸ δ' ὑπὲρ τοῦτο θερμὸν ἥδη καὶ ξηρόν;
mirab. ausc. 118 (p. 841^b 15) τὴν Θράκην τὴν ὑπὲρ Ἀμφί-
πολιν. Polyb. II 27, 5 λόφον καίμενον ὑπὲρ τὴν ὁδόν;
V 18, 10 τοῖς ὑπὲρ τὴν πόλιν καίμενοις — λόφοις; XXII

¹⁶⁸) μέμφην πόλιν C, μέμφιν πόλιν ceteri libri, Μέμφιος πόλιος
Bekkerus et Steinius. Kruegerus in editione sua haec adnotat: ὑπὲρ
bei Attikern so nur mit dem Gen., bei Spätern oft mit dem Acc.;
sonst auch bei Xen. An. I 1, 9'.

18, 12 τῶν Θρακῶν. — τῶν ὑπὲρ τὴν Προποντιίδα κατοικούντων (cf. supra Xen. anab. I 1, 9). Strab. XIV 2, 12 εἰς Ἰαλουσὸς κώμη, καὶ ὑπὲρ αὐτὴν ἀκρόπολις ἐστὶν Ὀχύρωμα καλουμένη; V 3, 10 τοῖς ὄρεσι τοῖς ὑπὲρ Πραίνεστον; XII 8, 3 ἐκείνους μὲν ἐνταῦθα οἰκῆσαι, τοὺς δὲ Μυσοὺς ὑπὲρ τὰς τοῦ Καῖκου πηγὰς πλησίον Λυδῶν; V 4, 3 ἐξῆς δὲ μετὰ τὴν Λατίνην ἐστὶν ἥ τε Καμπανία, παρήκουσα τῇ θαλάττῃ, καὶ ὑπὲρ ταύτην ἡ Σαυνίτις ἐν μεσογαίᾳ; XVII 1, 2 ὑπὲρ δὲ τὰς συμβολὰς τοῦ Ἀσταβόρα καὶ τοῦ Νεῖλου σταδίοις ἑπτακοσίοις Μερὸν εἶναι πόλιν ὁμώνυμον τῇ νήσῳ. Plut. Arist. 10 οὐκ ἔστι χρυσοῦ τοσοῦτον πλῆθος οὐθ' ὑπὲρ γῆν οὐθ' ὑπὸ γῆν. Ioseph. ant. Iud. XVI 5, 2 χωρίον ὑπὲρ Ἰεριχοῦντα οἰκοδομήσας — ἐκάλεσε Κύπρον (cf. bell. Iud. I 21, 9 τὸ ὑπὲρ Ἰεριχοῦντος φρούριον — ἀνέθηκε τῇ μητρὶ προσειπὼν Κύπρον et II 18, 6 Κύπρος, καθ' ὑπερθε δὲ τὴν Ἰεριχοῦντος). Lucian. ver. hist. I 89 τὴν συνουσίαν παρέχουσιν ἐν ταῖς ἰγνύσιν ὑπὲρ τὴν γαστροκνημίαν; ibid. γένεια φύουσι μικρὰ ὑπὲρ τὰ γόνατα; ibid. ὑπὲρ δὲ τὰς πυγὰς ἐκάστῳ αὐτῶν κράμβη ἐκπέφυκε μακρὰ ὥσπερ οὐρά; dial. deor. 22, 1 ἔχων οὐρὰν ὑπὲρ τὰς πυγὰς. Arrian. anab. I 14, 4 ὑπερδέξια τὴν τὰ ὑπὲρ τὴν ὄχθην χωρία; hist. Ind. 32, 1 ὑπὲρ δὲ τοὺς Ἰχθυοφάγους Γαδρώσιοι ἐς τὸ ἄνω οἰκέουσι γῆν πονηρὴν. Appian. Hann. 11 τὸ ὄρος τὸ ὑπὲρ αὐτὴν (sc. τὴν λίμνην); Pun. 95 κάτω μὲν ἐστάθμευον ἐλέφαντες τριακόσιοι, καὶ θησαυροὶ παρέκαιντο αὐτοῖς τῶν τροφῶν, ἵπποστασία δ' ὑπὲρ αὐτοὺς τὴν τετρακισχιλίους ἵπποις; bell. civ. I 67 ὥς δὲ ἀνεμίχθησαν, ἐστρατοπέδευον ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ τοῦ Τιβέριος, ἐς τρία διαιρέθοντες. Κίννας μὲν καὶ Κάρβων σὺν αὐτῷ τῆς πόλεως ἀντικρὺ, Σερτώριος δὲ ὑπὲρ τὴν πόλιν ἄνω, καὶ Μάριος πρὸς τῇ θαλάσσῃ; praef. 2 ἐπιστρέφοντι δὲ τὸν πλοῦν καὶ περιμένοντι Συρία τε ἡ Παλαιστίνη καὶ ὑπὲρ αὐτὴν μοῖρα Ἀράβων, ἐχόμενοι δὲ τῶν Παλαιστινῶν Φοίνικες ἐπὶ τῇ θαλάσσῃ καὶ Φοινίκων ὑπερθεν ἡ τε κοίλη Συρία καὶ μέχρι ἐπὶ ποταμὸν Εὐφράτην ἀπὸ θαλάσσης ἄνω Παλμυρηνοί; Syr. 57 ἐν τῇ Συρίᾳ καὶ τοῖς

ὕπερ αὐτὴν ἀνω βαρβάροις. Poll. I 80 καλοῖτο δ' ἂν τὸ μὲν ὑπὸ τοὺς πόδας ἔδαφος, τὸ δ' ὕπερ τὴν κεφαλὴν ὀροφὴ καὶ στέγη; 85 ὕπερ δὲ τὸ ἔμβολον δεξις ἵσταται; 86 ὁ στόλος δ' ἐστὶν ὕπερ τὴν στείραν; 135 τὸ ὕπερ αὐτὸ (sc. τὸ ἐπικρανόν) λόφος (sc. ἐστίν); II 29 τὰς ὕπερ τὸ μέτωπον τρίχας; IV 130 τοῦ θεολογείου ὄντος ὕπερ τὴν σκηνήν. Harpoer. s. v. Ἀρδηττός: — τόπος Ἀθήνησιν ὕπερ τὸ στάδιον τὸ Παναθηναϊκόν (non 'über das Stadion hinaus', ut Wachsmuthius l. l. I p. 238 interpretatur).

quae cum ita sint, quis est qui Thomam Magistrum p. 375 R. recte dixisse neget: τὴν ὕπερ πρόθεσιν τὴν ἐπάνω σχέσιν δηλοῦσαν πρὸς γενικὴν ἐκφέρουσαν Ἀττικοί, Ἑλληνες δὲ πρὸς αἰτιατικὴν?

Quoniam ad finem disputationis pervenimus, in rem videtur esse ὕπερ particulae cum genetivo et cum accusativo usum in universum comparare. Pausanias hanc praepositionem centiens quinquagiens septiens locali sensu adhibuit, si locos I 30, 3 VIII 37, 6 IX 3, 9, quos restituisse mihi videor, addimus et unum, VIII 6, 4, quo ὕπερ delevi, abstrahimus. ex horum locorum numero 86 sunt, quibus particula cum genetivo, 71, quibus cum accusativo copulata est: genetivus igitur accusativum non superat nisi 15 locis. 10 locis motus, 147 situs significatur; cuius rei causa materia est a scriptore tractata, quae persaepe poscebat, ut, ubinam positae res essent, indicaretur. ex his 147 locis, quibus situs rerum definitur, 81 genetivum, 66 accusativum praebent. accusativum tam frequenter adhiberi eo magis dignum est notatu, quod haec structura apud antiquiores scriptores aut nusquam omnino aut rarissime invenitur¹⁶⁹).

¹⁶⁹) Cf. quod Kruegerus in libro 'Griech. Sprachlehre' ⁵ I § 68, 29, 1 dicit: 'Lokal steht es (ὕπερ) bei den Attikern mit dem Acc.

est autem, ut iam supra diximus, eius rei causa ex universo illo studio repetenda, quo qui lingua, quae κοινή vocatur, utuntur provinciam a quarto casu administratam cum genetivi et dativi damno amplificare atque augere consueverunt. significatione 'jenseits' ὑπὲρ cum genetivo coniungitur tredeciens, cum accusativo ter; contra significatione 'oberhalb' cum genetivo sexagiens octiens, cum accusativo sexagiens ter, ita ut, cum illic genetivi exempla multo plura sint quam accusativi, hic utriusque casus exemplorum paene par sit numerus. ad geographicum situm significandum genetivo multo frequentius periegeta utitur quam accusativo (gen. 48 : acc. 18¹⁷⁰)); at topographicum situm ut definiat, accusativum praefert genetivo (acc. 48 : gen. 33). quod vero hoc in genere Pausanias accusativum magis approbavit, eius rei nulla in universum quidem ratio afferri potest: immo scriptor libidini suae videtur obnoxius esse, velut in describendis Polygnoti pictoris tabulis ὑπὲρ undeciens cum acc., ter tantum cum gen. coniunxit, quamquam causa evitandi huius casus non comparet. sed hic illic accusativum elegisse videtur ad declinandam genetivorum acervationem, velut VIII 41, 10 ὑπὲρ τὸ ἱερόν τοῦ Ἀπόλλωνος τοῦ Ἐπικουρίου, V 13, 7 ὑπὲρ τῆς Πλαστήνης μητρὸς τὸ ἱερόν, X 26, 4 ὑπὲρ τοῦ Νεοπτολέμου τὸν τάφον, I 18, 2 II 32, 8 V 11, 7. eadem de causa, ut videtur, V 10, 9 ὑπὲρ τοῦ ναοῦ πεποιήται τῶν θυρῶν genetivos interposito verbo separavit et VIII 32, 3 πεποιήται: στάδιον ὑπὲρ τῆς Ἀφροδίτης pro ὑπὲρ τοῦ ἱεροῦ τῆς Ἀφροδίτης dixit ὑπὲρ τῆς Ἀφροδίτης. denique Pausaniam etiam, ut perspicuitati consuleret, accusativum praetulisse arbitror loco II 17, 7 ἔστι δὲ ὑπὲρ τὸν ναὸν τοῦτον τοῦ προτέρου ναοῦ θαμέλις, ubi genetivorum ex ὑπὲρ par-

nicht leicht von der Lage, eher bei einem Verbum der Bewegung', et quod idem in Arriani anab. edit. ad I 14, 4 adnotat.

¹⁷⁰) Cum loci topographici et geographici ex parte non facile distingui possent, numeri obiter computati sunt.

www.libtool.com.cn
ticula aptorum cum sequentibus genetivis concursu paullo obscurior facta esset oratio. ceterum in hoc consilio scriptorem parum sibi constitisse ostendit praeter alios locus qui est V 10, 9 ὑπὲρ δὲ τοῦ ὁπισθοδόμου τῶν θυρῶν τοῦ ζωστήρος τὴν Ἀμαζόναν ἐστὶν ἀφαιρούμενος.

Index locorum Pausaniae, qui in hac commentatione tractati sunt.

	pag.		pag.
I 1, 1 . . .	20	II 9, 2 . . .	9 sq.
1, 1 sqq. . .	19	12, 2 . . .	57
1, 4 . . .	19	15, 3 . . .	51
5, 5 . . .	29	17, 2 . . .	48
10, 4 . . .	34 sqq.	17, 3 . . .	71
11, 2 . . .	49	17, 7 . . .	61
14, 1 . . .	70	20, 8 . . .	67
14, 6 . . .	68	21, 4 . . .	41
18, 2 . . .	64 sq.	24, 4 . . .	23, adn. 48
19, 6 . . .	55 sq.	25, 3 . . .	26
24, 6 . . .	30 sq.	25, 10 . . .	26
26, 7 . . .	41	27, 2 . . .	43
30, 3 . . .	12 sqq.	27, 7 . . .	55
31—35 . . .	19 sq.	29, 1 . . .	20
32, 7 . . .	56	31, 1 sqq. . .	20
33, 4 . . .	28	32, 3 . . .	28
35, 1 . . .	8 sq.; 20	32, 6 . . .	66
38, 1 . . .	23, adn. 48	32, 8 . . .	66 sq.
38, 9 . . .	27	33, 1 sqq. . .	20
40, 4 . . .	44	34, 8 sqq. . .	20
41, 2 . . .	51	36, 4 sqq. . .	20
41, 8 . . .	32	38, 1 sqq. . .	20
II 1, 6 . . .	26	38, 7 . . .	47
3, 1 . . .	67 sq.	III 2, 1 . . .	15 sq.
3, 6 . . .	70	12, 8 . . .	66
4, 4 . . .	33	19, 7 . . .	39
4, 5 . . .	67	20, 4 . . .	6
4, 6 . . .	51	21, 1 . . .	57
4, 7 . . .	63	22, 1 sqq. . .	22
5, 3 . . .	28 sq.	22, 2 . . .	27

www.libtool.com.cn